

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P3522

[Total No. of Pages : 6

[5259]Ext. - 501
M.Com. (Part - I) (For External)
MANAGEMENT ACCOUNTING
(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Define the term 'Management Accounting'. Explain how is it useful to the management in critical decision making? **[15]**

OR

What do you mean by 'Ratio Analysis'? Explain the various advantages and limitations of such analysis.

Q2) From the following information relating to EXEMCOM Limited, Pune, you are required to prepare Balance Sheet with as much details as possible : **[15]**

• Current Ratio	2.5
• Gross profit to Sales	0.2
• Net Working Capital to Net Worth	0.3
• Sales to Fixed Assets	2.0
• Net Worth to Sales	1.5
• Sales to Debtors	6.0
• Reserves to Capital	1.0
• Stock Turnover ratio	6.0
• Paid up Share Capital	Rs. 9,00,000

OR

Mr. WISE has furnished you the following estimated information for the next financial year during which he has intended to produce 60,000 units :

P.T.O.

- Sales price of the product shall be Rs. 150.
- The cost consists of: Raw Material - Rs. 40/-, Labour Cost Rs. 30/- and Overheads Rs. 20/-.
- 60% of the overheads are fixed. The remaining overheads are paid two weeks in arrears.
- Average stock of raw material must be equal to the 2 weeks' requirement and that of finished goods must be equal to the half of the sales of the next month.
- The Work in Progress will remain in stock for fifteen days for which labour cost and overheads should be considered at 60% and 50% completion stage respectively.
- 20% of the Purchases are made by an advance payment of one month while the remaining are made on one month credit period.
- 25% of the sales are made on cash basis while the remaining are made with thirty days credit period.
- Wages are paid on every 7th day of the next month.
- Add 10% of your computation for contingencies.
- You are required to prepare a statement showing the estimated amount of working capital assuming one month consists of four weeks.

Q3) The following are the Balance Sheets of FUNFLOW Limited, Pune, prepared as on 31st March 2015 and 31st March 2016 : **[20]**

LIABILITIES	31-03-15	31-03-16	ASSETS	31-03-15	31-03-16
Share Capital	11,00,000	12,00,000	Land & Building	10,00,000	9,00,000
General Reserve	2,50,000	2,50,000	Plant & Machinery	5,50,000	7,40,000
Share premium	-----	50,000	Furniture	1,80,000	2,40,000
Profit and Loss A/c	3,20,000	4,00,000	Investments	3,79,000	3,50,000
Bank loan	3,50,000	2,80,000	Sundry Debtors	2,45,000	2,81,000
13% Debentures	3,50,000	2,50,000	Stock	97,000	79,000
Sundry Creditors	75,000	65,000	Cash	49,000	40,000
Bills Payables	55,000	70,000	Discount on issue	5,000	-----
Provision for Taxation	60,000	85,000	of Shares		
			Preliminary	55,000	20,000
	-----	-----	expenses	-----	-----
	<u>25,60,000</u>	<u>26,50,000</u>		<u>25,60,000</u>	<u>26,50,000</u>

You are required to prepare Fund Flow Statement with necessary working notes after considering the following information

- Land and building was depreciated by 10% while other fixed assets are depreciated by 20%.
- The 13% Debentures were redeemed at 5% discount.
- During the year a provision of Rs. 75,000 was made for taxes.
- Furniture having book value Rs. 50,000/- was sold at 40% loss.
- A machine having book value Rs. 70,000 was destroyed by fire and was sold as scrap for Rs. 17,000 only.
- Investment was sold at 150% profit.

OR

Write notes on the following : (Any Two)

- a) Limitations of Management Accounting.
- b) Trend Analysis as a method of Analysis of Financial Statements.
- c) Importance of 'Cash Flow Statement'.
- d) Responsibility Centres.

▽▽▽▽

Total No. of Questions : 3]

P3522

[5259]Ext. - 501

M.Com. (Part - I) (For External)
FINANCIAL ANALYSIS & CONTROL
(Credit System) (2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) 'X' Ltd is considering the purchase of a new machine. Two alternatives are available having cost price Rs. 2,00,000 each. The following inflows are expected during the five years. Life of both machines is 5 years. **[15]**

Years	Machine A Rs.	Machine B Rs.
1 st Year	20,000	60,000
2 nd Year	60,000	80,000
3 rd Year	80,000	1,00,000
4 th Year	1,20,000	60,000
5 th Year	80,000	40,000

The company is expecting 10% return on its capital the net present values of Rs. 1@10% are as under:

1 st Year	0.909
2 nd Year	0.826
3 rd Year	0.751
4 th Year	0.683
5 th Year	0.620

You are required to appraise the proposals on the basis of :

- i) Payback period method
- ii) Average rate of return method
- iii) Net present value method

OR

From the following information you are required to calculate

- i) Sales at break even point
- ii) The profit at budgeted sales
- iii) The profit if the actual sales be at 80% capacity budgeted sales for the year 2014 Rs. 12,00,000 at 100% capacity.

Direct Materials	35% of sales
Direct labour	20% of sales
Variable factory overheads	12% of sales
Total fixed cost	Rs.1,00,000

Q2) From the following forecasts of income and expenditures. Prepare a cash budget for the period from June 2014 to August 2014. **[15]**

Months	Sales Rs.	Purchases Rs.	Wages Rs.	Manufacturing Expenses	Selling Expenses
April 14	50,000	40,000	5,000	20% of wages	5% of total sales
May 14	80,000	50,000	5,000	”	”
June 14	60,000	70,000	6,000	”	”
July 14	70,000	40,000	6,000	”	”
Aug. 14	60,000	30,000	7,000	”	”

Additional information

- i) 1/5th of the sales are on cash basis
- ii) 50% of the credit sales are recovered in the next month. Where as 50% are recovered after two months.
- iii) Cash sales are made at 5% cash discounts
- iv) All purchases are credit purchases and the due amount is paid after two months.
- v) Wages are paid 15 days in arrears.
- vi) Manufacturing expenses and selling expenses are paid in the same month.
- vii) A machine costing Rs. 60,000 is to be purchased in the month of July 97.50% payment is to be made in the same month and the remaining amount is to be paid in three equal instalments along with interest@ 18% p.a.
- viii) As on 1st June 2014 cash balance is 36,660

OR

From the following you are required to calculate

- a) Material price variance
- b) Material usage variance
- c) Material cost variance

Quantity of material purchased : 3,000 units

Value of material purchased for : Rs. 9,000

Standard of quantity of material required for one
tonne of finished product

: 25 units

Standard rate of material

: Rs. 2 per unit

Opening stock of material

: 100 units

Closing stock of material

: 600 units

Finished production during the period

: 80 tonnes

Q3) Short notes (Any two)

[20]

- a) Explicit cost
- b) Master budget
- c) Make or buy decisions
- d) Labour efficiency variance

▽▽▽▽

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P3523

[Total No. of Pages : 4

[5259]Ext. - 502

M.Com. (Semester - I) (For External)

STRATEGIC MANAGEMENT

(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Define concept of Strategic Management. Describe in detail, the scope of strategic Management. **[15]**

OR

What do you mean by 'Strategic Implementation'? Distinguish between strategy formulation and strategy Implementation.

Q2) Define the term 'Strategic planning'. Explain in detail, the basic stages in the process of strategic planning. **[15]**

OR

Define the term 'Strategic choice'. Explain the major steps involved in the process of strategic choice.

Q3) Write short notes : (Any Four) **[20]**

- a) Companies Goals
- b) Strategic Review
- c) Human Resource (HR) strategy
- d) Manpower planning
- e) Strategic Management Process
- f) Strategic Role of Board of Directors

▽▽▽▽

P.T.O.

Total No. of Questions : 3]

P3523

[5259]Ext. - 502

M.Com. (Semester - I) (For External)

STRATEGIC MANAGEMENT

(2013 Pattern)

(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) व्यूहरचनात्मक व्यवस्थापन या संकल्पनेची व्याख्या द्या. व्यूहरचनात्मक व्यवस्थापनाची व्याप्ती सविस्तर स्पष्ट करा. [15]

किंवा

व्यूहरचनात्मक अंमलबजावणी म्हणजे काय? व्यूहरचना सूत्रीकरण आणि व्यूहरचना अंमलबजावणी यातील फरक स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) 'व्यूहरचनात्मक नियोजन' या संज्ञेची व्याख्या द्या. व्यूहरचनात्मक नियोजन प्रक्रियेतील मूलभूत टप्पे विस्ताराने स्पष्ट करा. [15]

किंवा

'व्यूहरचनात्मक निवड' या संज्ञेची व्याख्या द्या. व्यूहरचनात्मक निवड प्रक्रियेतील प्रमुख पायऱ्या स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) टिपा लिहा. (कोणत्याही चार) [20]

- अ) कंपनीची उद्दिष्टे
ब) व्यूहरचनात्मक आढावा
क) मानव संसाधन व्यूहरचना
ड) मनुष्यबळ नियोजन
इ) व्यूहरचनात्मक व्यवस्थापन प्रक्रिया
फ) संचालक मंडळाची व्यूहरचनात्मक भूमिका

▽▽▽▽

Total No. of Questions : 3]

P3523

[5259]Ext. - 502

M.Com. (Semester - II) (For External)
INDUSTRIAL ECONOMICS (Compulsory)
(2013 Pattern) (Section - B)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Explain Nature, Scope and Limitations of Industrial Economics. **[15]**

OR

Explain the sargent Florence theory of Location.

Q2) State and explain the factors affecting Industrial Efficiency. **[15]**

OR

Explain the Role, Functions and problems of public sector Enterprises.

Q3) Write shorts notes (any two) **[20]**

- a) Industrial productivity
- b) Industrial profitability
- c) Problems of Small and Medium Enterprises
- d) Causes of Indestrial Imbalance

▽▽▽▽

Total No. of Questions : 3]

P3523

[5259]Ext. - 502

M.Com. (Semester - II) (For External)
INDUSTRIAL ECONOMICS (Compulsory)
(2013 Pattern) (Section - B)

(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मुळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

-
- प्रश्न 1) औद्योगिक अर्थशास्त्राचे स्वरूप, व्याप्ती व मर्यादा स्पष्ट करा. [15]
किंवा
सार्जंट फ्लोरेन्स यांचा स्थान निश्चिती बाबतचा सिध्दांत स्पष्ट करा.
- प्रश्न 2) औद्योगिक कार्यक्षमतेवर परिणाम करणारे घटक सांगा व स्पष्ट करा. [15]
किंवा
सार्वजनिक उपक्रमांची भूमिका, कार्ये आणि समस्या स्पष्ट करा.
- प्रश्न 3) थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) [20]
अ) औद्योगिक उत्पादकता
ब) औद्योगिक लाभप्रदता
क) लघु आणि मध्यम उपक्रमांच्या समस्या
ड) औद्योगिक असमतोलाची कारणे

▽▽▽▽

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P3940

[Total No. of Pages : 5

[5259]Ext. - 503

M.Com. (Part - I) (For External)

STRATEGIC MANAGEMENT

(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Define concept of Strategic Management. Describe in detail, the scope of strategic Management. **[15]**

OR

What do you mean by 'Strategic Implementation'? Distinguish between strategy formulation and strategy Implementation.

Q2) Define the term 'Strategic planning'. Explain in detail, the basic stages in the process of strategic planning. **[15]**

OR

Define the term 'Strategic choice'. Explain the major steps involved in the process of strategic choice.

Q3) Write short notes : (Any four) **[20]**

- a) Companies Goals
- b) Strategic Review
- c) Human Resource (HR) strategy
- d) Manpower planning
- e) Strategic Management Process
- f) Strategic Role of Board of Directors

▽▽▽▽

P.T.O.

Total No. of Questions : 3]

P3940

[5259]Ext. - 503

M.Com. (Part - I) (For External)

STRATEGIC MANAGEMENT

(2013 Pattern)

(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) व्यूहरचनात्मक व्यवस्थापन या संकल्पनेची व्याख्या द्या. व्यूहरचनात्मक व्यवस्थापनाची व्याप्ती सविस्तर स्पष्ट करा. [15]

किंवा

व्यूहरचनात्मक अंमलबजावणी म्हणजे काय? व्यूहरचना सूत्रीकरण आणि व्यूहरचना अंमलबजावणी यातील फरक स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) 'व्यूहरचनात्मक नियोजन' या संज्ञेची व्याख्या द्या. व्यूहरचनात्मक नियोजन प्रक्रियेतील मूलभूत टप्पे विस्ताराने स्पष्ट करा. [15]

किंवा

'व्यूहरचनात्मक निवड' या संज्ञेची व्याख्या द्या. व्यूहरचनात्मक निवड प्रक्रियेतील प्रमुख पायऱ्या स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) टिपा लिहा. (कोणत्याही चार) [20]

- अ) कंपनीची उद्दिष्टे
- ब) व्यूहरचनात्मक आढावा
- क) मानव संसाधन व्यूहरचना
- ड) मनुष्यबळ नियोजन
- इ) व्यूहरचनात्मक व्यवस्थापन प्रक्रिया
- फ) संचालक मंडळाची व्यूहरचनात्मक भूमिका

▽▽▽▽

Total No. of Questions : 4]

P3940

[5259]Ext. - 503

M.Com. (Part - I) (For External)

BUSINESS STATISTICS

(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*
- 3) *Use of statistical tables and calculator is allowed.*
- 4) *Symbols have their usual meanings.*

Q1) Attempt any two of the following :

[14]

- a) Consider a random experiment of tossing of three dies. Let X denote number of runs. Write down probability distribution of X. Also state it's mean and variance. **[7]**
- b) A continuous random variable X whose probability density function is given by : **[7]**

$$f(x) = k(1 - 2x^2) \text{ if } 0 \leq x \leq 1$$
$$= 0 \text{ otherwise.}$$

Find

- i) k
 - ii) $P(1/4 < X < 1/3)$.
- c) If X is Normal variate with mean 105 and SD 4. Find **[7]**
 - i) $P(X \geq 135)$
 - ii) $P(X \leq 85)$

Q2) Attempt any two of the following : **[14]**

a) A random variable X has following probability distribution : **[7]**

X	0	1	2	3	4
P (X = x)	0.1	0.2	0.3	0.15	0.25

Find

i) $P(2 \leq X \leq 3)$

ii) $P(X \geq 3)$

iii) $P(X < 1)$

iv) $P(1 < X < 4)$

b) i) The following is 2×2 contingency table : **[4]**

Father eye color ↓	Dark eye color in son	Light eye color in son
Dark eye color	23	15
Light eye color	15	47

Test whether the eye color in father in is associated with eye color in son? at 5% L. O. S. Given $\chi_1^2 = 3.81$, $\chi_2^2 = 5.99$, $\chi_3^2 = 7.81$

ii) A manufacture of ball-bearings guarantees that 2 % of items are defective. A sample of 1000 ball bearings gave 25 defective. Can you say the product meets guarantee? [use $\alpha = 5\%$] **[3]**

c) i) If X is Poisson variable such that $P(X = 0) = 0.2$. Find $P(X \geq 2)$. Also find mean and standard deviation of X. **[4]**

ii) Suppose $X \rightarrow B(n, p)$, If $E(X) = 6$, $\text{Var}(X) = 4.2$, find n and p. Also find $P(X = 0)$. **[3]**

Q3) Attempt the following : **[14]**

a) The mean of normal distribution is 60 and 6% values are greater than 70. Find variance of this distribution. **[7]**

OR

b) The mean life of sample of 10 electric bulbs was found to be 1456 hours with standard deviation 423 hours. A second sample of 17 bulbs chosen from a different batch showed a mean life of 1280 hours with standard deviation of 398 hours. **[7]**

Is there a significant difference between the means of two batches? Use 5% level of significance.

(Given $t_{25} = 2.06$, $t_{26} = 2.056$, $t_{27} = 2.052$)

- c) An IQ test was administered to 5 persons before and after they were trained. The result are given below : [7]

Candidates	A	B	C	D	E
IQ before training	110	120	123	132	125
IQ after training	120	118	125	136	121

Test whether there is change in IQ before and after the training programme (take $\alpha = 0.05$).

OR

- d) In a random sample of 500 persons from town A, 200 are found to be consumers of wheat. In a sample of 400 from town B 220 are found to be consumers of wheat. Do these data reveal a significant difference between town A and town B as far as the proportion of wheat consumers is concerned? [7]

Q4) Attempt any two of the following : [8]

- a) i) Define Poisson distribution.
ii) State four real life situation of Poisson distribution. [4]
- b) What do you mean by confidence interval. Also state 95% confidence interval for $|\mu_1 - \mu_2|$ for large sample. [4]
- c) Explain the concept of parameter and its estimate. Also define unbiased estimator. [4]

▽▽▽▽

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P3524

[Total No. of Pages : 5

[5259]Ext-504
M.Com. (Part - I) (For External)
ADVANCED ACCOUNTING AND TAXATION
Advanced Accounting
(2013 Pattern) (Special Paper - I) (Group - A)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory and carry equal marks.*
- 2) Give working notes whenever necessary.*
- 3) Use of simple calculator is allowed.*

Q1) Define the term 'Accounting Theory'. Explain the role of Accounting Theory in detail. **[15]**

OR

Write Notes (Any Two)

- i) Accounting Environment
- ii) Professional Development of Accounting in India
- iii) Generally Accepted Accounting Principles
- iv) Accounting Standards

Q2) From the following information compute the Intrinsic Value of an Equity share of JK Ltd. **[15]**

Balance Sheet as on 31st March 2017

Liabilities	Rs	Assets	Rs
2,000 Equity Shares of Rs. 100 each fully Paid-up	2,00,000	Land & Buildings	80,000
200, 6% Preference Shares of Rs.100 each, fully paid	20,000	Plant & Machinery	80,000
Reserves & Surplus	50,000	Sundry Debtors	10,000
200, 5% Debentures of Rs.100 each	20,000	Stock	40,000
Sundry Creditors	20,000	Cash at bank	50,000
		Investment in 5% Govt. Securities	20,000
		Cash in hand	20,000
		Preliminary Expenses	10,000
	3,10,000		3,10,000

P.T.O.

The normal rate of return on capital employed in this type of business is around 10% p.a. Goodwill is to be taken at 5 years purchase value of super profit. Average of the profits (after deduction of Preliminary expenses) for the last seven years is Rs.38, 000. Preliminary expense to the extent of Rs. 2,000 has been written off every year for the last seven years. Profit is more or less stable over years and the same trend is expected to be maintained in the near future. Ignore tax.

OR

The following is the trial balance of the head office and the New York Branch of a concern as on 3st March 2017.

Particulars	Head Office		Branch	
	Debit Rs.	Credit Rs.	Debit \$	Credit \$
Capital Account	-	5,00,000	-	-
Land & Building	1,00,000	-	-	-
Goodwill at cost	50,000	-	-	-
Plant & Machinery	8,00,000	-	1,20,000	-
Furniture & Fitting	30,000	-	8,000	-
Stock - 31 st March 2016	3,40,000		56,000	
Purchases	16,54,000		2,40,000	
Goods from Head office	-	-	80,000	-
Goods to New York Branch	-	3,94,000	-	-
Wages	42,000	-	2,000	-
Carriage inward	6,000	-	1,000	-
Sales		22,54,000		4,16,000
Salaries	54,000	-	6,000	-
Rent, Rates & Taxes	12,000	-	2,000	-
Insurance	7,000	-	1,000	-
Trade Expenses	12,000	-	1,000	
Head office Account	-	-	-	1,14,000
New York Branch	4,30,000	-	-	-
Sundry Debtors and creditors	2,20,000	7,21,000	24,000	17,000
Cash at bank	1,10,000	-	5,000	-
Cash in hand	2,000	-	1,000	-
Total	38,69,000	38,69,000	5,47,000	5,47,000

The following adjustments are necessary:

- i) Closing stock was valued: Head office Rs. 2, 92,000; New York \$ 52,000.
- ii) Outstanding Wages : Head Office Rs. 3,000 ; New York \$1,000
- iii) Prepaid Insurance : Head Office Rs. 1,000; New York \$ NIL
- iv) Depreciation on Plant & Machinery and Furniture and Fittings @ 10% p.a.

Prepare a combined Trading and Profit and Loss Account (in distinct columns for the H.O. and New York Branch) for the year ended 3rd March 2017 and a Balance Sheet for the whole

concern as on that date, converting \$ into rupees. You are informed that rates of exchange were as follows-

When the Plant and Machinery and furniture and Fittings were purchased the rate was \$100 to

Rs. 380. On 1st April 2016 the rate was \$100 to Rs. 450 whereas on 31st March 2017 the rate was

\$ 100 to Rs. 470 and the average rate for the year \$100 to Rs. 460.

Q3) P Ltd is a holding company and Q. Ltd and R Ltd are subsidiaries of P Ltd. Their Balance Sheets as on 31st March 2017 are given below. **[20]**

Liabilities	P. Ltd Rs.	Q. Ltd Rs.	R. Ltd Rs.	Assets	P. Ltd Rs.	Q. Ltd Rs.	R. Ltd Rs.
Share Capital	1,00,000	1,00,000	60,000	Fixed Assets	20,000	60,000	43,000
Reserves	48,000	10,000	9,000	Investments			
				Shares in Q Ltd	95,000	-	-
				Shares in R Ltd.	13,000	53,000	-
Profit & Loss A/c	16,000	12,000	9,000	Stock in Trade	12,000	-	-
R Ltd. Balance	3,000	-	-	Q Ltd. Balance	8,000	-	-
Sundry Creditors	7,000	5,000	-	Sundry Debtors	26,000	21,000	32,000
P Ltd. Balance	-	7,000	-	P Ltd. Balance	-	-	3,000
	1,74,000	1,34,000	78,000		1,74,000	1,34,000	78,000

The following particulars are given

- i) The share capital of all companies is divided into shares of Rs. 10 each.
- ii) P Ltd. held 8,000 shares of Q Ltd. and 1,000 Shares of R Ltd.
- iii) Q Ltd. held 4,000 shares of R Ltd.
- iv) All these investments were made on 30th September 2016.

v) On 31st March 2016 the position was shown below

	QLtd. Rs.	RLtd. Rs.
Reserves	8,000	7,500
Profit and Loss A/c	4,000	3,000
Creditors	5,000	1,000
Fixed Assets	60,000	43,000
Stock in Trade	4,000	35,500
Sundry Debtors	48,000	33,000

You are required to prepare consolidated balance sheet of the group as on 31st March 2017.

OR

Following are the details of XYZ Ltd. which went into voluntary liquidation as on 31st March 2017.

Liabilities	Rs.
6,000 Equity Shares of Rs.100 each, Rs.80 called and paid	4,80,000
6% 2,000 Preference Shares of Rs. 100 each fully called up	Rs. 2,00,000
Less: Calls in Arrears (Expected to be realized in full)	<u>Rs. 10,000</u>
5% Debenture having floating charge on assets (Interest paid up to 30.9.20 16)	2,00,000
Mortgage on Land and Buildings	1,60,000
Trade Creditors	5,31,000
Wages Outstanding	40,000
Secretary's Salary @ Rs. 1,000 PM outstanding	6,000
Managing Director's Salary @ Rs.3,000 PM outstanding	12,000

Assets	Estimated to produce Rs.	Book Value Rs.
Land & Building	2,60,000	2,40,000
Plant	2,60,000	4,00,000
Patents	60,000	1,00,000
Tools	8,000	40,000
Stock	1,48,000	1,74,000
Accounts Receivables	1,20,000	1,80,000
Investments (Pledged with bank for an overdraft of Rs. 3,80,000)	3,40,000	3,60,000

You are required to prepare a statement of Affairs of the company as on 31st March 2017.

▽▽▽▽

Total No. of Questions : 3]

P3524

[5259]Ext. - 504

M.Com. (Part - II) (Semester - III) (For External)

SPECIALIZED AREAS IN AUDITING

Advanced Accounting and Taxation (Special Paper - VI)

(Group - A) (2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) What is Tax Audit? Explain Tax Audit under section 44 AB of Income Tax Act. 1961. **[15]**

OR

What are the steps involved in Bank Audit? Explain the Audit procedure of checking of Assets and Liabilities.

Q2) Explain the provision of the Maharashtra State Co-operative Societies Act. 2013. **[15]**

OR

What is Government Audit? Explain the role of Comptroller and Auditor General in India.

Q3) Write Short Notes on : (any two) **[20]**

- a) Audit under VAT Law
- b) Purpose of Internal Audit
- c) Audit of Educational Institutions
- d) Public Accounts Committee

▽▽▽▽

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P3525

[Total No. of Pages : 6

[5259]Ext. - 505

M.Com. (Part - I) (For External)
ADVANCED COST ACCOUNTING
Advanced Cost Accounting and Cost System
(2013 Pattern) (Special Paper - I)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *Attempt all questions.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Ahmednagar Paper Co. Ltd., Ahmednagar, has three Production Depts. and two Service Depts. Their primary distribution summary discloses the results which are as follows.

Production Depts.	Rs.	Service Depts.	Rs.
A -	7,810	X -	4,000
B -	12,543	Y -	2,600
C -	4,547		

The expenses of Service Depts. are charged on a percentage.

Particulars	A	B	C	X	Y
Service Dept. - X	30%	40%	20%	-	10%
Service Dept. - Y	10%	20%	50%	20%	-

You are required to prepare Secondary Distribution statement as per Repeated Distribution method for the period ended 31st March 2016. [15]

OR

Raj Construction Ltd. Pune undertook a contract of Rs. 8,00,000 for the construction of a sport Gymkhana on 1st April 2015. The following information is taken up from the contract ledger as on 31.3.2016 in respect of the above.

P.T.O.

		Rs.
Materials directly issued from stores	-	1,30,000
Materials purchased	-	70,000
Scrap materials sold	-	8,000
Material transfer to other contract	-	10,000
Materials in hand on site	-	11,000
Materials return to stores	-	6,000
Direct wages paid and payable	-	85,000
Direct charges	-	45,000
Overhead charged to contract	-	40,000
Sub-contract cost	-	9,000
Cost of additional work	-	3,400
Outstanding direct expenses	-	1,600
Plant purchased on 1.4.2015 and issued directly	-	80,000
Annual depreciation on plant	-	8,000
Plant transferred on 1.4.2015 to other contract	-	40,000
Cash received being 90% of work certified	-	3,60,000
Uncertified work being 8% of certified work.		

You are required to prepare

- i) Contract Account and
- ii) Contractee's A/c

- Q2)** a) Explain briefly the principles of remuneration. **[5]**
- b) A factory produces a patent material used in building construction in three consecutive grades viz. soft, medium and hard. **[10]**

Particulars		Process 'A'	Process 'B'	Process 'C'
Raw materials used	Tons	1,000	-	-
Cost per ton	Rs.	200	-	-
Manufacturing wages	Rs.	87,500	39,500	10,710
Weight Lost	%	5%	10%	20%
[% of input of the process]				
Scrap	Tons	50	30	51
Value of scrapper	Ton Rs.	50	50	50
Selling price per Ton	Rs.	350	500	800

2/3 of the output of process 'A' and 1/2 of the output of process 'B' are passed on the next process and the balance are sold. The entire output of process 'C' is sold.

Prepare process 'A' A/c, process 'B' A/c and process 'C' A/c separately.

OR

- a) What is 'cost centre'. How does it can be classified.
- b) Calculate the earnings of a worker under the :
 - i) Halsey plan and,
 - ii) Rowan plan.

From the following particulars.

- 1) Hourly Rate of wages [guaranted] - 50 paise
- 2) Standard time for producing 1 dozen articles - 3 hours
- 3) Actual production - 20 dozen articles
- 4) Actual time taken - 48 hours

Q3) Write explanatory notes (any two) : [20]

- a) Job costing.
- b) Operating costing.
- c) Absorption of overheads.
- d) Economic order quantity

▽▽▽▽

Total No. of Questions : 3]

P3525

[5259]Ext. - 505

M.Com. (Part - I) (For External)

APPLICATION OF COST ACCOUNTING

Advanced Cost Accounting & Cost System

(2013 Pattern) (Special Paper - III)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) Attempt all questions.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*
- 3) Use of calculator is allowed.*

Q1) From the following figures, prepare a reconciliation statement.

[15]

	Cost Book	Financial Book
	(Rs.)	(Rs.)
Profit	50,000	?
Marketing overheads	8,000	8,000
Provision for Bad Debts	-	5,000
Factory overheads	8,500	7,000
Directors fees	-	2,000
Income-Tax paid	-	15,000
Rent of own premises	6,000	-
Depreciation	11,250	12,000
Share transfer fees (Cr.)	-	1,000
Admt. overheads	5,000	8,000

OR

From the following figures, prepare a reconciliation statement.

	Rs.
Net profit as per financial records	1,28,755
Net profit as per costing overheads	1,72,400
Works overhead under recorded in costing	3,120
Administrative overhead recorded in excess	1,700
Depreciation charges in financial records	11,200
Depreciation recorded in costing	12,500
Interest received but not included in costing	8,000
Obsolescence loss charges in financial books	5,700
Income-Tax provided in financial books	40,300
Bank interest credited in financial books	750
Stores adjustment (Credit financial books)	475
Depreciation of stock charged in financial books	6,750

Q2) a) Phases of Product Life Cycle Costing. [5]

b) Ash LTD, provided the following information calculate overhead rate- [10]

- i) When normal capacity is related to practical capacity
- ii) When normal capacity is related to sales expectancy.
- iii) When normal capacity is related to maximum capacity.

Capacity Level	Maximum	Practical	Avg. expected sales
Direct Labour	100%	90%	80%
Hours Budget -	10,000	9,000	8,000
Fixed OHS	20,000	20,000	20,000
Variable OHS	15,000	13,500	12,000

OR

- a) Human aspect of productivity.
- b) Following information is obtained from a factory.

Daily working hours	8
No. of working days in a week	6
No. of operators	20
Standard hours per week per unit	4
No. of units produced	48
Absentee mandays	40

Idle time due to local shedding 30 man days calculate -

- i) Absenteeism percentage.
- ii) Labour utilization percentage.
- iii) Productive efficiency of Labour

Q3) Answer the following questions (Any two) :

[20]

- a) Role of Management Accountant in Value Chain Analysis.
- b) Benefits of Product Life Cycle costing
- c) Business process Re-engineering.
- d) Value Chain Analysis V/s. Conventional Management Accounting.

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P3526

[Total No. of Pages : 4

[5259]Ext.-506

M.Com. (Part - I) (For External)

BUSINESS PRACTICES AND ENVIRONMENT

Organized Trades and Markets (Special Paper - I) (Group - C)
(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Define the term 'Business'. What are the objectives of Business in modern context? **[15]**

OR

Explain in detail role, importance and development of service sector in India.

Q2) What do you mean by FDI? State and explain its importance and objectives. **[15]**

OR

- a) Explain the role of Co-operative marketing. **[8]**
- b) Discuss Innovative Marketing Practices. **[7]**

Q3) Short notes (Any Two) **[20]**

- a) Buying policy
- b) Business practices and E-commerce
- c) Mall Administration
- d) Advantages of Self Help Group (SHG)

▽▽▽▽

P.T.O.

Total No. of Questions : 3]

P3526

[5259] Ext. - 506

M.Com. (Part - I) (For External)

BUSINESS PRACTICES AND ENVIRONMENT

Organized Trades and Markets (Special Paper - I) (Group - C)

(2013 Pattern)

(मराठी रुपांतर)

[एकूण गुण : 50]

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) व्यवसाय संकल्पनेची व्याख्या द्या. आधुनिक काळाच्या संदर्भात व्यवसायाची उद्दिष्टे काय आहेत? [15]

किंवा

भारतातील सेवा क्षेत्राची, भूमिका, महत्त्व आणि विकास यावर सविस्तर टीप लिहा.

प्रश्न 2) परकीय थेट गुंतवणूक म्हणजे काय? त्याचे महत्त्व आणि उद्दिष्टे सांगून स्पष्ट करा. [15]

किंवा

अ) सहकारी विपणनाची भूमिका स्पष्ट करा. [8]

ब) विपणनाच्या विविध नावीन्यपूर्ण पध्दतीवर चर्चा करा. [7]

प्रश्न 3) थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) [20]

अ) खरेदी धोरण

ब) व्यावसायिक प्रथा व इ-कॉमर्स

क) मॉल प्रशासन

ड) बचत गटाचे फायदे

▽▽▽▽

Total No. of Questions : 3]

P3526

[5259] Ext. - 506

M.Com. (Part - I) (For External)

BUSINESS PRACTICES AND ENVIRONMENT

**Modern Business Practices (Special Paper - III) (Group - C)
(2013 Pattern)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Explain the objectives & functions of Maratha Chamber of Commerce. **[15]**

OR

Describe the organisation, functions & Policies of Public Enterprises in India.

Q2) Explain the Government policies, Problems and Prospects of Agricultural Business in India. **[15]**

OR

Explain the following schemes of support for women Entrepreneur in Maharashtra.

- a) Swayamsidha programme
- b) Krushi Saptak Yojana

Q3) Answer the following questions. (Any Two) **[20]**

- a) Explain the functions of Federation of Indian Chamber of Commerce & Industries.
- b) Explain the management practices of Public Enterprises of India.
- c) Explain in detail the nature and disposal of Agricultural By-product.
- d) Write a note on Swarna Jayanti Gram Swarozgar Yojana.

▽▽▽▽

Total No. of Questions : 3]

P3526

[5259]Ext.-506

M.Com. (Part - I) (For External)

BUSINESS PRACTICES AND ENVIRONMENT

Modern Business Practices (Special Paper - III) (Group - C)

(2013 Pattern)

(मराठी रुपांतर)

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मुळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

-
- प्रश्न 1) मराठा वाणिज्य मंडळाची उद्दिष्टे आणि कार्ये स्पष्ट करा. [15]
किंवा
भारतातील सार्वजनिक उद्योगाचे संघटन, कार्ये आणि धोरणे विशद करा.
- प्रश्न 2) भारतीय कृषी व्यवसायाची सरकारी धोरणे, समस्या आणि भवितव्य स्पष्ट करा. [15]
किंवा
महाराष्ट्रातील महिला उद्योजकांना सहाय्य करणाऱ्या खालील योजना स्पष्ट करा.
अ) स्वयंसिद्ध कार्यक्रम
ब) कृषी सप्तक योजना
- प्रश्न 3) खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या. (कोणत्याही दोन) [20]
अ) भारतीय वाणिज्य व उद्योग मंडळ संघाचे (Federation) कार्ये स्पष्ट करा.
ब) भारतातील सार्वजनिक उद्योगातील व्यवस्थापन पध्दती स्पष्ट करा.
क) कृषी उप-उत्पादनाचे स्वरूप व विल्हेवाट संबंधी माहिती सविस्तर स्पष्ट करा.
ड) स्वर्ण जयंती ग्राम स्व-रोजगार योजनेवर टिप लिहा.

▽▽▽▽

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P3527

[Total No. of Pages : 4

[5259]Ext.-507

M.Com. (Part - I) (For External)

BUSINESS ADMINISTRATION

Production and Operations Management (Special Paper - I)

(Group - D) (2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Explain in detail factors determining the good product design. **[15]**

OR

Explain In detail Recent trends in production and service System.

Q2) Define the term productivity. Explain the role and Importance of National productivity council. **[15]**

OR

Define the term 'plant layout'. Explain objectives and basic principles of plant layout.

Q3) Write short notes (any two) **[20]**

- a) Quality circle
- b) Factors affecting production control.
- c) Mass production
- d) Inspection & quality control

▽▽▽▽

P.T.O.

Total No. of Questions : 3]

P3527

[5259]Ext. - 507

M.Com. (Part - I) (For External)

BUSINESS ADMINISTRATION

Production and Operations Management (Special Paper - I)

(Group - D) (2013 Pattern)

(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पुर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) आदर्श उत्पादन आराखडा निश्चित करण्यासाठीचे घटक कोणते? सविस्तर स्पष्ट करा. [15]

किंवा

उत्पादन व सेवा पध्दतीमधील आधुनिक प्रवाह सविस्तर स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) उत्पादकता या संकल्पनेची व्याख्या सांगा. राष्ट्रीय उत्पादकता मंडळाची भूमिका व महत्त्व स्पष्ट करा. [15]

किंवा

‘सयंत्र रचना’ या संकल्पनेची व्याख्या सांगा. त्याचे उद्देश स्पष्ट करा. व सयंत्र रचनेची मूलतत्त्वे स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) [20]

- अ) गुणवत्ता मंडळ
ब) उत्पादन नियंत्रणावर परिणाम करणारे घटक
क) मोठ्या प्रमाणावरील उत्पादन (Mass production)
ड) तपासणी व गुणवत्ता नियंत्रण

▽▽▽▽

Total No. of Questions : 3]

P3527

[5259]Ext.-507

M.Com. (Part - I) (For External)

BUSINESS ADMINISTRATION - III

Business Ethics and Professional Values (Special Paper - III)

(Group - D) (2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Define the term 'Ethics' Explain the nature and objectives of Ethics. **[15]**

OR

Explain in detail the Gender Discrimination Ethical practices in India.

Q2) What is 'Corporate Governance'? Explain the principles & ethical duties of 'Corporate Governance. **[15]**

OR

Explain new values in Indian industries after economic reforms of 1991.

Q3) Write short notes. (Any Two) **[20]**

- a) Social Ethics
- b) Ethical practices in Advertising
- c) Corporate social Responsibility
- d) Gandhian principles of satya & Ahimsa

▽▽▽▽

Total No. of Questions : 3]

P3527

[5259]Ext.-507

M.Com. (Part - I) (For External)

BUSINESS ADMINISTRATION - III

Business Ethics and Professional Values (Special Paper - III)

(Group - D) (2013 Pattern)

(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मुळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) 'नितिशास्त्र' या संकल्पनेची व्याख्या द्या. नितिशास्त्राचे स्वरूप आणि उद्दिष्टे स्पष्ट करा. [15]

किंवा

लिंगभेद विषयक भारतीय नितीविषयक पध्दती सविस्तर स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) 'कॉर्पोरेट प्रशासन' म्हणजे काय? कॉर्पोरेट प्रशासनाची तत्वे आणि व्यावसायिक नैतिकतेमधील कर्तव्ये स्पष्ट करा. [15]

किंवा

1991 मध्ये झालेल्या आर्थिक सुधारणानंतर भारतातील उद्योगातील नविन मुल्ये स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणतेही दोन) [20]

- अ) सामाजिक नितिमुल्ये
ब) जाहिरातीमधील नैतिक व्यवहार किंवा पध्दती
क) कॉर्पोरेट सामाजिक जबाबदारी
ड) गांधींची सत्य आणि अहिंसा तत्वे

▽▽▽▽

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P3528

[Total No. of Pages : 4

[5259] Ext. - 508

M.Com. (Part - I) (Semester - I) (For External)
INFORMATION SYSTEMS AND E-COMMERCE
PRACTICES

Commercial Laws and Practices (Special Paper - I)
(Group - B) (2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Explain the basic components of a system.

[15]

OR

Explain the drivers of E-Commerce.

Q2) Define 'Electronic Data Interchange' (EDI). Explain the benefits of Electronic Data Interchange.

[15]

OR

Explain the sales procedure with reference to E-Commerce.

Q3) Write short notes on : (Any two)

[20]

- a) Information Systems
- b) B2B
- c) Extranet
- d) Digital signature

▽▽▽▽

P.T.O.

Total No. of Questions : 3]

P3528

[5259] Ext. - 508

M.Com. (Part - I) (Semester - I) (For External)
INFORMATION SYSTEMS AND E-COMMERCE
PRACTICES

Commercial Laws and Practices (Special Paper - I)

(Group - B) (2013 Pattern)

(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पाहावी.

प्रश्न 1) प्रणालीचे मूलभूत घटक स्पष्ट करा. [15]

किंवा

ई-कॉमर्सचे ड्राईवरस स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) इलेक्ट्रॉनिक डेटा इंटरचेंज (EDI) व्याख्या द्या. इलेक्ट्रॉनिक डेटा इंटरचेंजचे फायदे स्पष्ट करा. [15]

किंवा

ई-कॉमर्सच्या संदर्भात विक्री प्रक्रिया स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) [20]

- अ) माहिती प्रणाली
ब) बी 2 बी
क) एस्ट्रॉनेट
ड) डिजिटल स्वाक्षरी

▽▽▽▽

Total No. of Questions : 3]

P3528

[5259] Ext. - 508

M.Com. (Part - I) (Semester - II) (For External)

E-SECURITY AND CYBER LAWS

Commercial Laws and Practices (Special Paper - III)

(Group - B) (2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Explain the risks involved in E-Commerce. [15]

OR

Explain data security controls and application controls.

Q2) What is Digital Signature? Explain the provisions relating to Digital Signature. [15]

OR

Explain the Penalties for Cyber Wrongs and Adjudication under (Section 43 to 47) of Information Technology Act, - 2002.

Q3) Write short notes on : (Any two) [20]

- a) Types of computer frauds
- b) Encryption
- c) E-Governance under (Section 4 to 9) of Information Technology Act, - 2002.
- d) Indian Evidence Act, 1872

▽▽▽▽

Total No. of Questions : 3]

P3528

[5259] Ext. - 508

M.Com. (Part - I) (Semester - II) (For External)

E-SECURITY AND CYBER LAWS

Commercial Laws and Practices (Special Paper - III)

(Group - B) (2013 Pattern))

(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मुळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) ई-कॉमर्स मधील धोके स्पष्ट करा. [15]

किंवा

डेटा सुरक्षा नियंत्रणे आणि अर्ज नियंत्रणे स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) डिजिटल स्वाक्षरी म्हणजे काय? डिजिटल स्वाक्षरीच्या तरतुदी स्पष्ट करा. [15]

किंवा

माहिती तंत्रज्ञान कायदा 2002 अंतर्गत सायबर चुका आणि निवडा (कलम 43 ते 47) साठीचे दंड स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) [20]

अ) संगणक गुन्ह्यांचे प्रकार

ब) एनक्रिप्शन

क) माहिती तंत्रज्ञान कायदा 2002 अंतर्गत (कलम 4 ते 9) मधील इ. गव्हर्नन्स

ड) भारतीय पुरावा कायदा, 1872

▽▽▽▽

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P3529

[Total No. of Pages : 6

[5259]Ext. - 509

M.Com. (For External)

CO-OPERATION AND RURAL DEVELOPMENT

Co-operative Movement in India

(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Discuss the role of Credit co-operatives in a globalised economy like India.[14]

OR

State and explain the merits and demerits of co-operative movement in India.

Q2) Explain in detail the duties and responsibilities of District Registrar of co-operatives. [14]

OR

Explain the features of organisational setup of Co-operative department in Maharashtra.

Q3) Explain the provisions of Maharashtra Co-operative societies Act, 1960 regarding Registration and Management of Co-operative society. [14]

OR

Explain the role of NABARD in Co-operative credit since 1991.

P.T.O.

Q4) Write short notes. (Any two)

[8]

- a) Recommendations of Narshiham committee.
- b) Provisions of Maharashtra Co-operative societies Act regarding liquidation of Co-operative society.
- c) Evolution of Co-operative movement in India.
- d) All India Rural credit survey committee.

Total No. of Questions : 4]

P3529

[5259]Ext. - 509

M.Com. (For External)

CO-OPERATION AND RURAL DEVELOPMENT

Co-operative Movement in India

(2013 Pattern)

(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) भारतासारख्या जागतिकीकरण झालेल्या अर्थव्यवस्थेतील सहकारी संस्थांच्या भूमिकेची चर्चा करा. [14]

किंवा

1951 पासून भारतातील सहकारी चळवळीचे गुण व दोष सांगा व स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) जिल्हा सहकारी संस्था निबंधकाची कर्तव्ये आणि जबाबदाऱ्या स्पष्ट करा. [14]

किंवा

महाराष्ट्रातील सहकार खात्याच्या संघटन रचनेची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) महाराष्ट्र राज्य सहकारी संस्था कायदा 1960 मधील सहकारी संस्थांची नोंदणी आणि व्यवस्थापना संबंधी तरतूदी स्पष्ट करा. [14]

किंवा

1991 पासून नाबार्डची सहकारी पतपुरवठ्यातील भूमिका स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

[8]

- अ) वैद्यनाथन समितीच्या शिफारशी
- ब) महाराष्ट्र राज्य सहकारी संस्था कायदा 1960 मधील सहकारी संस्थांचे समापनासंबंधी तरतुदी
- क) भारतातील सहकारी चळवळीची उत्क्रांती
- ड) अखिल भारतीय ग्रामिण पतपुरवठा पाहणी समिती

Total No. of Questions : 3]

P3529

[5259]Ext. - 509

M.Com. (For External) (Semester - II)

CO-OPERATION AND RURAL DEVELOPMENT

209 : International Co-operative Movement

(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Explain development of Co-operative movement in Great Britain after Industrial Revolution. **[15]**

OR

Explain the Co-operative movement of Japan.

Q2) What is the role of Co-operatives in capitalistic economy? **[15]**

OR

Explain the problems and suggestions of Co-operative in Global Economy.

Q3) Write short notes. (Any Two) **[20]**

- a) Co-operation in Mixed Economy
- b) Importance of International Co-operation Alliance
- c) Co-operative movement in U.K.
- d) Co-operative movement in China.

▽▽▽▽

Total No. of Questions : 3]

P3529

[5259]Ext. - 509

M.Com. (For External) (Semester - II)

CO-OPERATION AND RURAL DEVELOPMENT

209 : International Co-operative Movement

(2013 Pattern)

(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मुळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) औद्योगिक क्रांतीनंतर ग्रेट ब्रिटन मध्ये सहकारी चळवळीचा झालेला विकास स्पष्ट करा. [15]

किंवा

जपान मधील सहकार चळवळ स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) भांडवलशाही अर्थव्यवस्थेत सहकारी क्षेत्राची भूमिका कोणती असते. [15]

किंवा

जागतिकीकरणात सहकारी चळवळीतील समस्या व उपाय स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) [20]

- अ) संमिश्र अर्थव्यवस्थेमधील सहकार
ब) आंतरराष्ट्रीय सहकारी संस्था महासंघाचे महत्व
क) ग्रेट ब्रिटन मधील सहकार चळवळ
ड) चीन मधील सहकार चळवळ

▽▽▽▽

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P3530

[Total No. of Pages : 8

[5259]-Ext.-510

M.Com. (Part - I) (For External) (Semester - I)
ADVANCED BANKING AND FINANCE
Legal Framework of Banking
(2013 Pattern) (Special - Paper - I) (Group - G)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*
- 3) *Answers must be to the point. Excessively elaborated answer does not mean a correct answer.*
- 4) *Answers must be with reference to the relevant sections of the act concerned.*

Q1) Explain in detail the provisions pertaining to 'suspension of Business and Winding Up of Banking Companies' as discussed between section 36 B and 45 of the Banking regulation Act, 1949. **[15]**

OR

Define the three negotiable instruments as defined under the Negotiable Instruments Act, 1881. Spell out the possible similarities and dissimilarities between these instruments based on the definitions given.

Q2) Account for the changing role of the RBI in the light of provisions of the RBI Act, 1934 relating to - **[15]**

- a) Regulation of transactions in derivatives, money market instruments or securities etc.
- b) Joint mechansim.

OR

What conditions a securitisation or Reconstruction company need to follow to obtain license from the RBI to commence or carry on the said business? Explain your answer with reference to section 3(3) of the securitisation and Reconstruction of Financial Assets and Enforcement of Security Interest Act, 2002. Explain using section 4 of the securitisation Act, 2002 the instances when the RBI can cancel the certificate of registration of such companies.

P.T.O.

Q3) Write short notes on (any two)

[20]

- a) Provisions of Foreign Exchange Management Act, 1999 Pertaining to enforcement of the orders of Adjudicating Authority.
- b) Note issue function of the RBI under the RBI Act, 1934
- c) Meaning of 'Banking' as defined under section 5 of the Banking Regulation Act, 1949
- d) Provision relating to capital account transactions under the Foreign Exchange Management Act, 1999.

Total No. of Questions : 3]

P3530

[5259]-Ext.-510

M.Com. (Part - I) (For External) (Semester - I)
ADVANCED BANKING AND FINANCE
Legal Framework of Banking (Group - G)
(2013 Pattern) (Special - Paper - I)
(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गूण दर्शवितात.
3) उत्तरे मुद्देसूद असावीत.
4) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) बँकिंग नियमन कायदा, 1949 च्या कलम 36 ब ते 45 मधील ' बँक व्यवसायाचे निलंबन आणि समापन' या संदर्भातील तरतूदी सविस्तर स्पष्ट करा. [15]

किंवा

चलनक्षम दस्तऐवज कायदा, 1881 मध्ये असलेली तीन चलनक्षम दस्तऐवजांची व्याख्या द्या. या दस्तऐवजांमधील साम्य व फरक त्यांच्या व्याख्यांच्या आधारे नमूद करा.

प्रश्न 2) भारतीय रिझर्व्ह बँक कायदा, 1934 मधील खालील तरतूदींना अनुसरून भारतीय रिझर्व्ह बँकेच्या बदलत्या भूमिकेचा लेखा द्या. [15]

अ) अनुजातांमधील व्यवहार, नाणे बाजारातील साधने किंवा रोखे इ. वरील नियमने.

ब) संयुक्त कार्यप्रणाली.

किंवा

भारतीय रिझर्व्ह बँकेकडून तारणीकरण किंवा पुनर्बांधणीचा व्यवसाय सुरू करणे किंवा सुरू ठेवणे यासाठी परवाना मिळविण्यासाठी सदर कंपन्यांना कोणत्या अटींचे पालन करावे लागते? आपले उत्तर तारणीकरण कायदा, 2002 च्या कलम 3 (3) ला अनुसरून स्पष्ट करा. तारणीकरण कायदा, 2002 च्या कलम 4 अंतर्गत भारतीय रिझर्व्ह बँक सदर कंपन्यांचा परवाना कोणत्या परिस्थितीत रद्द करते ते स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

[20]

- अ) विदेशी विनिमय कायदा, 1999 मधील अभिनिर्णय अधिकाऱ्याच्या आदेशांची अंमलबजावणी संदर्भातील तरतूदी.
- ब) भारतीय रिझर्व्ह बँकेचे भारतीय रिझर्व्ह बँक कायदा, 1934 मधील (चलन) नोट निर्गमनाचे कार्य.
- क) बँकिंग नियमन कायदा, 1949 मधील कलम 5 मधील 'बँकिंग' च्या व्याख्येचा अर्थ.
- ड) विदेशी विनिमय कायदा, 1999 मधील भांडवल खात्यावरील व्यवहारा संबंधातील तरतूदी.

Total No. of Questions : 3]

P3531

[5259]-Ext.-510

M.Com. (Part - I) (For External) (Semester - II)

ADVANCED BANKING AND FINANCE

Banking Law and Practices (Group - G)

(2013 Pattern) (Special Paper - III)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*
- 3) Answers must be to the point. Excessively elaborated answer does not mean a correct answer.*
- 4) Answers must be with reference to the relevant sections of the act concerned.*

Q1) Answer the following questions based on the provisions of Prevention of Money Laundering Act, 2002 relating to attachment of property involved in money laundering-

- a) Who has the power to pass an order to confiscate the proceeds of crime under Chapter III of the Prevention of Money Laundering Act, 2002?
- b) What are the conditions under which an order of confiscation of property can be passed under Chapter III of Prevention of Money Laundering Act, 2002?
- c) How long can such property remain provisionally attached?
- d) Having confiscated the property (material), who would a copy of the order of confiscation and the confiscated material be forwarded to?[15]

OR

Explain in detail the banker's right of set off. Specify and explain the conditions under which the banker can and cannot use his right of set off. What is garnishee order? Explain the steps involved in the serving of this order.

Q2) What are the most important asset and liability for banks? What asset-liability mismatches can a banker face in the course of its business? How could a banker mitigate them? Explain. **[15]**

OR

Account for the changes that have taken place in the definition of Non Performing Assets over years. Explain how are the assets of banks classified into different sub categories based on their non performing character.

Q3) Write notes on (Any Two) **[20]**

- a) Link between bank consolidation and mergers of banks
- b) Link between technology based banking and data confidentiality
- c) Basel committee (II) framework on banking supervision
- d) Role of Banking Ombudsman in customer service in banks.

Total No. of Questions : 3]

P3530

[5259]-Ext.-510

M.Com. (Part - I) (For External) (Semester - II)
ADVANCED BANKING AND FINANCE
Banking Law and Practices (Group - G)
(2013 Pattern) (Special Paper - III)
(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.
3) उत्तरे मुद्देसूद असावीत.
4) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

- प्रश्न 1) मनी लॉण्डरिंगशी संबंधित मालमत्तेवर टाच आणण्यासंदर्भातील 'मनी लॉण्डरिंग कायदा, 2002 मधील तरतूदींना अनुसरून खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या. [15]
- अ) सदर कायद्याच्या प्रकरण 3 न्वये मनी लॉण्डरिंगच्या गुन्ह्याशी संबंधित मालमत्ता अधिहरण करण्यासंदर्भात आदेश देण्याचे अधिकार कोणाकडे आहेत?
- ब) मालमत्ता अधिहरणाचे आदेश कोणत्या अटीं अंतर्गत दिले जाऊ शकतात?
- क) सदर मालमत्ता किती काळाकरिता अधिहारित राहू शकते.
- ड) मालमत्तेच्या अधिहरणानंतर सदर अधिहरणाची प्रत व अधिहारित मालमत्ता कोणाकडे पाठविले जाते?

किंवा

बँकरचा वजावटीचा अधिकार सविस्तर स्पष्ट करा. कोणत्या परिस्थितीत बँकर वजावटीच्या अधिकाराचा अवलंब करू शकतो आणि शकत नाही हे तपशीलवार स्पष्ट करा. न्यायालयाचा मनाई आदेश म्हणजे काय? हा आदेश बजावण्यामध्ये असलेले टप्पे स्पष्ट करा.

- प्रश्न 2) बँकांसाठीच्या महत्वपूर्ण मत्ता आणि दायित्व कोणती? आपल्या व्यवसायात बँकर कोणत्या प्रकारच्या मत्ता - दायित्वां मधील विसंगतींना सामोरे जात असेल? या विसंगतीमधील तीव्रता बँकर कशाप्रकारे कमी करू शकतो? स्पष्ट करा. [15]

किंवा

निष्क्रिय मालमत्तेच्या व्याख्येमध्ये काळानुसार झालेल्या बदलाचा लेखा द्या. मत्तेच्या निष्क्रियतेच्या स्वरूपानुसार बँकांच्या मत्तांचे वर्गीकरण विविध उपगटांमध्ये कशाप्रकारे केले जाते ते स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

[20]

- अ) बँकांमधील विलीनीकरण आणि त्यांचे मजबुतीकरण यांमधील दुवा.
- ब) तंत्रज्ञान आधारित बँकिंग आणि माहितीची गोपनीयता यांमधील दुवा.
- क) बेसल समिती (II) चा बँकिंग पर्यवेक्षणावरील कल्पना बंध.
- ड) बँकांमधील ग्राहक सेवेतील बँकिंग लोकपालाची भूमिका.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P3531

[Total No. of Pages : 4

[5259]-Ext.-511

M.Com. (PART - I) (Semester - I) (For External)
MARKETING TECHNIQUES
Recent Advances in Marketing (Credit System)
(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Defined the term Marketing Organization Explain need & Important Marketing Organisation. **[14]**

OR

What is Marketing Environment? State the impact of Internal & External factors of Marketing Environment.

Q2) What are the Elements of Price Mix? Explain need, Importance & Objects of Pricing. **[14]**

OR

Write Recent Trade in Mordent Advertising. Evaluate Marketing Communication Program.

Q3) What do you mean by Advertising Budgeting? Explain the process of preparing advertising Budget. **[14]**

OR

Define the term personal Selling. State Techniques of personal selling.

Q4) Write short notes (Any Two) **[8]**

- a) Different Types of web Advertizing.
- b) Pricing Strategies.
- c) Brand Management.
- d) Product Simplification.

P.T.O.

Total No. of Questions : 4]

P3531

[5259]-Ext.-511

M.Com. (PART - I) (Semester - I) (For External)
MARKETING TECHNIQUES
Recent Advances in Marketing (Credit System)
(2013 Pattern)
(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पुर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्रश्न 1) विपणन संघटनाची व्याख्या लिहा. विपणन संघटनेची गरज व महत्व स्पष्ट करा. [14]
किंवा
विपणन पर्यावरण म्हणजे काय? विपणन पर्यावरणावर अंतर्गत व बाह्य घटकांचा परिणाम सांगा.
- प्रश्न 2) किंमत मिश्रचे घटक कोणते? किंमत निश्चिती करणाची गरज, महत्व व हेतु सांगा. [14]
किंवा
आधुनिक जाहिरातीमधील कल या विषयी माहिती लिहा. विपणन संज्ञापन कार्यक्रमाचे मुल्यामापन करा.
- प्रश्न 3) जाहिरात अंदाजपत्रक म्हणजे काय? जाहिरात अंदाजपत्रक तयार करण्याची प्रक्रिया लिहा. [14]
किंवा
'व्यक्तीगत विक्री' व्याख्या लिहा. व्यक्तीगत विक्रीची तंत्रे सांगा.
- प्रश्न 4) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) [8]
अ) वेब जाहिरातीचे विविध प्रकार
ब) मुल्यनिर्धारनिकरणाचे डावपेच
क) मुद्रा व्यवस्थापन
ड) उत्पादन सुगमता

Total No. of Questions : 3]

P3531

[5259]Ext.-511
M.Com. (For External)
ADVANCED MARKETING
Customer Relationship Management & Retailing
(2013 Pattern) (Paper - III)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Define the term customer relationship management and explain the factors responsible for growth of CRM **[15]**

OR

Explain in detail employee organisation relationship and employee customer orientation.

Q2) What is meant by E - CRM? Explain the features of E-CRM. **[15]**

OR

Define customer experience management' and explain customer classification on the basis of profitability.

Q3) Write short notes on (Any four) **[20]**

- a) Essentials of CRM Principle.
- b) CRM a Cost benefit analysis.
- c) Customer lifetime value.
- d) Importance of CRM
- e) Customer expectation.

Total No. of Questions : 3]

P3531

[5259]Ext.-511
M.Com. (For External)
ADVANCED MARKETING
Customer Relationship Management & Retailing
(2013 Pattern) (Paper - III)
(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्न पत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) 'ग्राहक व्यवस्थापन संबंध' व्याख्या सांगा आणि ग्राहक व्यवस्थापन संबंधावर-वाढीवर परिणाम करणारे घटक स्पष्ट करा. [15]

किंवा

कर्मचारी संघटन संबंध व कर्मचारी ग्राहक प्रबोधन हे सविस्तर स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) ई-ग्राहक संबंध व्यवस्थापन म्हणजे काय? ई - ग्राहक संबंध व्यवस्थापनाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. [15]

किंवा

ग्राहक अनुभव व्यवस्थापनाची व्याख्या सांगा. आणि ग्राहक नफा क्षमतेच्या आधारावर ग्राहकाचे केले जाणारे वर्गीकरण स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) टिपा लिहा. (कोणत्याही चार) [20]

- अ) ग्राहक संबंध व्यवस्थापन तत्वाची आवश्यकता.
- ब) ग्राहक संबंध व्यवस्थापन व खर्च उत्पन्न वर्गीकरण.
- क) आजीवन ग्राहक मुल्य.
- ड) ग्राहक संबंध व्यवस्थापन महत्व.
- इ) ग्राहकाच्या अपेक्षा.

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P3532

[Total No. of Pages : 8

[5259]Ext.-512

M.Com. (Part - I) (Semester - II) (For External)
ADVANCED ACCOUNTING & TAXATION (Special Paper - IV)
Business Tax Assessment and Planning
(2013 Pattern) (Group - A)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Z Ltd., an Indian Company, is engaged in the business of computer software. Profit and Loss account for the previous year 2016-2017. **[15]**

Particulars	Rs.	Particulars	Rs.
Business expenses	2 1,00,000	Domestic sales	30,00,000
Provisions for bad and doubtful debts reserve	1,00,000	Export sales	50,00,000
General reserve	3,00,000		
Income tax including surcharge, EC and SHEC	8,00,000		
Dividend paid on 25-3-2017	10,00,000		
Dividend tax paid	1,69,950		
Fringe benefit tax	30,050		
Provision for losses of T. Ltd., a subsidiary company	2,00,000		
Depreciation as per accounts	3,00,000		
Net profit	30,00,000		
Total	80,00,000		80,00,000

P.T.O.

You are further informed that:

- i) Business expenses charged to profit and loss account but not deductible Rs.5,00,000
- ii) Depreciation as per income tax without revaluation of any assets Rs.5,00,000
- iii) Sales tax for the previous year 2015-16 amounting to Rs. 11,00,000 was paid on 31-12-2016.
- iv) Business losses and depreciation carried forward:

Assessment year	As per accounts		As per income tax law	
	Business loss	Depreciation	Loss	Depreciation
2015-2016	5,00,000	3,00,000	3,00,000	6,00,000
2016-2017	2,00,000	4,00,000	4,00,000	4,00,000

Compute total income for the assessment year 2017-2018.

OR

Haridas Co-operative society furnishes the following particulars of its income for the year ended 31st March, 2017. [15]

Particulars	Rs.
Income from house property	1,00,000
Income from marketing of agricultural produce of its members	1,50,000
Income from purchased of agricultural implements and supplying them to members	1,30,000
Dividends from other co-operative societies.	40,000
Interest on Government securities	12,000
Profits and gains of business activities	85,000
Income from cottage industry	1,00,000

Compute the total taxable income and tax liability of Haridas Co-operative society for A.Y. 2017-18.

- Q2) a)** Shri Kishan Chand Charitable Trust (Regd). Submits the particulars of its income/outgoing for the previous year 2016-17 as below: **[10]**

Particulars	Rs.
Income from property held under trust for charitable purposes: (Rs 5,20,000 out of Rs. 10,00,000 is received in Previous Year 2016-17)	10,00,000
Voluntary contributions(out of which Rs.50,000 will form part of the corpus)	2,00,000

The trust spends Rs. 2,77,500 during the previous year 2016-17 for charitable purposes. In respect of Rs.5, 20,000, it has exercised its option to spend it within the permissible time-limit in the year of receipt in the year, immediately following the year of receipt.

The trust spends Rs. 2,00,000 during the previous year 2016-17 and Rs.1,00,000 during the previous year 2017-18. Compute the taxable income of the trust.

- b)** Sara Ltd. is engaged in providing a taxable service. The amount of gross receipts for the month of January 2017 is Rs. 18,00,000, breakup of which is as follow: **[5]**

Month in which services are performed	Receipt(Rs.)
March 2016 (includes Rs, 1,00,000 for the services rendered to an international organization)	4,00,000
April 2016(includes Rs. 1,25,000 for the services rendered within the Indian territorial waters)	3,00,000
January 2017(includes Rs. 1,75,000 for services rendered to its associated enterprise)	5,00,000
February 2017(includes Rs. 1,50,000 for services rendered in the State of Jammu and Kashmir)	6,00,000

In the financial year 2015-2016, Sara Ltd. had paid Rs.2,06,000 as service tax State the amount of service tax payable for the month of January 2017.

OR

Explain the various types of Assessment.

[15]

Q3) Write short Notes (Any Two)

[20]

- a) Advance payment of Tax.
- b) Exempted Assets of wealth Tax.
- c) Goods and Excisable goods.
- d) Overview of state level VAT in India.

Total No. of Questions : 3]

P3532

[5259]Ext.-512
M.Com. (For External)
ADVANCED ACCOUNTING & TAXATION
104 : Income Tax
(2013 Pattern) (Group - A) (Semester - I)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*
- 3) Use of pocket calculator is allowed.*

Q1) During the Previous Year 2016 - 2017, Mahesh (45 Years) is employed with a Pharma. Company situated at Pune. He gets the following from the employer- **[15]**

Basic salary : Rs.34,000 per month.

Dearness allowance: 30 per cent of basic salary

(40 per cent is considered for calculating retirement benefits like gratuity and pension)

Dearness pay : Rs.5000 per month (nothing is considered for retirement benefit)

Fixed Commission : Rs.4000 per month, commission (as incentive):5 per cent of turnover (and extra commission of 2 per cent if annual turnover exceeds Rs. 15,00,000/-).

House rent allowance: Rs.15,000 per month (rent paid Rs.17,000 per month up to June 30,2016 and after that he shifts in his own house but house rent allowance is received throughout the previous year)

Employer's contribution towards Recognized Provident Fund: Rs. 5,400 per month, Interest credited in PF account: Rs 56,000 (rate of interest 11 Per Cent). Mahesh has been provided health club facility at a 4 star hotel in Pune by the employer-company. This facility is available to all employees of the

company. Annual expenditure for providing this facility is Rs.7,000 per month (which is borne by the employer).

The employer company also provides tea and light snacks to all employees during tea break (expenditure incurred by the company is approximately Rs.60 per day for 310 working days).

Mahesh contributes annually Rs.5,500 per month towards recognized provident fund (an additional sum of Rs.70,000 is contributed on March 11,2016).

Determine the income from Salary of Mahesh for the assessment year 2017-18 On the assumption that monthly turnover achieved by Mahesh is Rs. 1,00,000.

OR

Mr. Anand (age: 61 Years) has occupied three house for this residential purposes, particulars of which are follows: [15]

Particulars	House I Rs.	House II Rs.	House III Rs.
Standard rent under the rent control Act(SR)	15,000	20,000	N.A.
Municipal Valuation (MV)	10,000	30,000	30,000
Fair Rent (FR)	18,000	18,000	35,000
Municipal Taxes Paid	1,200	2,400	3,600
Repairs	Nil	Nil	200
Insurance Premium	1,200	1,300	600
Ground Rent	1,800	7,000	400

Mr. Anand borrows Rs.90,000 @ 20 per cent annum for construction of house III (date of borrowing: June,1,2008 date of repayment of loan May 10,2017). Construction of all the houses is completed in May 2013,

Determine the income from house property for the assessment year 2017-18.

- Q2)** From the following Profit & Loss Account of Mr. Vaibhav, Ascertain his income from business for the assessment year 2017-18. **[15]**

PROFIT & LOSS ACCOUNT
For the year Ended on 31.03.2017

Particulars	Amount	Particulars	Amount
To Salary(including Proprietor's salary)	45,000	By Gross Profit	1,22,000
To General Expenses	5,000	By Bad debt recovered	2,000
To Advertisement	3,000	(not allow by earlier by assessing officer	
To Interest on proprietor's capital	2,000	Due to lack of Evidence)	
To Interest on bank loan	4,500	By Rent received	3,000
To Provision for bad Debts	2,000	By Interest on fixed deposit in bank	1,000
To Fire Insurance Premium (on house Property)	100		
To Depreciation	4,000		
To Reserve For VAT	10,000		
To Advance Income Tax	2,000		
To Donation to central library	1,000		
To Corporation-tax on house property	500		
To Motor Car Expenses	1,000		
To Wealth-tax paid	3,500		
To Income Tax	4,000		
To Stationery	1,900		
To Net Profit	38,500		
Total Rs.	1,28,000	Total Rs.	1,28,000

Other Information

- a) General Expenses include Rs.300 given to a poor student to enable him to pursue his studies
- b) Depreciation is in Excess by Rs.1,500.
- c) Motor Car Expenses include Rs.300 for Personal Purposes.
- d) Central Library is an approved institution.
- e) The Proprietor draws Rs.500 p.m. by way of salary.

OR

Shri Sagar, a resident individual, has given the following particulars of his income earned from employment during the year ended on 31.3.2017: [15]

(1) Salary received in cash	1,74,400
(2) Tax Deducted At source By Employer	5,400
(3) Own Contribution to a Recognized Provident Fund, deducted by the employer	7,200
(4) Employee's Contribution to the Provident Fund	8,000
(5) Interest on accumulated Balance of the provident Fund (calculated @ 10.5% p.a.)	7,350
(6) He was given throughout the year free use of a 1.4 ltr. engine capacity motor car (with Driver) both for employment And private purposes; all the Expenses were borne by the employer	
(7) Particulars of his other incomes for the previous year are as under:	
a) Interest On Government Securities	3,500
b) Rent of house property	72,000
c) Long-term capital gain on gold	6,800
d) Dividends From unit Trust Of India	5,000
e) Dividend from Indian companies (gross)	3,000
(8) He paid Rs. 4,400 as premium on the health insurance of himself and his wife under an approved Scheme and incurred Rs.40,700 On the treatment of his dependant minor son with disability during the previous year.	
(9) He donated to an approved institution for scientific research Rs.6,000/-.	
10 He resides in his own house, whose municipal 'valuation is Rs. 40,000/-.	
Compute the total income & Tax Liability of Shri Sagar for the assessment year 2017-18.	

Q3) a) Explain the provision for determination of Residential Status of individual and HUF. [10]

OR

Explain the provision for Assessment of partnership firm and their taxability. [10]

- b) Write Short notes on (Any Two) [10]
- Person
 - Index cost of Acquisition
 - Deduction U/s. 80C
 - Income from other Sources

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P4349

[Total No. of Pages : 5

[5259]Ext-513
M.Com (For External)
ADVANCED COST ACCOUNTING & COST SYSTEM
Costing Techniques & Responsibility Accounting
(2013 Pattern) (Special Papers) (Group - B)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) Attempt all questions.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*
- 3) Use of calculator is allowed.*

Q1) ABC Ltd. Pune provides you the following information:

[15]

Particulars	Amount (Rs.)
Variable expenses:	
Production	- 150,000
Administration	- 1,50,000
Selling & distribution	- 1,20,000
Semivariable expenses:	
Production	- 50,000
Administration	- 60,000
Selling & distribution	- 70,000
Fixed expenses:	
Production	- 3,40,000
Administration	- 3,20,000
Selling & distribution	- 3,00,000
Total Sales	- 15,00,000

P.T.O.

Note: Semivariable expenses are constant between 55% and 75% of capacity, increased by 10% if the capacity exceeds 75% but does not exceed 90% of capacity and by 20% if the capacity exceeds 90% capacity. you are required to prepare a flexible budget at 70%, 80% and 100% capacity level.

OR

Summarised below are the income and expenditure forecasts for the month of March to August 2017. [15]

Month	Credit Sales	credit Purchases	wages	Mfg. expenses	Office expenses	Selling expenses
March	60,000	36,000	9,000	4,000	2,000	4,000
April	62,000	38,000	8,000	3,000	1,500	5,000
May	64,000	33,000	10,000	4,500	2,500	4,500
June	58,000	35,000	8,500	3,500	2,000	3,500
July	56,000	39,000	9,000	4,000	1,000	4,500
Aug.	60,000	34,000	8,000	3,000	1,500	4,500

You are given the following further information.

- Plant costing Rs. 16000 due for delivery in June. 10% on delivery and balance after three months.
- Advance tax Rs. 8000 is payable in march and June.
- Period of credit allowed suppliers 02 (Two) months and customers 1 month.
- Lag in payment of manufacturing expenses half month.
- Lag in payment of all other expenses one month.
- Cash balance on 1st may 2017 is Rs. 8,000

Prepare cash Budget for three months starting from 1st may 2017.

Q2) a) Write a note on limiting factor. [5]

b) X Ltd. company manufactures a product 'p' by mixing three raw materials. for every 100 kg of output, 125 kg of raw material input are used. In April 2017. There was an output of 5600 kg of 'p'.

The standard and actual particulars of April 2017 are as follows: [10]

Raw Material	Standard		Actual	
	Mix	Price (Per kg.)	Mix	Price (Per kg.)
I	-	50% Rs. 40	60%	Rs. 42
II	-	30% Rs. 20	20%	Rs. 16
III	-	20% Rs. 10	20%	Rs. 12

Calculate all material variances.

The actual quantity of material used was 7000 kg.

OR

a) Advantages of interfirm comparison. [5]

b) A gang of workers normally consists of 30 men, 15 women and 10 boys. They are paid at standard hourly rates as under. [10]

	Rs.
Men	- 0.80
Women	- 0.60
Boys	- 0.40

In a normal working week of 40 hours, the gang is expected to produce 2000 units of output. During the week ending 31st Dec 2016 the gang consisted of 40 men, 10 women and 5 boys. The actual wages paid were Rs. 0.70, Rs.0.65 and Rs. 0.30. respectively. four hours were lost due to abnormal idle time and 1600 units were produced calculate all labour variances.

Q3) Answer the following questions. (any two) [20]

- Key and limiting factor.
- Advantages and limitations of uniform costing.
- Cost centres and Revenue center.
- Reporting to different levels of management.

Total No. of Questions : 3]

P4349

[5259]Ext-513

M.Com. (For External)

ADVANCED COST ACCOUNTING & COST SYSTEMS

Cost Control and Cost Systems (Special Paper - IV)

(2013 Pattern)

Time :3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates :

- 1) *Figures to the right indicate full marks.*
- 2) *Use of calculator is allowed.*

Q1) The following data relate to a manufacturing company :

Plant capacity	:	400000 units
Present utilisation	:	40%

Actuals for the year 1992 were :

Selling Price	:	Rs. 50 per unit
Variable manufacturing costs	:	Rs. 15 per unit
Material cost	:	Rs. 20 per unit
Fixed costs	:	Rs. 2700000

In order to improve capacity utilisation the following proposals are considered :

- I) Reduce selling price by 10%
- II) Spend additionally Rs. 300000 on sales promotion.

How many units should be sold to earn a profit of Rs. 500000 per year?[15]

Q2) What is Activity Based Costing? Explain ABC system as a decision making tool. [15]

OR

What type of consideration are to be kept in mind while installation of costing system.

Q3) a) X Limited manufactures a wide range of products and absorbs production overhead into cost @ 400% of direct wages. This rate was calculated from the following budgeted costs :

Variable production overhead	:	Rs. 120000
Fixed production overhead	:	Rs. 280000
Direct labour costs	:	Rs. 100000

One of the company's products, P has the normal selling price of Rs. 40 and unit production cost of :

Direct material cost	:	Rs. 15
Direct labour cost	:	Rs. 5
Total production overhead	:	Rs. 15
Factory cost	:	Rs. 35

A customer has offered to buy 500 units of P at a price of Rs. 30 each. If the order is accepted, normal sales will remain unaffected, and the company has the existing capacity to make the extra units. Should the order be accepted? [10]

b) What is cost control? Explain in detail the cost control process. [10]

OR

Write a detail note on management information system.

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P3533

[Total No. of Pages : 4

[5259]Ext.-514
M.Com. (Semester - I) (For External)
BUSINESS PRACTICES AND ENVIRONMENT
Business Environment and Policy (Special Paper - II)
(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) What is environment? Explain the various types of environment. **[15]**

OR

Describe in detail the problems of growth of business economy.

Q2) What is pollution. Explain the various types of pollution. **[15]**

OR

What do mean by globalization. Explain the challenges of globalization before Indian economy.

Q3) Write short notes (Any Two) **[20]**

- a) Regional imbalance.
- b) Social Justice.
- c) Objectives of globalization.
- d) Legal aspect of environment.

P.T.O.

Total No. of Questions : 3]

P3533

[5259]Ext.-514

M.Com. (Semester - I) (For External)

BUSINESS PRACTICES AND ENVIRONMENT

Business Environment and Policy (Special Paper - II)

(2013 Pattern)

(मराठी रुपांतर)

[एकूण गुण : 50]

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

-
- प्रश्न 1) पर्यावरण म्हणजे काय? पर्यावरणाचे विविध प्रकार स्पष्ट करा. [15]
किंवा
व्यावसायिक अर्थव्यवस्था वृद्धीच्या समस्यांचे सविस्तर वर्णन करा.
- प्रश्न 2) प्रदूषण म्हणजे काय? प्रदूषणाचे विविध प्रकार स्पष्ट करा. [15]
किंवा
जागतिकीकरण म्हणजे काय? भारतीय अर्थव्यवस्थेसमोरील जागतिकीकरणाची आव्हाने स्पष्ट करा.
- प्रश्न 3) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) [20]
अ) प्रादेशिक असमतोल.
ब) सामाजिक न्याय.
क) जागतिकीकरणाची उद्दिष्टे.
ड) पर्यावरणाच्या कायदेशीर बाजू.

Total No. of Questions : 3]

P3533

[5259]Ext.-514

**M.Com. (Part - I) (Semester - II) (For External)
BUSINESS PRACTICES AND ENVIRONMENT
Business Environment Analysis (Special Paper - IV)
(2013 Pattern) (Credit System) (Group - C)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) What is Industrial Environment? Examine the performance made by private sector in India. **[15]**

OR

- a) Explain the problems faced by small and Cottage industries in India.
- b) Write detail note on Impact of Social Environment on world trade.

Q2) Explain the role of Money Market & Capital Market in Financial Environment of Business. **[15]**

OR

- a) Explain the role Public Banks in Financial Environment of Business.
- b) State the techniques of Environmental Analysis.

Q3) Write notes (Any four) **[20]**

- a) Bargaining power of supplier & Buyer.
- b) Role of MNC in Industrial development.
- c) Role of Big Bazaar.
- d) Security Market.
- e) Cultural Environment.
- f) Competition Analysis.

Total No. of Questions : 3]

P3533

[5259]Ext.-514

M.Com. (Part - I) (Semester - II) (For External)
BUSINESS PRACTICES AND ENVIRONMENT
Business Environment Analysis (Special Paper - IV)
(2013 Pattern) (Credit System) (Group - C)
(मराठी रुपांतर)

[एकूण गुण : 50]

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) औद्योगिक पर्यावरण म्हणजे काय? भारतातील खाजगी क्षेत्राने केलेल्या कार्यांचे परीक्षण करा. [15]

किंवा

- अ) भारतातील लघु आणि कुटीर उद्योगांना भेडसावणाऱ्या समस्या स्पष्ट करा.
ब) 'सामाजिक पर्यावरणाचा' 'जागतिक व्यापारावर' होणारा परीणाम यांवर सविस्तर माहिती द्या.

प्रश्न 2) व्यवसायाच्या वित्तीय पर्यावरणांत 'नाणेबाजार' आणि भांडवल बाजाराची भूमिका स्पष्ट करा. [15]

किंवा

- अ) व्यवसायाच्या वित्तीय पर्यावरणात "सार्वजनिक बँकाची" भूमिका स्पष्ट करा.
ब) पर्यावरण विश्लेषणाच्या पध्दती विशद करा.

प्रश्न 3) टिपा लिहा. (कोणत्याही चार) [20]

- अ) पुरवठादार आणि ग्राहक यांच्यातील सौदाशक्ती
ब) बहुराष्ट्रीय कंपन्यांची औद्योगिक विकासातील भूमिका
क) 'बिग बझार' ची भूमिका / कार्य
ड) प्रतिभूति बाजारपेठ
इ) सांस्कृतिक पर्यावरण
फ) स्पर्धा विश्लेषण

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P3534

[Total No. of Pages : 4

[5259]Ext.-515
M.Com. (For External)
BUSINESS ADMINISTRATION
Financial Management (Group - D)
(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) What is financial Management? What are the objectives of Financial Management. **[15]**

OR

What is capital Budgeting? Explain its nature and purpose of capital budgeting.

Q2) What is Financial Statements? State the utilities and limitations of Financial Statements. **[15]**

OR

Define the term working capital. Describe the factors affecting working capital requirements.

Q3) Write short notes (any four) **[20]**

- a) Types of Financial Assets.
- b) Importance of Financial Analysis.
- c) Average Rate of Return (ARR)
- d) Problem of Receivables Management.
- e) Cash flow analysis.
- f) Pay Back Method.

P.T.O.

Total No. of Questions : 3]

P3534

[5259]Ext.-515
M.Com. (For External)
BUSINESS ADMINISTRATION
Financial Management (Group - D)
(2013 Pattern)
(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रीका पहावी.

-
- प्रश्न 1) वित्तीय व्यवस्थापन म्हणजे काय? वित्त व्यवस्थापनाची उद्दिष्टे लिहा. [15]
किंवा
भांडवली अंदाजपत्रक म्हणजे काय? त्याचे स्वरूप व हेतू स्पष्ट करा.
- प्रश्न 2) वित्तीय विवरण पत्रक म्हणजे काय? वित्तीय विवरण पत्रकांची उपयोगिता आणि मर्यादा विशद करा. [15]
किंवा
खेळते भांडवल या संज्ञेची व्याख्या लिहा? खेळत्या भांडवलाच्या गरजेवर परिणाम करणाऱ्या घटकांचे वर्णन करा?
- प्रश्न 3) टिपा लिहा. (कोणत्याही चार) [20]
अ) वित्तीय मत्तेचे प्रकार
ब) वित्तीय विश्लेषणाचे महत्व
क) सरासरी प्राप्ती दर
ड) प्राप्यता व्यवस्थापनाच्या समस्या
इ) रोकड प्रवाह विश्लेषण
इ) मुद्दल परतीकाल पध्दती

Total No. of Questions : 3]

P3534

[5259]Ext.-515
M.Com. (For External)
BUSINESS ADMINISTRATION
Elements of Knowledge Management (Paper - IV)
(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) What are the different Typologies of Organizational Culture? **[15]**

OR

Define "Knowledge Management". Explain the importance and process of knowledge Management.

Q2) What is Management of Change? How to implement of change? **[15]**

OR

What do you mean by "Organisational Learning"? What are the different Levels of Organisational Learning?

Q3) Write short note on: (Any two) **[20]**

- a) Attitudes and Assumptions.
- b) Unlearning.
- c) Reward & Recognition.
- d) Politics in Change.

Total No. of Questions : 3]

P3534

[5259]Ext.-515

M.Com. (For External)

BUSINESS ADMINISTRATION

Elements of Knowledge Management (Paper - IV)

(2013 Pattern)

(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) अ) संघटना संस्कृतिचे विविध प्रकार स्पष्ट करा. [15]

किंवा

ब) ज्ञान व्यवस्थापनाची व्याख्या द्या. ज्ञान व्यवस्थापनाची वैशिष्ट्ये आणि प्रक्रिया स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) अ) बदल व्यवस्थापन म्हणजे काय? बदल व्यवस्थापनाचा उपयोग कसा केला जातो, ते स्पष्ट करा. [15]

किंवा

ब) 'संघटनात्मक शिक्षण' म्हणजे काय? संघटनात्मक शिक्षणाचे मार्ग किंवा पद्धती स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) [20]

- अ) वृत्ती आणि दृष्टिकोण
ब) शिक्षण शिवाय शिक्षण घेणे.
क) पुरस्कार आणि मान्यता.
ड) परिवर्तनातील राजकरण.

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P3535

[Total No. of Pages : 4

[5259]Ext.-516
M.Com. (Part - I) (For External)
INTELLECTUAL PROPERTY LAWS, PATENTS, TRADE
MARKS AND BIODIVERSITY
(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Discuss in detail the International Regulatory Regime for Intellectual Property Rights. **[15]**

OR

Explain the provisions regarding additions, surrender and revocation of patents.

Q2) Describe the concept of 'Trade Mark'. Explain the provisions as to the registration of Trade Marks. **[15]**

OR

Explain the powers and functions of National Biodiversity Authority and State Biodiversity Board.

Q3) Write short notes on any two of the following: **[20]**

- a) Types of Patents.
- b) Powers of Appellate Board of Trade Marks.
- c) Provisions as to Infringement of Trade Marks and its remedies
- d) Biological Resources.

P.T.O.

Total No. of Questions : 3]

P3535

[5259]Ext.-516
M.Com. (Part - I) (For External)
INTELLECTUAL PROPERTY LAWS, PATENTS, TRADE
MARKS AND BIODIVERSITY
(2013 Pattern)
(मराठी रुपांतर)

[एकूण गुण : 50]

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) अधिक स्पष्टीकरणासाठी इंग्रजी पेपर पहावा.

प्रश्न 1) 'बौद्धिक संपदा अधिकारांसाठी असलेल्या विविध "अंतरराष्ट्रीय नियंत्रक संघटना" वर सविस्तर चर्चा करा. [15]

किंवा

'पेटंटमधील वाढ, पेटंटचे समर्पण आणि पेटंट रद्द करणे' या संदर्भातील विविध तरतूदी स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) 'व्यापारी चिन्ह' ही संज्ञा स्पष्ट करा. व्यापारी चिन्हाच्या नोंदणी च्या संदर्भातील तरतूदी स्पष्ट करा. [15]

किंवा

'राष्ट्रीय जैवविविधता मंडल आणि 'राज्य जैवविविधता मंडळाचे अधिकार आणि कार्ये स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) [20]

- अ) पेटंटस्चे प्रकार
ब) व्यापारी चिन्हाच्या अपिलीय मंडळाचे अधिकार
क) 'व्यापारी चिन्हाचे उल्लंघन' आणि त्यावरील उपाययोजनांचे संदर्भातील तरतूदी
ड) जीवशास्त्रीय (जैव) संपदा (Biological Resources)

Total No. of Questions : 3]

P3535

[5259]Ext.-516
M.Com. (Part - I) (For External)
COMMERCIAL LAWS AND PRACTICES
Laws Relating to Copyright and Designs
(2013 Pattern) (Special Paper - IV)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) a) Explain the evolution of Law on Copyright, state the meaning, scope and characteristics of Copyright Act, 1957. **[15]**

OR

- b) What is 'Design'? Which designs are registerable under Designs Act, 2000? Explain Registration procedure of a Design as per Sec 3 to 10 under this Act.

Q2) a) Explain the Infringement and its remedies available as per Sec 20-24 of Geographical Indications of Goods (Registration and Protection) Act, 1999. **[15]**

OR

- b) What are the objectives of Protection of Plant Varieties and Farmers Rights Act, 2001? Explain the rights and privileges of Breeders and Researchers.

Q3) Write short notes on: (Any two) **[20]**

- a) Functions and Rights of copyright societies.
- b) Industrial Designs.
- c) Appellate board as per Geographical Indication of Goods (Registration and Protection) Act, 1999
- d) Authorities for Administration as per protection of Plant Varieties and Farmers Rights Act, 2001

Total No. of Questions : 3]

P3535

[5259]Ext.-516
M.Com. (Part - I) (For External)
COMMERCIAL LAWS AND PRACTICES
Laws Relating to Copyright and Designs
(2013 Pattern) (Special Paper - IV)
(मराठी रुपांतर)

[एकूण गुण : 50]

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) सर्व प्रश्नाचे गुण उजव्या बाजूस आहेत.
3) अधिक स्पष्टीकरणासाठी इंग्रजी पेपर बघावा.

-
- प्रश्न 1) अ) मुद्रणाधिकार कायद्याची उत्क्रांती स्पष्ट करा. मुद्रणाधिकाराचा अर्थ, व्याप्ती व वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. [15]
किंवा
ब) आराखडा म्हणजे काय? आराखडा कायदा, 2000 अंतर्गत कोणत्या आराखड्याची नोंदणी करता येते? आराखडा कायद्या अंतर्गत कलम क्र. 3 ते 10 पर्यंत असलेल्या नोंदणीची कार्यपध्दती स्पष्ट करा.
- प्रश्न 2) अ) मालाचे भौगोलिक चिन्ह कायदा 1999 नुसार. उल्लंघन म्हणजे काय? उल्लंघनावरील या कायद्या अंतर्गत कलम क्र. 20 ते 24 मधील उल्लंघनावरील उपाय सांगा. [15]
किंवा
ब) रोपे नमूने आणि शेतकऱ्यांचे हक्क संरक्षण कायदा, 2001 ची उद्दिष्टे सांगा? निपजक व संशोधकाचे हक्क व विशेषधिकार विशद करा.
- प्रश्न 3) टिपा द्या. (कोणत्याही दोन) [20]
अ) मुद्रणाधिकार संस्थेची कार्ये व हक्क.
ब) औद्योगिक आराखडा.
क) मालाचे भौगोलिक चिन्ह कायदा, 1999 नुसार – अपीलिय मंडल.
ड) रोपे नमूने संरक्षण कायद्यानुसार 2001 प्रशासकीय अधिकार मंडल.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P3536

[Total No. of Pages : 8

[5259]Ext.-517

M.Com. (For External)

CO-OPERATION AND RURAL DEVELOPMENT

Organisation of Co-Operative Business

(2013 Pattern) (Special Paper - II)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Explain the importance and limitations of integration of principles of cooperation and management. **[14]**

OR

"Professionalisation of co-operative management is an important tool in strengthening co-operative movement in India" Explain.

Q2) Explain in detail the importance of communication and leadership in co-operative organisation. **[14]**

OR

Describe the limitations of co-operative Audit and Taxation in controlling co-operatives.

Q3) Critically evaluate the role of National Co-operative Union of India in Co-operative education and training. **[14]**

OR

Explain the role of co-operative sugar factories in rural development.

P.T.O.

Q4) Write short notes (any two)

[8]

- a) Problems of Housing Co-operatives.
- b) District Co-operative Union.
- c) Progress of dairy cooperatives in India.
- d) Job oriented Co-operative training.

Total No. of Questions : 4]

P3536

[5259]Ext.-517

M.Com. (For External)

CO-OPERATION AND RURAL DEVELOPMENT

Organisation of Co-Operative Business

(2013 Pattern) (Special Paper - II)

(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) सहकार आणि व्यवस्थापनाच्या तत्वांच्या जुळवणीचे महत्व स्पष्ट करा. त्याच्या मर्यादा सांगा. [14]

किंवा

भारतातील सहकारी चळवळ बळकट करण्याचे 'सहकार व्यवस्थापनाचे व्यावसायिकरण' हे एक महत्वाचे साधन आहे. स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) सहकारी संघटनेतील संज्ञापन व नेतृत्वाचे महत्व सविस्तर स्पष्ट करा. [14]

किंवा

सहकारी संस्थांच्या नियंत्रणातील सहकार अंकेक्षण आणि करआकारणीच्या मर्यादांचे वर्णन करा.

प्रश्न 3) भारतीय राष्ट्रीय सहकारी संघाच्या सहकार शिक्षण आणि प्रशिक्षणातील भूमिकेचे टिकात्मक मुल्यमापन करा. [14]

किंवा

ग्रामिण विकासातील सहकारी साखर कारखान्यांची भूमिका स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

[8]

- अ) सहकारी गृहनिर्माण संस्थाच्या समस्या
- ब) जिल्हा सहकारी संघ
- क) भारतातील दुग्ध सहकारी संस्थांची प्रगती.
- ड) रोजगाराभिमुख सहकार प्रशिक्षण.

Total No. of Questions : 4]

P3536

[5259]Ext.-517

M.Com. (Part - I) (For External) (Semester - II)

CO-OPERATION AND RURAL DEVELOPMENT

Management of Co-Operative Business

(2013 Pattern) (Special Paper - IV)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) a) Explain in detail organisational, operational and financial - social responsibilities of co-operative business. **[14]**

OR

- b) What are the problems of Economic and commercial viability of Co-operative members?

Q2) a) What are the policies and practices of sugar co-operatives business in India? **[14]**

OR

- b) Explain in detail the business policies and practices of primary agricultural Credit Society.

Q3) a) Explain the business policies of Dairy co-operative society in India. **[7]**

- b) Discuss the success story of warana co-operative organisation, Warnanagar. **[7]**

OR

- a) Explain the challenges before co-operative Banks in India.
- b) State the problems of Non- Agricultural credit co-operatives.

Q4) Write short notes: (Any two)

[8]

- a) Primary Agricultural Credit Societies.
- b) Co - Operative Business.
- c) Gokul Sahakari Sangh.
- d) Co - Operative Bank.

Total No. of Questions : 4]

P3536

[5259]Ext.-517

M.Com. (Part - I) (For External) (Semester - II)

CO-OPERATION AND RURAL DEVELOPMENT

Management of Co-Operative Business

(2013 Pattern) (Special Paper - IV)

(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) सहकार व्यवसायाची संघटनात्मक, प्रक्रियात्मक आणि वित्तीय सामाजिक जबाबदारी सविस्तर स्पष्ट करा. [14]

किंवा

सहकारी संस्थेच्या सभासदांची आर्थिक व व्यावसायिक व्यवहार्यतेच्या समस्या कोणत्या ?

प्रश्न 2) भारतातील सहकारी साखर व्यवसायातील धोरणे व पध्दती कोणत्या ? [14]

किंवा

प्राथमिक शेतीविषयक पतसंस्थेची धोरणे व पध्दती सविस्तर स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) अ) भारतातील दुग्धसहकारी व्यवसायांची धोरणे स्पष्ट करा. [7]

ब) वारणानगर येथील “वारणासहकारी संस्थेच्या यशस्वीतेवर” चर्चा करा. [7]

किंवा

अ) भारतातील सहकारी बँकासमोरील आव्हाने स्पष्ट करा.

ब) अकृषिक सहकारी पतसंस्थेच्या समस्या सांगा.

प्रश्न 4) थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

[8]

अ) प्राथमिक कृषी पतसंस्था

ब) सहकारी व्यवसाय

क) गोकुळ सहकारी संघ

ड) सहकारी बँक

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P3537

[Total No. of Pages : 4

[5259]Ext.-518

M.Com. (External)

ADVANCE BANKING AND FINANCE

Central Banking (Special Paper - II)

(2013 Pattern) (Group - G) (Semester - I)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Explain in details the evaluation of central Banking in India. **[15]**

OR

Explain in details the promotional functions of Reserve Bank of India.

Q2) Explain in details regulatory framework for the non-bank finance companies in India. **[15]**

OR

Explain in details the instruments of credit control of reserve Bank of India.

Q3) Write short notes (any two) **[20]**

- a) Distribution of currency.
- b) Audit of Banking companies.
- c) Credit Information Bureau of India Ltd.
- d) Income Recognition and Asset Classification.

P.T.O.

Total No. of Questions : 3]

P3537

[5259]Ext.-518

M.Com. (External)

ADVANCE BANKING AND FINANCE

Central Banking (Special Paper - II)

(2013 Pattern) (Group - G) (Semester - I)

(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

-
- प्रश्न 1) भारतातील मध्यवर्ती बँकेची उत्क्रांती स्पष्ट करा. [15]
किंवा
भारतीय रिझर्व्ह बँकेची प्रवर्तनात्मक कार्ये सविस्तर स्पष्ट करा.
- प्रश्न 2) भारतातील बँकेतर वित्तीय कंपन्यांसाठीची नियमात्मक चौकट सविस्तर स्पष्ट करा. [15]
किंवा
भारतीय रिझर्व्ह बँकेच्या पतनियंत्रणाची साधने सविस्तर स्पष्ट करा.
- प्रश्न 3) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) [20]
अ) चलनाचे वितरण
ब) बँक कंपन्यांचे लेखा परीक्षण
क) भारतीय पत माहिती केंद्र मर्यादीत
ड) उत्पन्न ओळख आणि मत्ता वर्गीकरण

Total No. of Questions : 3]

P3537

[5259]Ext.-518

M.Com. (External)

ADVANCED BANKING AND FINANCE

Monetary Policy (Special Paper - IV)

(2013 Pattern)

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) What are money supply measures of Reserve Bank of India? Explain money supply and price stability. **[15]**

OR

Explain the role of Reserve Bank of India is Export Credit.

Q2) Explain the monetary policy instruments. **[15]**

OR

Write notes on:

- a) Conflict between the objectives of monetary policy.
- b) Role of Reserve Bank of India is Rural Credit.

Q3) Write notes on: (Any 2) **[20]**

- a) High powered Money.
- b) Reserve Bank of India and Industrial Finance.
- c) Recent Monetary policy changes announced by Reserve Bank of India.

Total No. of Questions : 3]

P3537

[5259]Ext.-518
M.Com. (External)
ADVANCED BANKING AND FINANCE
Monetary Policy (Special Paper - IV)
(2013 Pattern)
(मराठी रुपांतर)

वेळ : 1½ तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील मार्क गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मुळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

-
- प्रश्न 1) भारतीय रिझर्व्ह बँक पैशाच्या पुरवठा कशा प्रकारे मोजते ? पैशाचा पुरवठा व किंमत स्थैर्य स्पष्ट करा. [15]
किंवा
निर्यात कर्जामधील रिझर्व्ह बँकेची भूमिका स्पष्ट करा.
- प्रश्न 2) पत नियंत्रण साधने स्पष्ट करा. [15]
किंवा
खालील बाबी स्पष्ट करा.
अ) चलनविषयक धोरणाच्या उद्दिष्टांमधील संघर्ष स्पष्ट करा.
ब) ग्रामीण पतपुरवठ्या मधील भारतीय रिझर्व्ह बँकेची भूमिका स्पष्ट करा.
- प्रश्न 3) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) [20]
अ) उच्च शक्ती पैसा
ब) भारतीय रिझर्व्ह बँक आणि औद्योगिक वित्तपुरवठा.
क) भारतीय रिझर्व्ह बँकेने चलनविषयक धोरणात अलिकडील काळात केलेले बदल.

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P3538

[Total No. of Pages : 4

[5259]Ext.-519

M.Com. (Part - I) (External) (Semester - I)

ADVANCED MARKETING

Consumer Behaviour (Special Paper - II)

(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) What do you mean by 'Consumer Behaviour'? Explain the nature of 'Consumer Behaviour'. **[15]**

OR

What are the various theories of Motivation? Explain it in detail.

Q2) What do you mean by the term personality? Explain the various characteristics or attributes of personality. **[15]**

OR

Describe Internal and External factors affecting perception of consumers.

Q3) Write short notes. (Any Four) **[20]**

- a) Types of Learned Behaviour.
- b) Functions of Attitude.
- c) Market Segmentation.
- d) Role of Motives in Consumer Behaviour.
- e) Business ethics.

Total No. of Questions : 3]

P3538

[5259]Ext.-519

M.Com. (Part - I) (External) (Semester - I)

ADVANCED MARKETING

Consumer Behaviour (Special Paper - II)

(2013 Pattern)

(मराठी रुपांतर)

[एकूण गुण : 50]

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) ग्राहक वर्तन म्हणजे काय? ग्राहक वर्तनाचे स्वरूप स्पष्ट करा. [15]

किंवा

अभिप्रेरणाचे विविध सिद्धांत कोणते ते सविस्तर स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) व्यक्तिमत्व या संज्ञेचा अर्थ सांगून व्यक्तिमत्व संकल्पनेचे विविध पैलू / वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. [15]

किंवा

ग्राहकांच्या दृष्टीकोनावर प्रभाव पाडणारे अंतर्गत आणि बाह्य घटक विशद करा.

प्रश्न 3) थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणत्याही चार) [20]

- अ) शिक्षित वर्तनाचे प्रकार
ब) प्रवृत्तीची कार्ये
क) बाजारपेठ विभागीकरण
ड) ग्राहक वर्तनात अंतःप्रेरणाची भूमिका
इ) व्यावसायिक नितिमुल्ये

Total No. of Questions : 3]

P3538

[5259]Ext.-519

M.Com. (Part - I) (External)

ADVANCED MARKETING - IV

Services Marketing (Group - H)

(2013 Pattern) (Special Paper - IV)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*
- 3) *Important: Section - A and Section - B should be written in separate Answer Books.*

Q1) a) Define the term 'Service' and 'Service Marketing'. Explain in detail the reasons for growth of Service Sector. **[15]**

OR

b) Explain the importance of Understanding Customer Behaviour at different points in the service experience.

Q2) a) What is 'Product Mix'? Explain the levels of product & importance of product mix in Service Marketing. **[15]**

OR

b) What is 'Physical Evidence'? Explain the types & Importance of Physical Evidence.

Q3) Write short notes : (Any Two) **[20]**

- a) Service Leadership.
- b) Customer service initiatives in the Banking Industry.
- c) Recent service initiatives taken by Hospitality Industry.
- d) CRM Practices in Indian Service Business.

Total No. of Questions : 3]

P3538

[5259]Ext.-519
M.Com. (Part - I) (External)
ADVANCED MARKETING - IV
Services Marketing (Group - H)
(2013 Pattern) (Special Paper - IV)
(मराठी रुपांतर)

[एकूण गुण : 50]

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मुळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) 'सेवा' व 'सेवा विपणन' या संकल्पनेच्या व्याख्या द्या. सेवा क्षेत्राच्या वृद्धीची कारणे सविस्तर स्पष्ट करा. [15]

किंवा

सेवा अनुभवाच्या विविध मुद्यावर ग्राहक वर्तणूक समजावून घेण्याचे महत्व स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) 'उत्पादन मिश्र' म्हणजे काय? सेवा विपणनात उत्पादन पातळी व उत्पादन मिश्रचे महत्व स्पष्ट करा. [15]

किंवा

'प्रत्यक्ष पुरावा' (भौतिक पुरावे) म्हणजे काय? प्रत्यक्ष पुरावाचे प्रकार व महत्व स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) [20]

- अ) सेवा नेतृत्व
ब) बँक उद्योगात ग्राहकांच्या सेवेसाठी राबविले जाणारे सेवा उपक्रम
क) आदरातिथ्य उद्योगातील ग्राहकांच्या सेवेसाठी राबविले जाणारे सेवा उपक्रम
ड) भारतीय सेवा व्यवसायातील ग्राहक संबंध व्यवस्थापन पध्दती

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P3539

[Total No. of Pages : 4

[5259]Ext.-601

M.Com. (Part - II) (For External)

BUSINESS FINANCE

(2013 Pattern) (Compulsory)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) What is Business Finance? Explain objections and scope of Business Finance. **[15]**

OR

What is the strategic financial planning? Explain objectives and steps of strategic financial planning.

Q2) What is preference share? Explain the advantages and disadvantages of preference shares. **[15]**

OR

What is over- capitalization? State the causes and effects of over - capitalization.

Q3) Write short notes on (any two) **[20]**

- a) Importance of Business finance.
- b) Limitations of Financial planning.
- c) State the advantages and disadvantages of debenture.
- d) Explain the importance of Time value of money.

P.T.O.

Total No. of Questions : 3]

P3539

[5259]Ext.-601

M.Com. (Part - II) (For External)

BUSINESS FINANCE

(2013 Pattern) (Compulsory)

(मराठी रुपांतर)

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पुर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) व्यावसायिक वित्त म्हणजे काय ? व्यावसायिक वित्ताची उद्दिष्ट्ये आणि व्याप्ती स्पष्ट करा. [15]

किंवा

व्यूहरचनात्मक वित्तीय नियोजन म्हणजे काय ? व्यूहरचनात्मक वित्तीय नियोजनाची उद्दिष्ट्ये आणि पायऱ्या स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) अग्रहक्क भाग म्हणजे काय ? अग्रहक्क भागाचे फायदे व तोटे स्पष्ट करा. [15]

किंवा

अधिभांडवलीकरण म्हणजे काय ? अधिभांडवलीकरणाची कारणे व परिणाम सागां.

प्रश्न 3) थोडक्यात टिपा लिहा (कोणत्याही दोन) [20]

- अ) व्यावसायिक वित्तपुरवठ्याचे महत्व.
ब) वित्तीय नियोजनाच्या मर्यादा.
क) कर्जरोखण्याचे फायदे व तोटे
ड) पैशाच्या समय मुल्याचे महत्व स्पष्ट करा.

Total No. of Questions : 3]

P3539

[5259]Ext.-601

M.Com. (Part - II) (For External)

201: CAPITAL MARKET AND FINANCIAL SERVICES

(2013 Pattern) (Compulsory Paper) (Section - B)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) What is Capital Market? State and describe various instruments in Capital Market. **[15]**

OR

Describe in detail the structure and participants of Capital Market.

Q2) What is Securities and Exchange Board of India (SEBI)? Analyse the functions and powers of SEBI. **[15]**

OR

What is a Mutual Fund? Describe in detail various types of Mutual Funds.

Q3) Write short notes on: (Any two) **[20]**

- a) Functions of primary market.
- b) E - broking.
- c) Portfolio Management.
- d) Background of SEBI.

Total No. of Questions : 3]

P3539

[5259]Ext.-601

M.Com. (Part - II) (For External)

201: CAPITAL MARKET AND FINANCIAL SERVICES

(2013 Pattern) (Compulsory Paper) (Section - B)

(मराठी रुपांतर)

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) कंसातील आकडे गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मुळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) भांडवल बाजार म्हणजे काय? भांडवल बाजारातील विविध साधने सांगून वर्णन करा.[15]
किंवा

भांडवल बाजाराची रचना आणि सहभागी घटकांचे सविस्तरपणे वर्णन करा.

प्रश्न 2) भारतीय प्रतिभूती व विनिमय मंडळ (सेबी) म्हणजे काय? सेबीची कार्ये व अधिकारांचे विश्लेषण करा. [15]

किंवा

परस्पर निधी म्हणजे काय? परस्पर निधीचे विविध प्रकार सविस्तरपणे वर्णन करा.

प्रश्न 3) थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) [20]

- अ) प्राथमिक बाजाराची कार्ये
ब) इ - ब्रोकिंग
क) रोखे - संग्रह व्यवस्थापन
ड) सेबीची पार्श्वभूमी

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P3540

[Total No. of Pages : 4

[5259]Ext.-602

M.Com. (Part - II) (For External)

RESEARCH METHODOLOGY FOR BUSINESS

(2013 Pattern) (Section - A)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*
- 3) *Important: Section A and Section B should be written in separate Answer books.*

Q1) What is 'Research'? Explain in detail the importance of Research. **[15]**

OR

What is 'Research Problem'? Explain the need and techniques involved in defining Research Problem.

Q2) What is 'Processing of Data'? Explain the terms editing, coding, classification & tabulation regarding Processing of data. **[15]**

OR

What is 'Footnote'? Explain the reasons for giving footnotes.

Q3) Write short notes (any two): **[20]**

- a) Steps of Research Process
- b) Research Design
- c) Primary Data.
- d) Research Report

P.T.O.

Total No. of Questions : 3]

P3540

[5259]Ext.-602

M.Com. (Part - II) (For External)

RESEARCH METHODOLOGY FOR BUSINESS

(2013 Pattern) (Section - A)

(मराठी रुपांतर)

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) 'संशोधन' म्हणजे काय? संशोधनाचे महत्व सविस्तर स्पष्ट करा. [15]

किंवा

'संशोधन समस्या' म्हणजे काय? संशोधन समस्या निश्चितीची गरज व तंत्रे स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) 'माहिती प्रक्रियाकरण' म्हणजे काय? माहिती प्रक्रियाकरण संदर्भात संकलन, सांकेतिकरण, वर्गीकरण व सारणीकरण या संकल्पना स्पष्ट करा. [15]

किंवा

'तळटिप' म्हणजे काय? तळटिप देण्यामागची कारणे स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) [20]

- अ) संशोधन प्रक्रियेतील पायऱ्या
ब) संशोधन आराखडा
क) प्राथमिक माहिती
ड) संशोधन अहवाल

Total No. of Questions : 3]

P3540

[5259]Ext.-602

M.Com. (Part - II) (For External)

INDUSTRIAL ECONOMIC ENVIRONMENT

(2013 Pattern) (Compulsory Paper)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Explain in detail the Internal sources of Industrial finance. **[15]**

OR

Explain the progress and problems of special economic zones.

Q2) What is Globalization? Explain the effects of Globalization on Indian Industry. **[15]**

OR

Explain the Environmental problems in Industrial Development.

Q3) Write short answers any two: **[20]**

- a) Future prospects of IT Industry.
- b) Concept of liberalization.
- c) Industrial disputes.
- d) Environmental Policy of India.

Total No. of Questions : 3]

P3540

[5259]Ext.-602

M.Com. (Part - II) (For External)

INDUSTRIAL ECONOMIC ENVIRONMENT

(2013 Pattern) (Compulsory Paper)

(मराठी रुपांतर)

[एकूण गुण : 50]

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मुळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) औद्योगिक वित्तपुरवठ्याचे अंतर्गत स्रोत सविस्तर स्पष्ट करा. [15]

किंवा

‘विशेष आर्थिक क्षेत्र’ प्रगती आणि समस्या स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) जागतिकीकरण म्हणजे काय? जागतिकी करणाचे भारतीय उद्योगावरील परिणाम स्पष्ट करा. [15]

किंवा

औद्योगिक विकासातील पर्यावरणाविषयक समस्या स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणत्याही दोन वर) [20]

- अ) माहिती तंत्रज्ञान उद्योगाचे भवितव्य
ब) उदारिकरणाची संकल्पना
क) औद्योगिक कलह
ड) भारताचे पर्यावरणाविषयक धोरण

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P3941

[Total No. of Pages : 6

[5259]-Ext.-603

M.Com. (Part - II) (For External)

RESEARCH METHODOLOGY FOR BUSINESS

(2013 Pattern) (Section - A)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*
- 3) *Important: Section A and Section B should be written in separate Answer books.*

Q1) What is 'Research'? Explain in detail the importance of Research. **[15]**

OR

What is 'Research Problem'? Explain the need and techniques involved in defining Research Problem.

Q2) What is 'Processing of Data'? Explain the terms editing, coding, classification & Tabulation regarding Processing of data. **[15]**

OR

What is 'Footnote'? Explain the reasons for giving Footnotes.

Q3) Write short notes (any two) **[20]**

- a) Steps in Research Process
- b) Research Design
- c) Primary Data.
- d) Research Report

P.T.O.

Total No. of Questions : 3]

P3941

[5259]-Ext.-603

M.Com. (Part - II) (For External)

RESEARCH METHODOLOGY FOR BUSINESS

(2013 Pattern) (Section - A)

(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) 'संशोधन' म्हणजे काय? संशोधनाचे महत्व सविस्तर स्पष्ट करा. [15]

किंवा

'संशोधन समस्या' म्हणजे काय? संशोधन समस्या निश्चितीची गरज व तंत्रे स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) 'माहिती प्रक्रियाकरण' म्हणजे काय? माहिती प्रक्रियाकरणा संदर्भात संकलन, सांकेतिकरण वर्गीकरण व सारणीकरण या संकल्पना स्पष्ट करा. [15]

किंवा

'तळटिप' म्हणजे काय? तळटिप देण्यामागची कारणे स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) [20]

- अ) संशोधन प्रक्रियेतील पायऱ्या
ब) संशोधन आराखडा
क) प्राथमिक माहिती
ड) संशोधन अहवाल

Total No. of Questions : 4]

P3941

[5259]-Ext.-603
M.Com. (For External)
MATHEMATICS
Operations Research
(2013 Pattern) (Choice Based Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*
- 3) *Use of statistical tables and calculator is allowed.*
- 4) *Symbols have their usual meanings.*

Q1) Attempt any two of the following:

[14]

- a) Solve the following L.P.P. by graphical method.

$$\text{Maximize } Z = 5000 x_1 + 4000 x_2$$

$$\text{Subject to } 6x_1 + 4x_2 \leq 24$$

$$x_1 + 2x_2 \leq 6$$

$$-x_1 + x_2 \leq 1$$

$$x_2 \leq 2$$

$$x_1, x_2 \geq 0$$

- b) Find the initial basic feasible solution of the following transportation problem by Matrix minima method.

From ↓ \ To →	D1	D2	D3	D4	Capacity
S ₁	19	30	50	10	7
S ₂	70	30	40	60	9
S ₃	40	8	70	20	18
Demand	5	8	7	14	

Also find the corresponding transportation cost.

c) Solve the following game using dominance principle.

Player B

Player A	I	II	III	IV
	1	2	3	4
	5	6	7	8

Q2) Attempt any two of the following :

[14]

a) Write the dual of the following L.P.P.

$$\text{Minimize } Z = 4x_1 + 6x_2 + 3x_3$$

Subject to

$$3x_1 + 4x_2 + x_3 \geq 10$$

$$-2x_1 - 3x_2 + 2x_3 \leq -5$$

$$x_1 - 2x_2 - 3x_3 \leq -1$$

$$3x_1 + 2x_2 + 2x_3 \geq 5$$

$$x_1, x_2, x_3 \geq 0$$

b) Solve the following assignment problem for maximization.

	A	B	C	D
I	12	15	17	14
II	20	18	21	20
III	15	16	22	18
IV	19	18	19	16

c) Obtain an initial basic feasible solution of the following transportation problem by vogel's approximation Method.

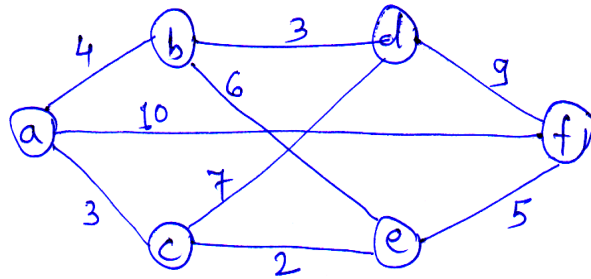
Destination →	D1	D2	D3	D4	Supply
Origin ↓					
O ₁	19	30	40	20	100
O ₂	29	25	35	40	250
O ₃	31	33	37	30	150
Demand	90	160	200	50	

Also find the corresponding transportation cost.

Q3) Attempt any two of the following:

[14]

- a) Find the minimum cost spanning tree for the following network V:

- b) Show that the following L.P.P. has unbounded solution.

$$\text{Maximize } Z = 2x_1 + 3x_2 + x_3 + 7x_4$$

Subject to

$$x_1 + 8x_2 - 5x_3 + 2x_4 \geq -27$$

$$2x_1 - 3x_2 + 4x_3 + x_4 \leq 3$$

$$-x_1 - 4x_2 + 3x_3 - x_4 \leq 7$$

$$x_1, x_2, x_3, x_4 \geq 0$$

- c) Convert the following transportation problem into linear programming problem

From ↓ \ To →	D ₁	D ₂	Supply
O ₁	<u>24</u>	<u>27</u>	30
O ₂	<u>5</u>	<u>9</u>	35
Demand	25	40	

Q4) Attempt any two of the following :

[8]

- a) Find the saddle point of the following game.

Player B

$$\text{Player A} \begin{bmatrix} -5 & 2 & 0 & 7 \\ 5 & 6 & 4 & 8 \\ 4 & 0 & 2 & -2 \end{bmatrix}$$

- b) Discuss the various steps involved in the application of PERT and CPM.

- c) Explain the following terms with reference to transportation problem.
- i) Unbalanced transportation problem.
 - ii) Basic feasible solution.
 - iii) Degenerated basic feasible solution.
 - iv) Dummy Destination.

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P3541

[Total No. of Pages : 3

[5259]-Ext.-604

M.Com. (Part - II) (Semester - III) (For External)

ADVANCED ACCOUNTING & TAXATION

Advanced Auditing (Special Paper - V)

(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) What do you mean by Auditing? Explain the objectives of Auditing. [15]

OR

What do you mean by Internal Control? Explain the techniques of Internal Control System.

Q2) Elaborate the vouching of Cash Book [15]

OR

Elaborate the uses of computers for Auditing purposes.

Q3) Write Short Notes (Any four). [20]

- a) Valuation.
- b) Auditing and assurance standard board in India.
- c) Corporate Governance.
- d) Audit Committee
- e) Investigation.
- f) CEO/CFO certification.

P.T.O.

Total No. of Questions : 4]

P3541

[5259]-Ext.-604

**M.Com. (Part - II) (Semester - IV) (For External)
ADVANCE ACCOUNTING & TAXATION (Paper - VII)
Recent Advances in Accounting, Taxation & Auditing
(2013 Pattern) (Credit System)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) What do you mean by “Transfer pricing” State the different methods of transfer pricing Explain its advantages and disadvantages. **[14]**

OR

What do you mean by Corporate Governance? Do you Think Indian Corporate Governances is equitable? What steps do you suggest for revising standard of corporate governance?

Q2) What is Environmental Awareness? Describe the various Governmental Measures for Environmental Educations and Awareness **[14]**

OR

What is Extensible Business Reporting Language (XBRL)? State its components and Benefits.

Q3) a) State the Elements of Business Process Outsourcing. **[7]**
b) What are approaches regarding grant received to NGO. **[7]**

OR

a) Difference between Traditional Accounting and Lean Accounting.
b) What are the advantages of strategic Management Accounting.

Q4) Write short Notes (Any Two)

[8]

- a) Forensic Accounting
- b) SEBI guidelines on ESOP.
- c) Methods of Human Resources Accounting
- d) Taxation aspect of carbon credit.

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P3542

[Total No. of Pages : 3

[5259]-Ext.-605
M.Com. (Part - II) (For External)
ADVANCED COST ACCOUNTING & COST SYSTEM
COST AUDIT
(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) You have been appointed as Cost Auditor by a company engaged in chemical process. Prepare Cost Audit Programme for the guidance of your assistants. Make suitable assumptions. **[15]**

OR

Write the provisions regarding Appointment and Qualifications of Cost Auditor as per The Companies Act, 2013 and as per Cost Audit Rules, December 2014. **[15]**

Q2) List and explain the internal records and reports to be verified by Cost Auditor during the process of Cost Audit. **[15]**

OR

A manufacturing company disclosed a net loss of Rs.3,47,000 as per its Cost Accounting Record. The Income Statement for the same period showed net loss of Rs.5,10,000. Prepare Reconciliation Statement taking into account the following information: **[15]**

Sr. No	Particulars	Amount (Rs.)
01	Factory overheads under-absorbed	40,000
02	Administration Overheads over-absorbed	60,000
03	Depreciation as per Financial Record	3,25,000
04	Depreciation as per Cost Record	2,75,000
05	Interest income on Investments not booked in Cost Record	96,000
06	Income Tax Provision debited in Financial Record	54,000
07	Interest on Borrowings debited in Financial Record	2,45,000
08	Transfer Fees credited in Financial Books only.	24,000
09	Stores Adjustments credited in Financial Books only	14,000
10	Dividend Income credited to Income Statement	32,000

P.T.O.

Q3) Write Short Notes (Any TWO).

[20]

- a) Audit Working Papers
- b) Annexure 1 of Cost Audit Report
- c) Benefits of Cost Audit
- d) Stock Valuation

Total No. of Questions : 3]

P3542

[5259]Ext.-605
M.Com. (Part - II) (For External)
ADVANCED COST ACCOUNTING & COST SYSTEM
Recent Advances in Cost Auditing and Cost System
(2013 Pattern) (Paper - VII)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Describe the nature, objectives, scope and main terms in CAS of service cost center (13), "Pollution Control Costs (14), Selling and Distribution overheads(15) **[15]**

OR

What do you mean by Excise Audit? Explain the procedure of Excise Audit 2000.

Q2) What is ERP? Describe the reasons for implementation of Enterprise Resource Planning. **[15]**

OR

Give the meaning of Six Sigma and explain its implementation roles, quality management methods and criticism of Six Sigma.

Q3) Answer in brief. (Any two) **[20]**

- a) Write a note on Principles of measurement of CAS-18
- b) Explain the meaning and objectives of VAT Audit.
- c) Write a note on cover story published in July 2016 in the Management Accountant Journal on "Achieving Business Excellence Through Six Sigma" Written by CMA Dr. M. Govindrajan
- d) Write detail note on "Skill Development for capacity building" The article published in the Journal Management Accountant in August 2016.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P3543

[Total No. of Pages : 4

[5259]Ext.-606

M.Com. (Semester - III) (For External)

BUSINESS PRACTICES AND ENVIRONMENT

Entrepreneurial Behaviour (Group - C)

(2013 Pattern) (Special Paper - V)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) What are the qualities of a successful entrepreneur? **[14]**

OR

Define the term 'entrepreneurship'. State and explain entrepreneurship problems.

Q2) Write a detailed note on 'importance and relevance of business opportunity'. **[14]**

OR

Discuss the need and importance of trainer - motivator.

Q3) Define the term 'achievement motivation'. What are the sources of development of achievement motivation? **[14]**

OR

State and explain the skills and qualifications required for trainer - motivator.

Q4) Write short notes on (any two) **[8]**

- a) Information inputs in Entrepreneurship training.
- b) New trends in service sector.
- c) Objectives of entrepreneurship training.
- d) Market survey tools.

P.T.O.

Total No. of Questions : 4]

P3543

[5259]Ext.-606

M.Com. (Semester - III) (For External)
BUSINESS PRACTICES AND ENVIRONMENT
Entrepreneurial Behaviour (Group - C)
(2013 Pattern) (Special Paper - V)
(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्रश्न 1) यशस्वी उद्योजकाचे गुण कोणते ते सांगा. [14]
किंवा
'उद्योजकता' संकल्पनेची व्याख्या द्या. उद्योजकतेच्या समस्या कोणत्या त्या सांगून स्पष्ट करा.
- प्रश्न 2) 'व्यवसाय संधीचे महत्व आणि समर्पकता' यावर सविस्तर टीप लिहा. [14]
किंवा
प्रेरक - प्रशिक्षकाची गरज आणि महत्व यावर चर्चा करा.
- प्रश्न 3) 'सिध्दी प्रेरणा' संकल्पनेची व्याख्या द्या. सिध्दी प्रेरणा विकासाचे स्रोत कोणते ते सांगा. [14]
किंवा
प्रेरक- प्रशिक्षकासाठी आवश्यक कौशल्ये आणि अर्हता सांगून स्पष्ट करा.
- प्रश्न 4) थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) [8]
अ) उद्योजकता प्रशिक्षणातील इनपुट
ब) सेवा क्षेत्रातील नवीन प्रवाह
क) उद्योजकता प्रशिक्षणाची उद्दिष्टे
ड) बाजारपेठ पाहणी साधने

Total No. of Questions : 3]

P3543

[5259]-Ext.-606

M.Com. (Part - II) (For External)

RECENT ADVANCES IN BUSINESS PRACTICES AND ENVIRONMENT

**Business Practices and Environment (Special Paper - VII)
(2013 Pattern) (Credit System) (Group - C)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Critically examine Industrial, investment and Infrastructure policy of Govt. Of Maharashtra. **[15]**

OR

Explain the role of Rajeev Gandhi Vayami Mitra Scheme in the industrial development.

Q2) Explain the concept of Environmental Audit? Write information on "application of Environment Audit in corporate world with recent examples. **[15]**

OR

- a) Retail policy - of Govt of Maharashtra.
- b) Contribution of labour market Information cell in industrial development of Maharashtra.

Q3) Write short notes on: (Any four) **[20]**

- a) Importance of corporate Governance.
- b) Limitations of Environment Audit.
- c) Agro processing policy - need.
- d) Importance of service Training.
- e) Cluster Approach for Development.
- f) Gram Udyog Vasahat.

Total No. of Questions : 3]

P3543

[5259]-Ext.-606

M.Com. (Part - II) (For External)

RECENT ADVANCES IN BUSINESS PRACTICES AND ENVIRONMENT

Business Practices and Environment (Special Paper - VII)

(2013 Pattern) (Credit System) (Group - C)

(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) महाराष्ट्र शासनाच्या औद्योगिक, गुंतवणूक आणि पायाभूत सुविधा विषयक धोरणाचे टिकात्मक परीक्षण करा. [15]

किंवा

औद्योगिक विकासामध्ये राजीव गांधी उद्यमी मित्र योजनेची भूमिका स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) पर्यावरणीय अंकेक्षण ही संकल्पना स्पष्ट करा. “कंपनी जगतामधील पर्यावरणीय अंकेक्षणाचे उपयोजन” यांवर उदाहरणासहित माहिती लिहा. [15]

किंवा

अ) महाराष्ट्र शासनाचे किरकोळ व्यापार धोरण (Retail policy)

ब) महाराष्ट्राच्या औद्योगिक विकासामध्ये कामगार विपणन माहिती कक्षाचे योगदान.

प्रश्न 3) थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणत्याही चार) [20]

अ) प्रमंडलीय नियंत्रणाचे महत्व

ब) पर्यावरणीय अंकेक्षणाचे तोटे

क) कृषी प्रक्रिया धोरणाची गरज

ड) सेवा प्रशिक्षणाचे महत्व

इ) विकासासाठीचा समुच्चय दृष्टीकोन

फ) ग्राम उद्योग वसाहत

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P3544

[Total No. of Pages : 4

[5259]-Ext.-607

**M.Com. (Part - II) (For External) (Semester - III)
BUSINESS ADMINISTRATION (Special Paper - V)
Human Resource Management (Group -D)
(2013 Pattern) (Credit System)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) What is Human Resource Management (HRM)? Explain the scope of Human Resource Management. **[14]**

OR

Explain H.R.M. in Indian Context. What are the challenges before HRM in changing Business Environment.

Q2) What is 'Selection of Employees'? Explain Internal and External Sources of Recruitment. **[14]**

OR

What is 'training'? Explain the need of training.

Q3) Define 'Performance Evaluation'. Explain conventional methods of Performance Evaluation. **[14]**

OR

What is 'Promotions'? Explain in detail bases used for promotion.

Q4) Write short notes (Any Two) **[8]**

- a) Objectives of manpower planning.
- b) Job Description.
- c) H.R. outsourcing.
- d) Virtual organization.

P.T.O.

Total No. of Questions : 4]

P3544

[5259]-Ext.-607

M.Com. (Part - II) (For External) (Semester - III)
BUSINESS ADMINISTRATION (Special Paper - V)
Human Resource Management (Group -D)
(2013 Pattern) (Credit System)
(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पुर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) मानवी संसाधन व्यवस्थापन म्हणजे काय? त्याची व्याप्ती स्पष्ट करा. [14]

किंवा

भारतातील मानवी संसाधन व्यवस्थापन स्पष्ट करा. बदलत्या व्यवसायाच्या परिस्थितीमध्ये मानवी संसाधन व्यवस्थापना समोर कोणती आव्हाने आहेत?

प्रश्न 2) 'कर्मचारी निवड' म्हणजे काय? कर्मचारी भरतीचे अंतर्गत व बाह्य स्रोत स्पष्ट करा. [14]

किंवा

प्रशिक्षण म्हणजे काय? त्याची आवश्यकता स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) 'कार्यक्षमता मूल्यमापन' या संज्ञेची व्याख्या लिहा. कार्यक्षमता मूल्यमापनाच्या पारंपारिक पध्दती स्पष्ट करा. [14]

किंवा

'बढती' म्हणजे काय? बढतीसाठी वापरले जाणारे विविध आधार सविस्तर स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) [8]

अ) मनुष्यबळ नियोजनाची वैशिष्ट्ये

ब) कार्यवर्णन

क) मानवी संसाधन बाह्यस्रोतीकरण

ड) वास्तव सद्दश / आभासी संस्था

Total No. of Questions : 3]

P3544

[5259]Ext.-607

M.Com. (Part - II) (Semester - IV) (For External)

BUSINESS ADMINISTRATION

Recent advances in business administration

(2013 Pattern) (Special Paper - VII) (Group - F)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Explain the futuristic and strategic approach towards changing business environment. **[15]**

OR

Explain the tools of Enterprise Resource Planning (ERP)

Q2) Explain the role and importance of Acquisition and Mergers. **[15]**

OR

Explain the prerequisites for the success of turnaround management.

Q3) Write short notes on (Any two) **[20]**

- a) Restructuring and Reengineering of Business.
- b) Significance of Managing Change
- c) Computers and ERP
- d) Global Management system.

Total No. of Questions : 3]

P3544

[5259]Ext.-607

M.Com. (Part - II) (Semester - IV) (For External)

BUSINESS ADMINISTRATION

Recent advances in business administration

(2013 Pattern) (Special Paper - VII) (Group - F)

(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्न पत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) बदलत्या व्यावसायिक पर्यावरणाचे फ्युट्युरिस्टिक (futuristic) आणि स्ट्रॅटेजिक (strategic) दृष्टीकोन स्पष्ट करा. [15]

किंवा

उपक्रम संसाधन नियोजनाची (ERP) साधने स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) संपादन आणि विलीनिकरणाची भूमिका आणि महत्व स्पष्ट करा. [15]

किंवा

कार्यवाही पूर्ण (Turnaround) व्यवस्थापन यशस्वी होण्याची पूर्वतयारी (Prerequisites) स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) [20]

- अ) पूर्णरचना आणि पूर्ण अभियांत्रिकी व्यवसाय
ब) व्यवस्थापन बदलाचे महत्व
क) संगणक आणि इआरपी (Computers & ERP)
ड) जागतिक व्यवस्थापन पद्धती

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P3545

[Total No. of Pages : 6

[5259]-Ext.-608

M.Com. (Part - II) (Semester - III) (For External)
COMMERCIAL LAWS AND PRACTICES
Laws Relating To International Business (Special Paper - V)
(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instruction to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Explain the distinction between public International law and private International law. **[15]**

OR

Explain the role of National and International law in International Trade.

Q2) Explain the strategies and its legal dimension of Indias foreign Trade Policy. **[15]**

OR

Explain the enforcement of foreign awards in India.

Q3) Write short notes on(Any Two) **[20]**

- a) Charter on Economic rights and duties of states (ERDS)
- b) Tariff barriers.
- c) Kyoto Protocol.
- d) International court of Justice and its Jurisdiction.

P.T.O.

Total No. of Questions : 3]

P3545

[5259]-Ext.-608

M.Com. (Part - II) (Semester - III) (For External)
COMMERCIAL LAWS AND PRACTICES
Laws Relating To International Business (Special Paper - V)
(2013 Pattern)
(मराठी रुपांतर)

[एकूण गुण : 50]

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
2) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.
3) उजवीकडील अंक पुर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) सार्वजनिक आंतरराष्ट्रीय कायदा आणि खाजगी आंतरराष्ट्रीय कायदा यामधील फरक स्पष्ट करा. [15]

किंवा

आंतरराष्ट्रीय व्यापारासंदर्भात राष्ट्रीय आणि आंतरराष्ट्रीय कायद्याची भूमिका स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) भारताच्या परकीय व्यापार धोरणाची व्यवहरचना आणि त्याचे कायदेशीर महत्व स्पष्ट करा. [15]

किंवा

परदेशी निर्णयाची भारतामध्ये अमलबजावणी (Enforcement of foreign awards in India) स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) [20]

- अ) राज्याच्या अर्थविषयक अधिकार आणि कर्तव्याची सनद (ERDS)
ब) जकातीचे अडथळे
क) क्युटो प्रोटोकॉल
ड) आंतरराष्ट्रीय न्यायालय आणि त्याचे अधिकार क्षेत्र.

Total No. of Questions : 4]

P3545

[5259]-Ext.-608
M.Com. (Semester - IV) (For External)
COMMERCIAL LAWS AND PRACTICES
Recent Advances in Commercial Laws and Practices
(2013 Pattern) (Regular) (Credit)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) What are the duties of Director General and powers of Commission under Competition Act, 2002? **[14]**

OR

Define Limited Liability Partnership. State the nature of Limited Liability Partnership under Limited Liability Partnership Act, 2008.

Q2) Explain enforcement of security interest under Securitization and Reconstruction of Financial Assets and Enforcement of Security Interest Act 2002. **[14]**

OR

Write a detail note on 'Establishment of Appellate Tribunal' under The Recovery of Debts Due To Banks and Financial Institutions Act 1993

Q3) a) What is the composition of committee under Competition Act, 2002 **[7]**
b) What is the liability of partner under Limited Liability Partnership Act, 2008? **[7]**

OR

a) State the importance of Securitization and Reconstruction of Financial Assets and Enforcement of Security Interest Act 2002. **[7]**
b) State the objectives of The Recovery of Debts Due To Banks and Financial Institutions Act 1993. **[7]**

Q4) Write short notes (any two):

[8]

- a) Competition Appellate Tribunal
- b) Foreign limited liability partnership
- c) Central registry
- d) Powers of Appellate tribunal under The Recovery of Debts Due To Banks and Financial Institutions Act 1993

Total No. of Questions : 4]

P3545

[5259]-Ext.-608

M.Com. (Semester - IV) (For External)

COMMERCIAL LAWS AND PRACTICES

Recent Advances in Commercial Laws and Practices

(2013 Pattern) (Regular) (Credit)

(मराठी रुपांतर)

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्न पत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) कॉमपिटिशन कायदा 2002 अंतर्गत, व्यवस्थापीकेय संचालकाची कर्तव्ये आणि आयोगाचे अधिकार स्पष्ट करा. [14]

किंवा

मर्यादित दायित्व भागीदारीकायदा, 2008 अंतर्गत, मर्यादित दायित्व भागीदारीची व्याख्या आणि त्याचे स्वरूप लिहा.

प्रश्न 2) सिक्क्युरिटायझेशन आणि रिकंस्ट्रक्शन ऑफ फायनानशियल असेट्स आणि इंफोर्समेंट ऑफ सिक्क्युरिटी इंटरेस्ट कायदा, 2002 अंतर्गत गुंतवणुकीवरील व्याजाची अंमलबजावणी कश्या प्रकारे होते? [14]

किंवा

रिकव्हरी ऑफ डेब्ट्स ड्यू टू बँक आणि फायनानशियल इनस्टीट्यूट कायदा 1993, अंतर्गत अपील लवादाची स्थापना तपशीलवार स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) अ) कॉमपिटिशन कायदा, 2002 अंतर्गत “समितीची रचना” लिहा. [7]
ब) भागीदाराचे दायित्व, मर्यादित दायित्व भागीदारीकायदा, 2008 अंतर्गत स्पष्ट करा. [7]

किंवा

अ) सिक्क्युरिटायझेशन आणि रिकंस्ट्रक्शन ऑफ फायनानशियल असेट्स आणि इंफोर्समेंट ऑफ सिक्क्युरिटी इंटरेस्ट कायदा, 2002 चे महत्व स्पष्ट करा. [7]

ब) रिकव्हरी ऑफ डेब्ट्स ड्यू टू बँक आणि फायनानशियल इनस्टीट्यूट कायदा 1993 ची उद्दीष्टे लिहा. [7]

प्रश्न 4) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

[8]

- अ) स्पर्धा अपील लवाद
- ब) परदेशी मर्यादित दायित्व भागीदारी
- क) केंद्रीय नोंदणी
- ड) रिक्व्हरी ऑफ डेब्ट्स इयू टू बँक आणि फायनानशियल इनस्टीट्यूट कायदा 1993, अंतर्गत अपिलीय लवादाचे अधिकार.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P3546

[Total No. of Pages : 4

[5259]-Ext-609
M.Com (For External)
CO-OPERATION & RURAL DEVELOPMENT
Recent Trade in Co-operative & Rural Development
(2013 Pattern) (Special Paper - VII)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) What is social responsibility? Explain the social responsibility of co-operatives. **[14]**

OR

Explain in detail the principles of co-operation. **[14]**

Q2) Discuss the challenges of co-operatives raised by global competition. **[14]**

OR

"SHGS. are innovation for rural development" Explain. **[14]**

Q3) a) Explain the impact of globalization on processing co-operatives. **[7]**

b) Explain the role of SHGs in women. Empowerment. **[7]**

OR

a) Explain in brief the performance of SHGs in India. **[7]**

b) Evaluate the long term measures of govt. for redressing rural problems. **[7]**

Q4) Write short notes on (any two) **[8]**

- a) Causes of farmers suicides
- b) Organisation of SHGs
- c) Co-operative leadership in Global era
- d) Self sustaining rural developement

Total No. of Questions : 4]

P3546

[5259]-Ext-609

M.Com (For External)

CO-OPERATION & RURAL DEVELOPMENT

Recent Trade in Co-operative & Rural Development

(2013 Pattern) (Special Paper - VII)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना: 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) सामाजिक जबाबदारी म्हणजे काय? सहकारी संस्थांची सामाजिक जबाबदारी स्पष्ट करा. [14]

किंवा

सहकाराची तत्वे सविस्तर स्पष्ट करा. [14]

प्रश्न 2) जागतिक स्पर्धेने सहकारी संस्थासाठी निर्माण केलेल्या आव्हानाची चर्चा करा. [14]

किंवा

“ग्रामिण विकासासाठी स्वयंसहायता गट एक नवनिर्मिती आहे” स्पष्ट करा. [14]

प्रश्न 3) अ) जागतिकीकरणाचा सहकारी प्रक्रीया संस्थावरील प्रभाव स्पष्ट करा. [7]

ब) महीला सबलीकरणातील स्वयंसहायता गटांची भूमिका स्पष्ट करा. [7]

किंवा

अ) भारतातील स्वयंसहायता गटांची कामगिरी स्पष्ट करा. [7]

ब) ग्रामीण समस्या निराकरण करण्यासाठीचे सरकारच्या दिर्घकालीन साधनांचे मुल्यमापण करा. [7]

प्रश्न 4) थोडक्यात टीपा लिहा.(कोणत्याही दोन) [8]

अ) शेतकऱ्यांच्या आत्महत्यांची कारणे

ब) स्वयं सहायता गटांचे संघटन

क) जागतिकीकरणाच्या युगातील सहकारी नेतृत्व

ड) स्वयंशाश्वत ग्रामीण विकास

Total No. of Questions : 4]

P3546

[5259]-Ext-609
M.Com (For External) (Part - II)
CO-OPERATION & RURAL DEVELOPMENT
Co-Operative Credit System
(2013 Pattern) (Special Paper - V)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) What is credit? State the importance of Agricultural credit. **[14]**

OR

State the need of State co-operative Bank.

Q2) Define the structure of credit co-operative. **[14]**

OR

State the need of salary Earners co-operative credit societies.

Q3) a) Explain the functions of Regional Rural Bank. **[14]**

OR

b) Explain the importance of District central co-operative Bank.

Q4) Write short notes (any two) **[8]**

- a) Objectives of Regional Rural Bank
- b) Long Term credit.
- c) Non-Agricultural credit societies
- d) Urban co-operative societies

Total No. of Questions : 4]

P3546

[5259]-Ext-609

M.Com (For External) (Part - II)

CO-OPERATION & RURAL DEVELOPMENT

Co-operative Credit System

(2013 Pattern) (Special Paper - V)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना: 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) पत म्हणजे काय? कृषी कर्जाचे महत्व सांगा. [14]

किंवा

राज्य सहकारी बँकेची आवश्यकता प्रतिपादन करा.

प्रश्न 2) सहकारी पतपुरवठा संस्थांची रचना विशद करा. [14]

किंवा

पगारदार नोकरांच्या सहकारी पतसंस्थांची आवश्यकता प्रतिपादन करा.

प्रश्न 3) प्रादेशिक ग्रामिण बँकेचे कार्य स्पष्ट करा. [14]

किंवा

जिल्हा मध्यवर्ती बँकेचे महत्व स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) थोडक्यात टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन) [8]

- अ) प्रादेशिक ग्रामिण बँकेची उद्दिष्टे
ब) दीर्घ मुदतीचा कर्जपुरवठा
क) बिगर कृषी पतपुरवठा संस्था
ड) नागरी सहकारी सोसायट्या

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P3547

[Total No. of Pages : 4

[5259]-Ext-610
M.Com (For External) (Part -II)
ADVANCED BANKING AND FINANCE
Foreign Exchange
(2013 Pattern) (Special Paper -III) (Section - A)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*
- 3) Section A & Section B should be written in separate books.*

Q1) What is the scope of the FEMA 2000 act? How does it influence the inflow and outflow of foreign exchange? **[15]**

OR

How does RBI influence the foreign exchange market? Explain the working of managed flexibility of the exchange rate.

Q2) Explain the working a letter of credit in foreign trade. What is the meaning of the following terms? **[15]**

- Back to back letter of credit
- Revolving letter of credit

OR

What is post shipment credit? How does the exporter make use of this credit?

Q3) Write short notes on any two (any 2) **[20]**

- a) Swap Rate
- b) Hedging in foreign exchange market
- c) Types of accounts held by NRI
- d) Options and futures

P.T.O.

Total No. of Questions : 3]

P3547

[5259]-Ext-610

M.Com (For External) (Part -II)

ADVANCED BANKING AND FINANCE

Foreign Exchange

(2013 Pattern) (Special Paper -III) (Section - A)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना: 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) विभाग A आणि विभाग B साठी स्वतंत्र उत्तर पत्रीका वापराव्या.

प्रश्न 1) फेमा कायदा 2000 ची व्याप्ती काय? विदेशी विनिमय बाजारातील आंतप्रवाह व बाह्यप्रवाहावर त्याचा प्रभाव कसा पडतो? [15]

किंवा

विदेशी विनिमय बाजारात भारतीय रिझर्व बँक कसा प्रभाव पाडते? विनिमय दराच्या नियंत्रीत परिवर्तनियतेची कार्यपद्धती स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) विदेशी विनिमय बाजारातील पतपत्राची कार्यपद्धती स्पष्ट करा. खालील संज्ञांचा अर्थ सांगा?

- बँक टु बँक पतपत्र
- रिव्हॉल्वींग पतपत्र

[15]

किंवा

नौभरणोत्तर पतपुरवठा म्हणजे काय? निर्यातदाराला या पद्धतीचा फायदा कसा होतो?

प्रश्न 3) टीपा लिहा.(कोणत्याही दोन)

[20]

- अ) स्वॅप रेट
- ब) विदेशी विनिमय बाजारातील हेजींग
- क) अनिवासी भारतीयांनी धारण केलेल्या खात्यांचे प्रकार
- ड) ऑप्शन्स आणि फ्युचर्स

Total No. of Questions : 3]

P3547

[5259]-Ext-610
M.Com (For External) (Part -II)
ADVANCED BANKING AND FINANCE
Recent Advances in Banking and Finance in India
(Semester - IV)
(2013 Pattern) (Special Paper -VII) (Group - G)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Explain in detail CAMELS rating system in banks. **[15]**

OR

Explain in detail the system of electronic funds transfer.

Q2) What is money market? Explain in detail the new instruments of the money market with reference to commercial paper and certificate of deposits. **[15]**

OR

What is capital market? Explain in brief the working of the two national stock exchanges of India.

Q3) Write notes on (any two) **[20]**

- a) The Banking Ombudsman Scheme, 2006
- b) Core Banking
- c) Money market mutual fund
- d) Green shoe option

Total No. of Questions : 3]

P3547

[5259]-Ext-610

M.Com (For External) (Part-II) (Semester - IV)

ADVANCED BANKING AND FINANCE

Recent Advances in Banking and Finance in India

(2013 Pattern) (Special Paper - VII) (Group - G)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना: 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) बँकामधील 'CAMELS' श्रेणी पद्धत सविस्तर स्पष्ट करा. [15]

किंवा

‘इलेक्ट्रॉनिक माध्यमातून निधीचे हस्तांतरण’ ही पद्धत सविस्तर स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) नाणेबाजार म्हणजे काय? नाणेबाजारातील नवीन साधने ‘व्यापार पत्र’ आणि ‘ठेव प्रमाणपत्र’ यांना अनुसरून सविस्तर स्पष्ट करा. [15]

किंवा

भांडवल बाजार म्हणजे काय? भारतातील दोन राष्ट्रीय रोखे बाजारांचे कामकाज थोडक्यात स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) टीपा लिहा.(कोणत्याही दोन) [20]

- अ) बँकिंग लोकपाल योजना, 2006
ब) कोअर बँकिंग
क) नाणेबाजाराचे परस्पर निधी
ड) ग्रीन शू पर्याय

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P3548

[Total No. of Pages : 4

[5259]-Ext-611
M.Com (For External) (Part -II)
ADVANCED MARKETING
International Marketing
(2013 Pattern) (Section -A) (Paper - V)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

1) All questions are compulsory.

2) Figures to the right indicate full marks.

Important: Section A and Section B should be written inseparate answer books.

Q1) Define 'International Marketing'. Explain its scope and objectives. [15]

OR

Explain the recent import and export policies of Govt. of India.

Q2) Write a detailed note on "Export Documentation". [15]

OR

Define 'International pricing'. State various factors influencing pricing decision.

Q3) Write short notes on (any two) [20]

- a) Role of EXIM Bank in International Marketing
- b) Types of Marine Insurance
- c) Export Credit Limit
- d) International Distribution System

P.T.O.

Total No. of Questions : 3]

P3548

[5259]-Ext-611
M.Com (For External) (Part -II)
ADVANCED MARKETING
International Marketing
(2013 Pattern) (Section -A) (Paper -V)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना: 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मुळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) 'आंतरराष्ट्रीय विपणनाची' व्याख्या द्या. आंतरराष्ट्रीय विपणनाची व्याप्ती आणि उद्दीष्टे स्पष्ट करा. [15]

किंवा

भारत सरकारचे नजिकच्या काळातील आयात व निर्यात विषयक धोरण स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) 'निर्यात दस्तऐवज' यावर सविस्तर टीप लिहा. [15]

किंवा

“आंतरराष्ट्रीय किंमत” याची व्याख्या द्या. किंमत निर्णयावर प्रभाव टाकणारे विविध घटक सांगा.

प्रश्न 3) थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणतेही दोन) [20]

- अ) आंतरराष्ट्रीय विपणनातील एक्झीम बँकेची भूमिका
ब) सागरी विम्याचे प्रकार
क) निर्यात पत मर्यादा
ड) आंतरराष्ट्रीय वितरण प्रणाली

Total No. of Questions : 3]

P3548

[5259]-Ext-611
M.Com (For External) (Part -II) (Semester - IV)
ADVANCED MARKETING
Recent Advances in Marketing
(2013 Pattern) (Special Paper -VII) (Group -H)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Define Marketing Strategy. Explain the elements of Marketing Strategy. **[15]**

OR

Explain the importance of sustainable marketing and sustainable development.

Q2) Explain the types of social media. **[15]**

OR

Explain the history of FDI in single brand retail in India.

Q3) Write short notes on (any two) **[20]**

- a) Advertising and Media Planning
- b) Search Engine Optimisation
- c) Multi brand Retail
- d) Ethical issues related to sustainable marketing

Total No. of Questions : 3]

P3548

[5259]-Ext-611

M.Com (For External) (Part -II) (Semester - IV)

ADVANCED MARKETING

Recent Advances in Marketing

(2013 Pattern) (Special Paper -VII) (Group -H)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना: 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
2) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.
3) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) 'विपणन व्यूह्रचना' व्याख्या द्या. विपणन व्यूह्रचनेचे घटक स्पष्ट करा. [15]

किंवा

शाश्वत विपणन आणि शाश्वत विकासाचे महत्व स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) सामाजिक माध्यमांचे प्रकार स्पष्ट करा. [15]

किंवा

भारतातील सिंगल ब्रँड रिटेलमधील एफ्डीआय (FDI) चा इतिहास स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन) [20]

- अ) जाहीरात आणि माध्यम नियोजन
ब) सर्च इंजिन ऑप्टिमायझेशन
क) मल्टी ब्रँड रिटेल
ड) शाश्वत विपणनाशी संबंधित नितीविषयक मुद्दे

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

[Total No. of Pages : 3

P3549

[5259]-Ext-612
M.Com (For External) (Semester - III)
ADVANCED ACCOUNTING & TAXATION
Specialised Auditing
(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) What is Tax Audit? Explain legal provisions under section 44AB of Income Tax Act, 1961 relating to Tax Audit. **[15]**

OR

What is Internal Audit? Explain the scope and purpose of Internal Audit.

Q2) Explain in detail various steps in Bank Audit. **[15]**

OR

What are the statutory provision for the Audit of a registered co-operative societies.

Q3) Write short notes (any four) **[20]**

- a) Audit of Hospital
- b) Audit of Public Sector Undertaking
- c) Government Audit
- d) Audit Procedure
- e) Public Account Committee
- f) Excise Audit 2000

P.T.O.

Total No. of Questions : 3]

P3549

[5259]-Ext-612
M.Com (For External)
ADVANCED ACCOUNTING & TAXATION (Optional)
Case Studies in Accounting (New)
(2013 Pattern) (Special Paper - VIII)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *Attempt any two questions.*
- 2) *All questions carry equal marks.*
- 3) *Figures to the right indicate full marks.*
- 4) *Use of non-programmable calculator is allowed.*

Q1) Comment on the following cases, referring necessary sections of relevant law, case laws and any other supporting evidence & calculations, if any. **[25]**

- a) Ramesh was declared winner in a lucky DIP on 15th August 2015. He was paid cash of Rs. 1,00,000 as prize money. Explain with reason the tax liability.
- b) Max Ltd. incurred ₹. 2,00,000 towards replacement of worn out parts of machinery which is debited to the account "Repairs to plant & machinery". How do you deal with the issue.
- c) A search was conducted U/S. 132 of the Income Tax Act, 1961, in the premises of Mr. Alok on 14.11.2015. Discuss which are the assessment years covered for which notice can be issued. What will be the limit within which the A.O. Shall complete the assessment.

Q2) a) The company deals in three products A, B & C, which are neither similar nor interchangeable. At the time of closing of its account for the year 2014-15, the Historical cost and Net Reliazable value of the items of closing stock are determined as follows. **[15]**

<u>Items</u>	<u>Historical cost</u>	<u>Net realisable</u>
	<u>(₹) in lakhs</u>	<u>value (₹) in lakhs</u>
A	40	28
B	32	32
C	16	24

What will be the value of closing stock.

- b) A computer costing ₹. 60,000 is depreciated on straight line basis, assuming 10 years working life and NIL residual value. for three years. The estimate of remaining useful life after third year was reassured at 5 years. Calculate depreciation as per the provisions of 'Accounting standard 6" Depreciation Accounting". [10]

Q3) From the data given below compute: [25]

- Current Ratio
- Acid test Ratio
- Debt Equity Ratio
- Fixed Assets to long term fund Ratio
- Total Assets to Long term fund Ratio

Crompton Co.Ltd.

Balance Sheet as on 31.3.2015

Liabilities	₹	Assets	₹
Equity share capital	2,50,000	Fixed Assets	3,00,000
Pref.share capital	50,000	<u>current Assets :</u>	
Reserve and surplus	40,000	Stores	20,000
Debentures	80,000	S.Debtors	10,000
S.Creditors	10,000	Cash	5,000
Proposed dividend	10,000	Bank	25,000
Prov.for taxation	20,000	Pref. Exp	80,000
		Brokerage on shares	20,000
		stock	40,000
	5,00,000		5,00,000

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P3550

[Total No. of Pages : 4

[5259]-Ext.-613
M. Com. (Part - II) (For External) (Semester - III)
ADVANCED COST ACCOUNTING & COST SYSTEM
Management Audit
(2013 Pattern) (Special Paper - VI)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Define management Audit. Describe scope and importance of management Audit. **[15]**

OR

Explain the preliminaries of management Audit. **[15]**

Q2) What is meant by corporate image? State the relation between management Audit and corporate image. **[15]**

OR

What is operational audit? State its objectives and methods. **[15]**

Q3) Write Short Notes on (any 4) : **[20]**

- a) PERT
- a) Corporate culture
- b) Types of Audit
- d) Limitations of financial Audit
- e) Cost Benefit Analysis
- f) Management Audit programme

P.T.O.

Total No. of Questions : 4]

P3550

[5259]-Ext.-613

**M.Com. (Part - II) (Semester - IV) (For External)
ADVANCED COST AND WORKS ACCOUNTING**

**Case Studies in Advanced Cost Accounting and Cost Systems (Paper - VIII)
(2013 Pattern) (CBCS)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) Attempt any TWO questions from the following.*
- 2) Figures to the right indicate marks allotted to the respective question.*
- 3) Use of calculator is allowed.*

Q1) Case No. 1 (Pricing of services provided by Educational Institute)

You are hired by a Management Institute to ascertain the estimated cost of services provided. From the following data prepare a statement showing estimated cost per student. Also find out the fees to be charged per annum if the normal rate of return at 10% is aimed at.

- a) Intake Capacity: 240 students in the First Year.
- b) Full time Faculty Members: 10 each one will be paid an average CTC of Rs. 4.5 Lakhs per annum.
- c) 25 Adjunct Professors will be paid honorarium @ Rs.3,000 per visit. The number of visits per annum of each adjunct professor is restricted to 20.
- d) Office and Administration Cost is estimated at Rs.10,70,000 per annum.
- e) Institute's Library houses books in which management has locked in Rs.40 Lakhs.
- f) The normal loss due to wear and tear and books becoming outdated in library is estimated to be 20%.
- g) The cost incurred on infrastructure includes:
 - i) Buildings Rs. 2.5 crs.
 - ii) Office Equipments, Computers and Computer Laboratories: Rs.1.5 Crs.
 - iii) Sports and other facilities Rs. 0.5 Crs.
 - iv) Canteen and other facility centers: Rs.0.5 Crs.

;

- h) Other estimated recurring expenses Rs.40 lacs per annum.
- i) It is estimated that all the 240 students will be admitted in the ensuing academic year.

[25]

Q2) (Inventory control and purchase procedure)

Discuss the importance of Inventory Control along with discussion on documents and techniques employed for control of inventory in any manufacturing organization. [25]

Q3) (Cases on Marginal Costing)

- a) A company produces and sells 1,00,000 units of Product A per month at Rs.20 each. Marginal cost per unit is Rs.12 and fixed cost is Rs. 30,000 per month. It is proposed to reduce price by 20%. Find the additional sales required to earn the same amount of profit as before. [10]
- b) Following information in respect of Product A and Product B is obtained:

Particulars	Product A (Rs.)	Product B (Rs.)
Selling Price Per Unit	100	64
Less: Variable Cost		
Direct Material	40	40
Direct Wages	10 (@0.5 per hour)	2 (@0.5 per hour)
Variable Overhead	100% of Direct Wages	100% of Direct Wages

Fixed Overhead: Rs. 3,000/-

Present the above information to show the profitability of products during labour shortage. [15]

Q4) (Cases on Cost Control)

- a) Your company is engaged in the business of Non Ferrous Foundry. It is engaged in casting and mould making of machinery parts. The scrap generated in the process is saleable in the market. It is found that there is no internal control as regards scrap sale resulting into tremendous losses to the company. As a Cost Accountant suggest the modus operandi as regards classification of scrap into legitimate and illegitimate and also write a standard procedure to be followed in sale of scrap. Your answer should include explanation of different forms of material wasteges and procedure to be laid down as regards sale of scrap material. **[10]**
- b) The Explore Ltd. has three divisions, each of which making different products. The budgeted data for the year 2017-18 are given below:

Particulars	A (Rs. In Lakhs)	B (Rs. In Lakhs)	C (Rs. In Lakhs)
Sales	112.00	56.00	84.00
Direct Material	14.00	7.00	14.00
Direct Labour	5.60	7.00	22.40
Direct Expenses	14.00	7.00	28.00
Fixed Cost	28.00	14.00	28.00
Total Cost	61.60	35.00	92.40

The management is considering to close down Division C. There is no possibility of reducing fixed cost. Advise whether or not division C should be closed down. **[15]**

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P3551

[Total No. of Pages : 8

[5259]-Ext-614
M.Com (For External) (Part -II)
BUSINESS PRACTICES & ENVIRONMENT
Entrepreneurship Development
(2013 Pattern) (Special Paper - VI)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) State the problems in Entrepreneurship Development in India. **[15]**

OR

Explain the role of specialised institutions in entrepreneurship development.

Q2) What is critical path method? Explain the role of critical path-method in developing a new business. **[15]**

OR

Explain the important issues in project management.

Q3) Write short notes (any two) **[20]**

- a) Venture capital
- b) Entrepreneurship development
- c) Project Evaluation Review Technique (PERT)
- d) Project Co-ordination and control

Total No. of Questions : 3]

P3551

[5259]-Ext-614

M.Com (For External) (Part -II)

BUSINESS PRACTICES & ENVIRONMENT

Entrepreneurship Development

(2013 Pattern) (Special Paper - VI)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना: 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मुळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) भारतातील उद्योजकता विकासातील समस्या सांगा. [15]

किंवा

उद्योजकता विकासातील विशेष संस्थांची भूमिका स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) 'टिकात्मक मार्ग पद्धत' म्हणजे काय? नवीन व्यवसाय विकासातील टिकात्मक मार्ग पद्धतीची भूमिका स्पष्ट करा. [15]

किंवा

प्रकल्प व्यवस्थापनामधील महत्वाचे घटक स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन) [20]

- अ) साहस भांडवल
ब) उद्योजकता विकास
क) प्रकल्प मूल्यमापन आढावा तंत्र
ड) प्रकल्प समन्वय आणि नियंत्रण

Total No. of Cases : 3]

P3551

[5259]-Ext-614
M.Com. (For External) (Part -II)
CASE STUDIES IN BUSINESS PRACTICES
(2013 Pattern) (Section - B)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) Attempt any two Cases from the following.*
- 2) All questions carry equal marks.*
- 3) Figures to the right indicate full marks.*

Case1) Ratna Manufacturing is medium size manufacturing firm making are welding equipment, electric motors and generators. The plant design is a typical assembly line layout. Various components are added to the items as it moves down a conveyer line until the completed produce is assembled. Each worker is assigned to work station along the assembly line and performs a specific task on the item at his station. The tasks are repetitive with the little & flexibility for the employee.

The manufacturing facility itself is too large noisy and poorly ventilated hot in summer and cold in winter. There is a little interaction among the employees and supervisors during the day. The management style is authoritarian. There is no employee union, neither their representation in the management. Product quality is a business problem from last few years. Return from customers and complaints are many. Productivity of the workers is very low & below standard. Absenteeism is high. The plant was recently purchased by an established group as the owner was of the opinion that it is good decision to sell out the plant.

Questions:-

[25]

- a) Analyse the case
- b) As a Incharge of Business who would you justify the decision of sell of plant.
- c) If it would not have been sold, what measures you would have suggest for improvement in the working of plant.

Case2) In the Life Insurance Company, two of the sessions in the ten-session supervisory development programme are concerned with the importance of communication in managerial success. Near the end of the first session, Ram Dayal, supervisor of the billing department, volunteered the comment that even though he found the topic to be interesting and agreed that it was important, something vital was missing in the company's training programme, "As a supervisor, my problem is that people just do not know how to listen," he said "With a lot of my people, after I spend a great deal of efforts instructing them as to exactly what to do, they are just as likely to be doing something entirely different when I check on their progress later. What should we do is set up a course in good listening and have all our employees take it. Communication of all types required excellent language, use of proper words and brief explanation, Now a days because of technological development the communication is losing personnel touch. Use of technology and selection of media for communication has been considered as very important factor in communication many times because of wrong selection of media communication become ineffective.

Questions:

[25]

- a) Analyse the case
- b) 'Listening skill is important in communication' do you agree? Explain in detail.
- c) With the help of case study explain the role of technology in communication.

Case3) Smt. Prachi Ketkar joined Vikas Bank in 1995 as a clerk after graduation. She completed her bank examination (CAITB) in 1999 and become eligible for promotion. She was expecting promotion and applied for the post of officer but could not get promotion due to low score in the written test. She was transferred to her native place in 2002. Again she applied for the post of officer (from promotion quota) but could not succeed. She started union activities and elected as a president of local unit. She solved numbers of

problems of the members and naturally almost all the employees of the branch joined her union. Since then she was become a problem to the management.

In 2005 again she was not given promotion though her score was more than minimum in the written test stating that her score of personal interview was less. In fact promotion was denied on the basis of confidential report of the Branch manager regarding her trade union activities.

Smt. Ketkar decided later not to make any application for promotion and devoted more time to union activities. She also started her own business as well as she diverted deposits of business community to other banks. In 2006 Vikas Bank's management decided to promote Smt. Ketkar as an officer as per the recommendation of new branch manager and accordingly appointment order was given. But unfortunately she refused to accept the order.

Questions:

[25]

- a) Analyse the above case
- b) Why did Smt. Ketkar refused the promotion?
- c) What is your opinion regarding management of bank?

Total No. of Cases : 3]

P3551

[5259]-Ext-614

M.Com. (For External) (Part -II)

CASE STUDIES IN BUSINESS PRACTICES

(2013 Pattern) (Sections - B)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना: 1) खालीलपैकी कोणत्याही दोन केसेस सोडवा.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
3) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

केस नं. 1) रत्ना मॅन्यूफॅक्चरिंग कंपनी ही मध्यम स्वरूपाची उत्पादन कंपनी आहे. ही कंपनी वेल्डींग उपकरणे, इलेक्ट्रीक मोटार्स आणि जनरेटरचे उत्पादन करते. यंत्र रचना ही असेंब्ली प्रकारात मोडणारी आहे. या प्रकारच्या उत्पादनामध्ये अनेक उपघटक (Component) या कनव्हेयर मध्ये उत्पादन प्रक्रियेत समाविष्ट होत असतात. प्रत्येक कामगाराला त्यांच्या कामाच्या प्रक्रियेत सहभागी होण्याचे काम दिले जाते. प्रत्येकाला विशिष्ट काम दिले आहे. या प्रक्रियेतील कामे त्याच प्रकारची (Repetative) असून त्यामध्ये लवचिकता आहे. प्रत्येक कर्मचाऱ्यासाठी ही लवचिकता आहे.

उत्पादनाचे वातावरण व स्थळ अत्यंत गोंगाटाचे असून अत्यंत कमी प्रकाशाचे आहे. हवा व वातावरण ही प्रतिकूल आहे. (उन्हाळ्यातील गरम तर थंडीत थंड आहे) दिवसभरात कर्मचारी/कामगार व पर्यवेक्षक या दरम्यान कमी संवाद असतो व्यवस्थापनाचा हा प्रकार आधिकार वाणीचा आहे. कामगारांची युनियन नसल्याने व्यवस्थापनातील कामगारांचा सहभाग नमण्य आहे. गत काही वर्षांपासून उत्पादनाची गुणात्मकता कमी दर्जाची आहे. ग्राहकाकडून परत येणारा माल आणि तक्रारी भरपूर आहेत. कामगारांची उत्पादन क्षमता कमी व प्रमाणित दर्जापेक्षा कमी आहे. गैरहजेरीचे प्रमाण आधिक आहे. हा संयंत्र नुकताच प्रस्थापित औद्योगिक समूहाने खरेदी केला आहे. कारण मालकाची अशी भूमिका होती की यंत्र संयंत्रांची विक्री हा योग्य व चांगला निर्णय आहे.

प्रश्न:

[25]

- अ) सदरील समस्येचे विश्लेषण करा.
ब) व्यवसाय प्रमुख या नात्याने प्रकल्पाची विक्री ह्या निर्णयाचे तुम्ही कसे समर्थन कराल?
क) जर हा प्रकल्प विकला नसता तर त्यामध्ये सुधारणा व्हाव्यात म्हणून आपण कोणत्या सूचना केल्या असत्या?

केस नं. 2) जीवन विमा कंपनीमध्ये 10 सत्रांच्या सुपरवायझर निकाल कार्यक्रमापैकी दोन सत्र केवळ संदेशवहनाचे व्यवस्थापकीय यशामधील महत्व यावर केंद्रित केले होते. पहिल्या सत्रास अखेरीस रामदयाल, या बील विभागाच्या सुपरवायझरने विधान केले की, सत्रातील सर्व घटक योग्य आहेत, महत्वाचे आहेत. मात्र या कार्यक्रमात काही महत्वाचे वगळले गेले आहे. सुपरवायझर म्हणून माझा प्रश्न असा आहे कि, लोकांना लक्षपूर्वक कसे ऐकावे (Listening) याचे आकलन नाही, असे मत श्री रामदयाल यांनी मांडले. मी जे सांगतो त्यापेक्षा लोक वेगळीच काने किंवा वेगळ्या प्रकारे कामे करतात. ज्यावेळेला मी त्यांची प्रगती नंतर तपासतो तेव्हा हे लक्षात येते असे रामदयाल यांनी मत मांडले. त्यामुळे उत्तम आकलन (Listening) साठी कौशल्य प्राप्त व्हावे म्हणून एक उद्बोधन कार्यक्रम ठेवावा. सर्व प्रकारच्या संदेशवहनासाठी उत्तम भाषा अवगत असावी लागते. योग्य शब्द व थोडक्यात स्पष्टीकरणाची गरज असते. अलीकडच्या काळात तंत्रज्ञानाच्या वापरामुळे वैयक्तिक संबंध दुरावत चालले आहेत. तंत्रज्ञानाचा वापर व संदेशवहनाचे माध्यम निवडणे हा संदेशवहनातील महत्वाचा घटक आहे. पुष्कळदा संदेशवहनाचे चुकीचे माध्यम निवडल्याने संदेशवहन प्रभावहीन ठरत आहे.

प्रश्न:

[25]

- अ) सदरील समस्येचे विश्लेषण करा.
- ब) संदेशवहनामध्ये लक्षपूर्वक ऐकणे (Listening) कौशल्य महत्वाचे आहे. या विधानाशी आपण सहमत आहात का? विस्ताराने स्पष्ट करा.
- क) केस स्टडीच्या माध्यमातून संदेशवहनामध्ये तंत्रज्ञानाची भूमिका विस्ताराने स्पष्ट करा.

केस नं. 3) पदवी प्राप्त झाल्यानंतर 1995 मध्ये श्रीमती प्राची केतकर या विकास बँकेमध्ये लेखनिक या पदावर रूजू झाल्या. 1999 मध्ये त्यांनी बँकेची सी.ए.आय.टी.बी. ची परीक्षा पूर्ण केली आणि बढतीसाठी पात्र ठरल्या. त्यांना बदलीची अपेक्षा होती म्हणून त्यांनी अधिकारी पदासाठी अर्ज केला परंतु बढती मिळाली नाही कारण त्यांना लेखी परिक्षेमध्ये कमी गुण होते. त्यांची त्यांच्या मूळ गावी बदली झाली. 2002 मध्ये त्यांनी परत बँक अधिकारी या पदाकरिता बढतीसाठी अर्ज केला परंतु यश मिळाले नाही. त्यांनी आता कर्मचारी संघटनेचे काम सुरू केले आणि त्यांची स्थानिक शाखेच्या अध्यक्ष म्हणून निवड झाली. त्यांनी सभासदांचे बरेचसे प्रश्न सोडविल्यामुळे त्यांच्या शाखेचे बहूसंख्य कर्मचारी त्यांच्या संघटनेचे सभासद बनले. तेव्हा पासून बँक व्यवस्थापनाच्या दृष्टीने त्या एक अडचण बनल्या.

2005 मध्ये परत एकदा त्यांना बढती देण्याचे टाळले गेले या वेळी त्यांना लेखी परिक्षेमध्ये किमान आवश्यक गुण मिळाले होते, परंतु त्यांना मुलाखती मध्ये कमी गुण मिळाले असे सांगितले गेले. वस्तुतः त्यांना बढती नाकारली गेली त्याचे कारण त्यांच्या शाखा व्यवस्थापकाने दिलेला त्यांच्या बाबतच्या गोपनीय अहवाल या मध्ये त्या कर्मचारी संघाचे काम करतात याचा उल्लेख होता.

यानंतर श्रीमती केतकर यानी असे ठरविले की या पुढे बढतीसाठी अर्ज करावयाचा नाही आणि संघटनेच्या कामाकडेच जास्त लक्ष केंद्रित करायचे. त्यांनी त्यांचा आता खाजगी व्यवसाय सुरू केला तसेच अन्य व्यवसाय समूहाच्या ठेवी अन्य बँकात कळवायला सुरवात केली.

2006 मध्ये विकास बँकेच्या व्यवस्थापनाने त्यांना बढती देण्याचे ठरविले. त्यांच्या शाखेच्या नविन व्यवस्थापकाने केलेल्या शिफारशी वरून त्यांना बढती दिली गेली व तसे नियुक्तिचे पत्र दिले गेले परंतु दुरदैवाने त्यांनी ती बढती घेण्याचे नाकारले.

प्रश्न:

[25]

- अ) वरील केसचे विश्लेषण करा
- ब) श्रीमती केतकर यांनी बढती घेण्याचे का नाकारले ?
- क) बँकेच्या व्यवस्थापनाबद्दल तुमचे काय मत आहे ?

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P3952

[Total No. of Pages : 2

[5259]Ext.-615

M.Com. (Part - II) (External)

BUSINESS ADMINISTRATION

Organisational Behaviour (Special Paper - VI)

(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) State the meaning of 'Organisational Behaviour'? State the impact of Globalisation on organisational Behaviour. **[15]**

OR

What is organisational culture? State the characteristics of organisational culture.

Q2) Explain the types of motives. **[15]**

OR

Explain the causes and impact of stress.

Q3) Write notes (any two): **[20]**

- a) Role of information technology in organisation.
- b) Job satisfaction
- c) Emotional intelligence
- d) Group types of Groups.

P.T.O.

Total No. of Questions : 3]

P3952

[5259]Ext.-615

M.Com. (Part - II) (External)

BUSINESS ADMINISTRATION

Organisational Behaviour (Special Paper - VI)

(2013 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी इंग्रजी प्रश्न पत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) 'संघटनात्मक वर्तन' अर्थ सांगा. जागतिकीकरणाचा संघटनात्मक वर्तनावर झालेला परिणाम सांगा.[15]

किंवा

'संघटनात्मक संस्कृति म्हणजे काय? संघटनात्मक संस्कृतीची वैशिष्ट्ये सांगा.

प्रश्न 2) प्रेरणांचे प्रकार स्पष्ट करा. [15]

किंवा

ताणतणावाची कारणे आणि परिणाम स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) [20]

- अ) संघटनेतील माहिती तंत्रज्ञानाची भूमिका
ब) कार्य समाधान
क) भावनिक बुद्धीमत्ता
ड) गटांचे प्रकार

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P3552

[Total No. of Pages : 8

[5259]Ext.-616
M.Com. (Part - II) (For External)
COMMERCIAL LAWS & PRACTICES
World Trade Organisation-Norms and Practices
(2013 Pattern) (Special Paper - VI)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Explain Historical overview of GATT to WTO.

[15]

OR

Explain the basic principles, objectives and structure of WTO.

Q2) State the special provisions relating to cinematograph films (Art-IV) and freedom of transit as per GATT (Art-V)

[15]

OR

Explain the procedure of WTO related to dispute settlement system.

Q3) Answer the following questions (any two)

[20]

- a) What are the objectives and relevance of GATT at present?
- b) Explain the process of membership, accession and withdrawals in WTO agreement.
- c) State the special provision relating to most favored nation treatment (Art-I) and schedule of concessions (Art-II) as per GATT-1994.
- d) Explain the process of adoption of panel reports as per WTO dispute settlement mechanism.

P.T.O.

Total No. of Questions : 3]

P3552

[5259]Ext.-616

M.Com. (Part - II) (For External)

COMMERCIAL LAWS & PRACTICES

World Trade Organisation-Norms and Practices

(2013 Pattern) (Special Paper VI)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना: 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मुळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) गॅटची जागतिक व्यापार संघटने पर्यंतची ऐतिहासिक पार्श्वभूमि स्पष्ट करा. [15]
किंवा

जागतिक व्यापार संघटनेची व्यापार पद्धती विषयक मुलतत्त्वे, उद्दिष्टे व रचना स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) सिनेमॅटोग्राफ फिल्मस् (कलम चार) आणि संक्रमणाचे स्वातंत्र (कलम पाच) याबाबत गॅट कायदा 1994 अंतर्गत देण्यात येणाऱ्या विशेष तरतुदी स्पष्ट करा. [15]
किंवा

जागतिक व्यापार संघटनेच्या कलह निराकरण पद्धतीची कार्यपद्धती स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) [20]

- अ) सद्यःस्थितीत गॅट कायद्याचा उद्देश व समर्पकता स्पष्ट करा.
ब) जागतिक व्यापार संघटनेतील करारातील सभासदत्त्वाची पद्धती, अधिकार व समाप्ती इ. बाबी स्पष्ट करा.
क) गॅट कायदा 1994 अंतर्गत अनुकूल देशाच्या संदर्भात (कलम एक) आणि सवलतीचे परिशिष्ट (कलम दोन) प्रमाणे असणाऱ्या विशेष तरतुदी सांगा.
ड) जागतिक व्यापार संघटनेच्या कलह निराकरण पद्धती नुसार पॅनल अहवालाचे स्विकृती करणाऱ्या कार्यपद्धती विशद करा.

Total No. of Questions : 4]

P3552

[5259]Ext.-616
M.Com (Part -II) (For External) (Semester -IV)
CASE STUDIES IN COMMERCIAL LAWS & PRACTICES
(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) Question No.4 compulsory.*
- 2) Solve any two questions from remaining questions.*
- 3) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Two parties Ghanshyam & Radheshyam applied for registration of Trademark- They were both rivals and used 'Mathurag Ghee' and 'Mathura Ghee' Trademark respectively. Shri. Radheshyam started using 'Mathurag Ghee' which was used by Shri. Ghanshyam. Shri Radheshyam has popularized the Trademark 'Mathura Ghee' by Investing huge amount on advertisement the two trade names were phonetically similar and these was no much difference in pictorials and monogram i.e. the trade mark of the rivals. The only difference was word 'G' registration was granted to neither. Discuss the case with reference to the provision of Trademark Law and suggest the plaintiff regarding the use of Trademark. **[20]**

OR

Shri S.P. Morgen started using the mark 'Container' as a trademark for his freight containers. He spent the huge amount on the advertisement of such freight containers so that they become very popular in the market. After 10 years he applied for registration on the ground that his freight containers acquired 100% distinctiveness. The registrar refused registration of the trademarks objecting that the trademark was descriptive word directly indicating the nature and characters of the goods of the trader. Discuss this case with reference to the relevant provisions necessary for the registration of trade mark and advise Shri.S.P. Morgan to defend registrar's objection. **[20]**

Q2) Anand Sharma was a scientist specialized in the area of agriculture. He invented a new Quality and brand of the rice. This was giving more yield and was better quality rice. He was having the patent of the rice. However the another farmer named Jaigopal claimed that he was already developed a crop having same Quality of rice which was Invented by Anand Sharma. So he objected for the patent issued to Mr. Anand Sharma. Analyse the case and explain the provisions in patent law. **[20]**

OR

Shri. Sameer is a scientist in space research. He discusses a scientific principle with his colleagues. One of the colleagues, Shri.P.C. Sharma uses the principle and invents working device based on same principle Another colleagues Shri. A.K. Bhat who was instrumental is suggesting the manner of putting in place the arrangement of the mechanical devices claims himself that he is the true and first inventor and applies for the patent, Discuss in detail, the relevant provisions of patent law for the patent.

- i) Is Shri. A.K. Bhat entitled to apply for the patent or not?
- ii) In case not, who out of the three can apply for the patent?

[20]

Q3) Rajaram Shinde was a writer of the famous novel in Marathi titled "Don Jivanchi Goshta". The book was regarding a love story of a college going boy and a girl. The author received the award of Sahitya Academy in the year 1998. Pitambar Sohoni released a film in the year 2004 titled "Abhagi Doghe". The film was super hit. However it has some scenes having resemblance with the events in the novel. Accordingly Rajaram fields a case in court of law demanding compensation. Pitambar told the film has nothing to do with the novel However the scenes having resemblance with novel is merely coincidence. So Pitamber denied to pay any compensation.

Discuss the above case.

State with reasons whether Rajaram was entitled to get compensation or not?

[20]

OR

Shine India Ltd. is the leading manufacture of soaps, detergents, chemicals etc. The different products of the company are sold under the brand names of the company. The company enjoys considerable goodwill and the reputation in the market. Star soaps (Repondants) also is a manufacture of various brands of soaps and detergents in one of the competitors of the Nirma company.

The shine Ltd. holds and owns more than 171 active patents granted by Government of India, under patent Act. The shine Ltd. argued that the Star Ltd. has wrongfully and illegally copied and materially utilized patented information resulting in infringement of the said patent of the petitioner.

The star Ltd. claimed that it is multinational company manufacturing soap from last 60 years. The patent in question is new one. The validity of which is in dispute. Shine Ltd. has been granted an injunction in this stage. Discuss the case in detail with reference to patent Act. [20]

Q4) Write short notes on (any two): [10]

- a) Utility of case study method in Research
- b) Use & utility of computer in Research
- c) Methods of Data collection

Total No. of Questions : 4]

P3552

[5259]-Ext-616

M.Com (Part -II) (For External) (Semester -IV)

CASE STUDIES IN COMMERCIAL LAWS & PRACTICES

(2013 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना: 1) प्रश्न क्रं. 4 अनिवार्य.
2) ऊर्वरित प्रश्नांमधून कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.
3) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) घनश्याम व राधेशाम या दोन प्रतिस्पर्धी पक्षांनी व्यापारी चिन्ह नोंदणीसाठी अर्ज केले आहेत. ते दोन प्रतिस्पर्धी अनुक्रमे “मथुरा घी” व ‘मथुरा घी’ चा व्यापारी चिन्हांचा व्यापार करतात. श्री.राधेशाम यांनी मथुरा घी चा आपल्या व्यापारी चिन्हांचा पाचवर्षे व्यापार केल्यानंतर मथुरा घी या व्यापारी चिन्हाचा वापर करण्यास सुरुवात केली, जे व्यापारी चिन्ह श्री घनश्याम यांनी वापरलेले होते. श्री.राधेशाम यांनी ‘मथुरा घी’ या व्यापारी चिन्हाच्या जाहिरातीवर प्रचंड खर्च करून त्याला प्रसिद्धी दिली दोन्ही प्रतिस्पर्धींचे व्यापारी नावे उच्चाराने सारखी होती. व त्यांच्या चित्रात्मक व अक्षरात्मक आकृत्यांमध्ये फार भिन्नत्व नव्हते. तथापि त्यांच्या नावातील ‘ग’ या शब्दाचाच फरक असल्यामुळे व्यापारी चिन्हांची नोंदणी मान्य करण्यात आली नाही.

ट्रेड मार्क्स कायद्याच्या संदर्भाने या समस्येची चर्चा करा आणि प्रतिवादीला व्यापारी चिन्हाचा वापर करण्यासंबंधी मार्गदर्शन करा. [20]

किंवा

श्री. एस.पी. मॉरगन यांनी आपल्या भाडोत्री कंटेनर्ससाठी ‘कंटेनर्स’ या चिन्हाचा व्यापारी चिन्ह म्हणून वापर करण्यास सुरुवात केली. त्या व्यापारी चिन्हाच्या जाहिरातीवर त्यांनी प्रचंड खर्च केला. त्यामुळे त्या चिन्हाला बाजारपेठेत प्रसिद्धी मिळाली. दहा (10) वर्षांनंतर त्या भाडोत्री कंटेनर्सला शंभर टक्के भिन्नत्वदर्शक नाविन्यता प्राप्त झाल्यामुळे त्यांनी ट्रेड मार्क नोंदणीसाठी अर्ज केला. तथापि, व्यापारी चिन्ह हे स्पष्टीकरणात्मक शब्द असून तो शब्द व्यापाऱ्याच्या मालाचे स्वरूप व गुणवैशिष्ट्ये दर्शवितो या हरकतीवर ‘निबंधकाने’ त्या व्यापारी चिन्हाची नोंदणी नाकारली आहे. या समस्येच्या संदर्भाने व्यापारी चिन्ह नोंदणी संदर्भात आवश्यक असणाऱ्या तरतूदींची चर्चा करा. आणि निबंधकाच्या हरकतीस प्रतिवाद करण्यासाठी श्री मॉरगन यांना मार्गदर्शन करा.[20]

प्रश्न 2) श्री आनंद शर्मा शेतकी विषयक शास्त्रज्ञ असून त्यांनी तांदूळाची एक नवी प्रजाती शोधून काढली ज्यांचा दर्जा नविन आहे. या प्रजातीद्वारे उत्पादन जास्त होते व त्याचा गुणात्मक दर्जा ही उच्च आहे. त्यांनी या प्रजातीच्या तांदूळाचे पेटंट प्राप्त केले होते. तथापि श्री. जयगोपाळ या शेतकऱ्याने असा दावा केला की तो अशाच प्रकारच्या तांदूळाचे उत्पादन करतो. त्याचा दर्जा व उत्पादनाची मात्रा श्री आनंद शर्मांच्या तांदूळ प्रजाती प्रमाणेच आहे. म्हणून श्री. जयगोपाळ यांनी आनंद शर्मा यांना दिलेल्या पेटंटवर आक्षेप घेतला.

सदर केसचे विश्लेषण करून, पेटंट कायद्यातील तरतूदी स्पष्ट करा.

[20]

किंवा

श्री. समीर हे अंतराळ संशोधनातील एक शास्त्रज्ञ आहेत. ते आपल्या सहकार्यांसोबत एका शास्त्रीय मूलतत्वाची चर्चा करित असतात. त्यांच्या सहकार्यांपैकी श्री पी.सी.शर्मा यांनी त्या मूलतत्वांचा अवलंब करून त्यांच्या आधारे एका अंतरिक्ष उपकरणाचा शोध लावला. त्यांचे दूसरे सहकारी श्री.ए.के.भट हे साधनिक असून त्यांनी त्या उपकरणाच्या अंतरिक्ष उड्डाणासाठी यांत्रिक कार्यपद्धतीचे निर्देशक केले त्यामुळे ते या उपकरणाचे खरे व प्रथम संशोधक आहेत. असा दावा करून पेटंट मिळविण्यासाठी त्यांनी अर्ज केला आहे. सविस्तर चर्चा करा?

अ) पेटंट कायद्यातील पेटंट विषयक तरतूदी

ब) श्री.ए.के.भट यांना पेटंटसाठी अर्ज करण्याचा अधिकार आहे किंवा नाही?

क) जर नसेल तर त्या तिघांपैकी पेटंटसाठी कोण अर्ज करू शकेल?

[20]

प्रश्न 3) “दोन जीवाची गोष्ट” या प्रसिद्ध कादंबरीचे श्री. ‘राजाराम शिंदे’ हे लेखक होते. ही कादंबरी महाविद्यालयीन ‘युवक-युवतीच्या’ प्रेमाची गोष्ट होती. 1998 मध्ये लेखकाला ह्या कादंबरीबद्दल साहित्य अकादमीचा पुरस्कार प्राप्त झाला होता. पितांबर सोहनी यांनी 2004 मध्ये “आभागी दोघे” नावाचा सिनेमा काढला होता. हा सिनेमा सुपरहिट होता. सदर सिनेमातील काही घटना व प्रसंग कादंबरीतील घटनांशी साधर्म्य असणाऱ्या होत्या. राजारामने त्यामुळे न्यायालयात नुकसानभरपाईसाठी अर्ज केला होता. पितांबरने हा दावा फेटाळला व सिनेमा पूर्णपणे स्वतंत्र आहे अर्थात काही घटनांतील साम्य हा निव्वळ योगायोग असल्याचे म्हटले. वरील केसची चर्चा करून श्री.राजाराम नुकसान भरपाईस पात्र आहे का? यावर भाष्य करा.

[20]

किंवा

शाईन इंडिया ही कंपनी साबण, डिटर्जेंट व केमिकल्स उत्पादनातील अग्रगण्य कंपनी आहे. कंपनीची विविध उत्पादने संबंधीत कंपनीच्या नावावर विकली जातात. कंपनीची बाजारपेठेत उत्तम ख्याती असून बाजारपेठेत नावलौकीक आहे.

स्टार सोप्स (प्रतिवादी) सुद्धा याच प्रमाणे विविध उत्पादने बनवित असते व स्टार व शाईन या दोन कंपनीची परस्परांत स्पर्धा आहे.

भारत सरकारची 171 पेक्षा अधिक पेटंट शाईन कंपनीकडे आहेत. शाईन कंपनीच्या म्हणण्यानुसार स्टार कंपनीने चुकीने व बेकायदेशीर मार्गाने शाईन उत्पादनाची नक्कल केली असून पेटंट संदर्भातील माहितीचा वापर केला. त्यामूळे शाईन कंपनीचे नुकसान झाले आहे.

स्टार कंपनीने असा दावा केला की ती बहुराष्ट्रीय कंपनी असून 60 वर्षांपासून बाजारपेठेत आहे. ज्या पेटंट बदल तक्रार आहे ते पेटंट नविन आहे, ज्याची वैधता वादात आहे. शाईन कंपनीच्या संदर्भात अनुकूल आदेश प्राप्त झाला आहे.

पेटंट कायद्यासंदर्भात सदर केसची सविस्तर चर्चा करा.

[20]

प्रश्न 4) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

[10]

- अ) संशोधनामध्ये केस स्टडी पद्धतीची उपयुक्तता.
- ब) संशोधनामध्ये संगणकाचा वापर व उपयुक्तता.
- क) तथ्य संकलन पद्धती.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P3553

[Total No. of Pages : 6

[5259]Ext.-617
M.Com. (For External)
CO-OPERATION AND RURAL DEVELOPMENT
Co-operatives and Rural Banking System
(2013 Pattern) (Special Paper -VI) (Group - F)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Discuss the process and disbursement of crop loan system. **[14]**

OR

Evaluate the problem of overdues in rural Co-operative Banks.

Q2) Describe the role of MSC Bank in rural development. **[14]**

OR

State the objectives of MSC Bank. Evaluate the performance of MSC Bank with respect to its objectives.

Q3) a) Explain the process of funding by RBI to rural Co-operatives. **[7]**

b) State the norms of NABARD about refinance to rural Co-operatives. **[7]**

OR

a) State the objectives of National Federation of State Co-operative Banks.

b) Explain the organisation of NABARD.

Q4) Write short notes on (any two) : **[8]**

a) Functions of NABARD

b) Objectives of National Federation of Agriculture and Rural Development.

c) Kisan Credit card

d) RBI and Rural Credit

P.T.O.

Total No. of Questions : 4]

P3553

[5259]Ext.-617

M.Com. (For External)

CO-OPERATION AND RURAL DEVELOPMENT

Co-operatives and Rural Banking System

(2013 Pattern) (Special Paper -VI) (Group - F)

(मराठी रूपांतर)

[एकूण गुण : 50

- सूचना: 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्रश्न 1) पीक कर्ज पद्धतीची प्रक्रिया व वितरणाची चर्चा करा. [14]
किंवा
ग्रामीण सहकारी बँकामधील कर्ज थकबाकीच्या समस्येचे मूल्यमापन करा.
- प्रश्न 2) ग्रामीण विकासातील महाराष्ट्र राज्य सहकारी बँकेच्या भूमिकेचे वर्णन करा. [14]
किंवा
महाराष्ट्र राज्य सहकारी बँकेची उद्दिष्टे सांगा. तिच्या उद्दिष्टांच्या संदर्भात महाराष्ट्र राज्य सहकारी बँकेच्या कामगिरीचे मूल्यमापन करा.
- प्रश्न 3) अ) ग्रामीण सहकारी संस्थाना भारतीय रिझर्व्ह बँकेकडून होणारी निधी पुरवठा प्रक्रिया स्पष्ट करा. [7]
ब) नाबार्ड चे ग्रामीण सहकारी संस्थांच्या पुनर्वित्त पुरवठ्याचे निकष सांगा. [7]
किंवा
अ) राज्य सहकारी बँकाच्या राष्ट्रीय संघाची उद्दिष्टे सांगा.
ब) नाबार्ड चे संघटन स्पष्ट करा.
- प्रश्न 4) थोडक्यात टीपा लिहा (कोणत्याही दोन) [8]
अ) नाबार्डची कार्ये
ब) राष्ट्रीय शेती व ग्रामिण विकास संघाची उद्दिष्टे
क) किसान क्रेडीट कार्ड
ड) भारतीय रिझर्व्ह बँक व ग्रामीण पतपुरवठा

Total No. of Questions : 3]

P3553

[5259]Ext.-617

**M.Com. (For External) (Semester -IV)
CO-OPERATION & RURAL DEVELOPMENT
Case Studies in Co-operation & Rural Development
(2013 Pattern)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) Attempt any two questions.*
- 2) All questions carry equal marks.*

Q1) Mr. Patil, Branch Manager of a Co-operative Bank is facing the following problems.

- i) One newly appointed employee Mr. Raju always remains absent, giving reasons of illness. His behaviour is very arrogant.
- ii) Bhaskar is peon. His efficiency become less-Reason is his habit of drinking alcohol.
- iii) Mr. Jadhav is passing officer, having 20 years of experience. His knowledge is good, but he is short tempered. Because of this he is facing problems of non- co-operation from his Seniors and Junior employees.
- iv) Mr. Kulkarni is an Accountant. He always forgets. In last 6 months, many times he failed to send information to head office due to lack of communication.

Questions:

- a) Mr. Patil wants to solve above problems. Discuss how to solve them.
- b) Which step should be taken to make Bhaskar as efficient as earlier.
- c) What should be done to make optimum use of Mr. Jadhav.
- d) How would you help Mr. Kulkarni.

Q2) Mr. Tiwari is working in Co-operative Bank Pune as senior clerk. In the month of November he took eight days earned leave from Monday to till next Tuesday. He was expected on duty on Wednesday. However Mr. Tiwari did not reported for duty on that day. He reported after another five days.

He approached his boss forgetting the sanction for four days extension. His boss warned him that leave must be presanctioned. Mr. Tiwari argued that he had still twenty days leave in his credit. He had gone for some personal work. He could not predict, that he would require so many days. Hence he was helpless. He said that he would approach the personnel manager if his leave was not sanctioned.

Questions:

- a) Is Tiwari's argument acceptable?
- b) Should his boss sanction the extension of leave? Can he refuse to grant him leave?
- c) Was Tiwari right in approaching the Personnel Manager?
- d) What should the Personnel Manager do?

Q3) Mr. Ravi is a Branch Manager of a leading Urban Co-operative Bank at one of its Village Branch. His staff included two clerks and one attendant. Very often Mr. Ravi was left alone in the bank after 5.00 P.M. to tally accounts, day books and complete all other formalities.

On 30th September Mr. Ravi was working till past 2.00 A.M. tallying the accounts since hardly one day is left for closing the accounts for the year. On this night, the Branch Manager was attacked by the robbers, who looted ₹ 5 lakhs after brutally wounding Mr. Ravi's right hand. After his recovery, the Branch Manager applied for compensation. The Bank Management was of the opinion that Mr. Ravi violated the job specifications by working beyond the stipulated hours of work. He, in their opinion, was not entitled any compensation, as the accident occurred during non-employment hours. They also called for an explanation as to why the amount lost cannot be recovered from his salary and provident fund.

Questions:

- a) Analyse the case and suggest suitable title to this case?
- b) How do you justify the bank's stand in this case?
- c) What modifications do you suggest in job specification to overcome such incidents in future?

Total No. of Questions : 3]

P3553

[5259]Ext.-617

M.Com. (For External) (Semester -IV)

CO-OPERATION & RURAL DEVELOPMENT

Case Studies in Co-operation & Rural Development

(2013 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

[एकूण गुण : 50

- सूचना: 1) कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

-
- प्रश्न 1) श्री. पाटील एका सहकारी बँकेचे शाखा व्यवस्थापक खालील समस्यांना तोंड देत आहेत.
- नविन नियुक्त एका कर्मचाऱ्यापैकी एक कर्मचारी श्री राजू नेहमी गैरहजर राहतो. आजारपण हे त्याच्या गैरहजेरीचे कारण सांगत असतो.
 - भास्कर हा एक शिपाई आहे. त्याची कार्यक्षमता अलीकडे कमी झाली आहे. त्याचे कारण त्याला दारु पिण्याची सवय आहे.
 - श्री जाधव हे पासींग ऑफिसर असून त्यांना 20 वर्षांचा अनुभव आहे. त्यांचे ज्ञान चांगले असून ते मेहनती आहेत परंतु ते तापट स्वभावाचे आहेत. त्यांच्या या स्वभावामुळे त्यांना त्यांच्या वरीष्ठ व कनिष्ठ सहकाऱ्यांकडून सहकार्य मिळत नाही.
 - श्री कुलकर्णी हे लेखापाल असून कार्यक्षम आहेत. परंतु ते नेहमी विसराळू असतात. त्यांच्या लक्षात राहत नाही. गेल्या सहा महिन्यात अनेक वेळा संदेशात अंतर पडल्यामुळे मुख्य कार्यालयाकडे माहिती पाढवू शकले नाही.
- मुल्यमापनासाठी प्रश्न:
- श्री पाटील यांना कर्मचारी व्यवस्थापनाचे वरील प्रश्न सोडवावयाचे आहेत ते कसे सोडविता येतील याची चर्चा करा.
 - श्री भास्कर यांची कार्यक्षमता पुर्ववत आणण्यासाठी कोणती पाऊले उचलावित.
 - श्री जाधव यांच्या कार्यक्षमतेचा पुरेपुर फायदा घेण्यासाठी काय करावे.
 - श्री कुलकर्णी यांना आपण कशी मदत करू शकता?
- प्रश्न 2) श्री तिवारी हे एका सहकारी बँकेत वरीष्ठ कारकून या पदावर पुणे येथे काम करत आहेत. नोव्हेंबर महिन्यात त्यांनी आठ दिवसांची पगारी रजा सोमवार ते पुढील मंगळवार अशी घेतली. त्यांनी बुधवारी कामावर हजर व्हावे अशी अपेक्षा होती परंतु श्री तिवारी त्या दिवशी कामावर हजर झाले नाहीत. त्यानंतर त्यांनी पाच दिवसानंतर कार्यालयाला कळविले.

चार दिवसाची जास्तीची रजा मिळण्यासाठी ते त्यांच्या प्रमुखांना भेटले. परंतु त्यांच्या प्रमुखांनी सांगितले की रजा ही प्रथम मंजूर करून घेतली पाहिजे. तिवारींनी त्यांना सांगितले की माझी अजून 20 दिवस रजा खात्यात शिल्लक आहे. वैयक्तिक कामासाठी गेल्यामुळे रजेचा अंदाज घेता आला नाही असे तिवारींना वाटते. त्यांनी असे सांगितले की रजा मंजूर झाली नाही तर मी कर्मचारी व्यवस्थापकांची भेट घेईन.

प्रश्न:

- अ) श्री तिवारी यांचे युक्तिवाद हे स्विकारण्याजोगे आहेत का ?
- ब) बॉसने त्यांना वाढीव रजा मंजूर करावी का ? बॉस त्यांची रजा नाकारू शकतात काय ?
- क) कर्मचारी व्यवस्थापकांना भेटण्याचा श्री तिवारी यांचा दृष्टीकोन बरोबर आहे काय ?
- ड) कर्मचारी व्यवस्थापकाने ह्या प्रसंगात काय करावे ?

प्रश्न 3) श्री रवि हे एका प्रख्यात नागरी सहकारी बँकेच्या ग्रामीण भागातील एका शाखेत शाखा व्यवस्थापक आहेत. त्यांच्या स्टाफमध्ये दोन कारकून व एक अटेंडंट आहे. बऱ्याच वेळा अकाऊंटिंगचे कामे करण्यासाठी श्री रवि हे नेहमी बँकेमध्ये जास्त वेळ म्हणजेच 5.00 वाजेच्या पुढे थांबतात.

30 सप्टेंबर रोजी श्री रवि वर्षाचा शेवट असल्याने सर्व अकाऊंटिंगची कामे करण्यासाठी, पुर्तता करण्यासाठी, रात्री दोन वाजेपर्यंत थांबले होते. त्याच रात्री चोरांनी बँकेवर दरोडा टाकला व पाच लाख रूपये लुटले. त्याप्रसंगी रवि यांच्या उजव्या हाताला गंभीर जखम झाली. त्यानंतर, प्रकृती ठीक झाल्यानंतर त्यांनी बँकेकडे नुकसान भरपाईसाठी अर्ज केला. बँक व्यवस्थापनाचे असे म्हणणे पडले की श्री रवि यांनी कामासंबंधीचे नियम मोडले आहेत. कामाच्या तासांव्यतिरिक्त ते कार्यालयात थांबले होते. त्यामुळे त्यांना नुकसान भरपाई देता येणार नाही कारण त्यांचा झालेला अपघात हा कामाच्या वेळेव्यतिरिक्त होता. बँक व्यवस्थापनाने सदर घटनेबद्दल त्यांच्याकडे खुलासा मागविला की चोरीला गेलेली रक्कम ही त्यांच्या वेतनातून व प्रॉव्हिडंट फंडातून का वसूल करण्यात येऊ नये ?

प्रश्न:

- अ) वरील समस्येचे विश्लेषण करा व योग्य ते शिर्षक द्या.
- ब) बँकेच्या भूमिकेचे समर्थन तुम्ही कसे कराल ?
- क) भविष्य काळात असे प्रसंग येऊ नये म्हणून तुम्ही कार्य विवरणात काय बदल सुचवाल ?

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P3554

[Total No. of Pages : 6

[5259]-Ext-618
M.Com. (For External) (Semester - III)
ADVANCED BANKING AND FINANCE
International Finance
(2013 Pattern) (Special Paper - VI) (Group - G)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) What is International Banking? Explain the reasons for International Banking. **[15]**

OR

What are International Debt Markets? Explain the procedure for issue of American Depository Receipts and Global Depository Receipts (ADR & GDR) **[15]**

Q2) Explain the objectives and functions of International monetary fund. **[15]**

OR

Explain the following- **[15]**

- a) Features of Gold standard.
- b) Development of Euro Dollar market.

Q3) Write short notes on. (any two) **[20]**

- a) Floating Rate System
- b) Currency pegging
- c) International Finance Corporation (IFC)
- d) BRICS Woods system

P.T.O.

Total No. of Questions : 3]

P3554

[5259]-Ext-618

M.Com. (For External) (Semester - III)

प्रगत बँक व्यवसाय आणि वित्त पुरवठा

आंतरराष्ट्रीय वित्त

(2013 Pattern) (Special Paper - VI) (Group - G)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना: 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मुळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) आंतरराष्ट्रीय बँकींग म्हणजे काय? आंतरराष्ट्रीय बँकींगची कारणे स्पष्ट करा. [15]

किंवा

आंतरराष्ट्रीय कर्ज बाजार म्हणजे काय? अमेरिकन डिपॉझिटरी रिसीट्स आणि ग्लोबल डिपॉझिटरी रिसीट्स प्रस्तुत करण्याची प्रक्रिया स्पष्ट करा. [15]

प्रश्न 2) आंतरराष्ट्रीय नाणेनिधीची उद्दिष्टे आणि कार्ये स्पष्ट करा. [15]

किंवा

खालील बाबी स्पष्ट करा. [15]

- अ) सूवर्ण परिमाणाची वैशिष्ट्ये
ब) युरो डॉलर बाजाराचा विकास

प्रश्न 3) टिपा लिहा (कोणत्याही दोन) [20]

- अ) बदलती दर पद्धती
ब) चलन पेगींग
क) आंतरराष्ट्रीय वित्त महामंडळ
ड) ब्रिक्स पद्धती

Total No. of Questions : 3]

P3554

[5259]-Ext-618

M.Com (Part - II) (Semester - IV) (For External)

ADVANCED BANKING AND FINANCE

Case Studies in Banking and Finance

(2013 Pattern) (Group - G) (Special Paper - VIII)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) Solve any two cases from the following given three cases.*
- 2) All questions carry equal marks.*
- 3) Figures to right indicate full marks.*

Q1) Mr. Satish wants to take a loan from Bank. The Bank asks him to provide security against the loan. In this context discuss the following: **[25]**

- a) Mr. Satish provides Fixed Deposit receipt as a security.
- b) Mr. Satish provides Life Insurance Policy certificate as a security.
- c) Mr. Satish provides share certificate as a security.
- d) Mr. Satish provides gold ornaments as a security.
- e) Give two reason for providing security against loans extended by bank.

Q2) Give your comments in following situations. **[25]**

- a) Mr. Ram is a Trader. His Current Account is in IDBI Bank. His current Account Balance as on 10th March 2016 was ₹ 50,000. Mr. Ram drew a cheque on his Current Account of ₹ 49,500 on 11th March 2016.

Is the IDBI Bank accepting this cheque for payment?

- b) Mr. Ajay has a Saving Account in Dena Bank. His Saving Account Balance was ₹ 10,000 on 1st March 2016. Dena Bank had advanced loan to Mr. Ajay and loan was overdue on 1st May 2016 of ₹ 9,000.
Can Dena Bank use of Saving Account balance to recover overdue loan?

- c) On 1st Jan 2016 loan of ₹ 15,000 has been given by Canara Bank to Mr. Sham. Loan Recovery instalment is not paid by Mr. Sham to Canara Bank up to 1st May 2016.

Is it treated as N.P.A. Account?

- d) Mr. Sudhir is a Farmer. On 1st October 2014 Bank of India provided crop loan to Mr. Sudhir of ₹ 5,000. Mr. Sudhir did not repay the loan instalment up to 1st May 2015.

Is it treated as N.P.A. Account?

- e) A cheque dated 1st November 2015, presented on 1st May 2016 for payment in a Bank.

Is the Bank made payment of this cheque?

Q3) Mr. Anil has a Saving Bank Account with Bank of India. The Bank issue Pass Book to Mr. Anil. Mr. Anil does not check entries in the Pass Book regularly. Give your comments and explanation with reference to entries in Pass Book.

[25]

- a) What is the importance of Pass Book?
- b) What are the entries made by Bank in Pass Book?
- c) The Pass Book of Mr. Anil shows a larger Balance and he withdraws such balance.
- d) Who is responsible for filling the Pass Book?
- e) Who issue the Pass Book to Customer?

Total No. of Questions : 3]

P3554

[5259]-Ext-618

M.Com (Part - II) (Semester - IV) (For External)

ADVANCED BANKING AND FINANCE

Case Studies in Banking and Finance

(2013 Pattern) (Group - G) (Special Paper - VIII)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना: 1) खाली दिलेल्या उदाहरणांन पैकी कोणतेही दोन उदाहरणे सोडवा.
2) सर्व उदाहरणांना समान गुण आहेत.
3) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
4) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्न पत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) श्री सतिश यांना बँकेकडून कर्ज पाहिजे. बँकेने त्यांच्याकडून कर्जासाठी प्रतिभूतिची मागणी केली. या संदर्भात पुढील बाबीवर चर्चा करा. [25]

- अ) श्री सतिश यांनी मुदत ठेव पावती प्रतिभूति म्हणून दिली.
ब) श्री सतिश यांनी जीवन विमा पत्र प्रतिभूति म्हणून दिली.
क) श्री सतिश यांनी भाग प्रमाणपत्र प्रतिभूति म्हणून दिले.
ड) श्री सतिश यांनी सोन्याचे दागीने प्रतिभूति म्हणून दिले.
इ) बँक कर्जासाठी प्रतिभूतिची गरज असते या विषयी दोन कारणे सांगा.

प्रश्न 2) पुढील परिस्थितीत तुमचे स्पष्टीकरण द्या. [25]

- अ) श्री राम हे व्यापारी आहेत. त्यांचे आय.डी.बी.आय. बँकेत चालू खाते आहे. त्यांच्या चालू खात्यावर 10 मार्च 2016 रोजी ₹ 50,000 शिल्लक आहे. श्री राम यांनी त्यांच्या चालू खात्यावर ₹ 49,500 चा धनादेश 11 मार्च 2016 रोजी काढला.
आय.डी.बी.आय. बँक हा धनादेश प्रदानासाठी स्वीकारेल ?
ब) श्री अजय यांचे देणा बँकेत बचत खाते आहे. 1 मार्च 2016 रोजी त्यांच्या चालू खात्यावर रूपये 10,000/- शिल्लक आहेत. देणा बँकेने श्री अजय यांना कर्ज दिलेले असून 1 मे 2016 रोजी रूपये 9,000/- चे कर्ज थकीत आहेत.
कर्ज खात्याच्या वसूली साठी देणा बँक बचत खात्यातील शिल्लक वापरू शकेल ?

क) श्री शाम यांना 1 जानेवारी 2016 रोजी रूपये 15,000/- चे कर्ज कॅनरा बँकेने दिलेले आहे. 1 मे 2016 पर्यंत श्री शाम यांनी कर्ज परतफेडीचा हाप्ता भरलेला नाही.

यास निष्क्रीय मालमत्ता खाते (एन्.पी.ए.) म्हणून समजले जाईल?

ड) श्री सूर्य हे शेतकरी आहे. 1 अक्टोबर 2014 रोजी बँक ऑफ इंडियाने त्यांना पीक कर्ज दिलेले आहे. रूपये 5,000 च्या पीक कर्जाचा हाप्ता 1 मे 2015 पर्यंत दिलेला नाही.

यास निष्क्रीय मालमत्ता खाते (एन्.पी.ए.) म्हणून समजले जाईल?

इ) 1 नोव्हेंबर 2015 चा धनादेश दिनांक 1 मे 2016 रोजी बँकेत प्रदाना साठी सादर केला.

बँक या धनादेशाचे प्रदान करेल?

प्रश्न 3) श्री अनिल यांचे बँक ऑफ इंडियात बचत खाते आहे. बँकेने श्री अनिल यांना खाते पुस्तक दिलेले आहे. खाते पुस्तकातील नोंदी श्री अनिल नियमित तपासत नसत. खाते पुस्तकातील नोंदीलविषयी पुढील संदर्भात स्पष्टीकरण द्या. [25]

अ) खाते पुस्तकाचे महत्व काय?

ब) खाते पुस्तकात बँका कोणत्या नोंदी करते?

क) श्री अनिल यांच्या खातेपुस्तकात जास्त शिल्लक दाखविलेली असून श्री अनिल यांनी खात्यावरील शिल्लक काढली?

ड) खाते पुस्तकातील नोंदीसाठी कोण जबाबदार आहे?

इ) खातेदारास पासबुक कोण देते?

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P3555

[Total No. of Pages : 7

[5259]Ext.-619
M.Com. (Part -II) (For External)
ADVANCED MARKETING
Marketing Research
(204H) (Section - A)
(2013 Pattern) (Special Paper -VI)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Define Marketing Research? Enumerate the Role of Marketing Research in Marketing. **[15]**

OR

What mean by marketing Information? Describe the various sources of collecting marketing information. **[15]**

Q2) What do you know about MDSS (Marketing Decision Support System)? Explain the scope and significance of MDSS? **[15]**

OR

What mean by web based marketing-Research? Explain the Advantages and Disadvantages of web-based Marketing Research. **[15]**

Q3) Write short notes on (any four) **[20]**

- a) Characteristics of Good Hypothesis
- b) Cluster Analysis
- c) Readership survey
- d) Marketing - Research in Social Media
- e) Ethics in marketing Research
- f) Multi-dimensional scaling.

P.T.O.

Total No. of Questions : 3]

P3555

[5259]Ext.-619
M.Com. (Part -II) (For External)
ADVANCED MARKETING
Marketing Research
(204H) (Section - A)
(2013 Pattern) (Special Paper -VI)
(मराठी रूपांतर)

[एकूण गुण : 50

- सूचना: 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मुळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) विपणन-संशोधनाची व्याख्या सांगा? विपणनात विपणन-संशोधनाची असलेली भूमिका विशद करा. [15]

किंवा

विपणना संबंधीची माहिती म्हणजे काय? विपणना संबंधीची माहिती संकलीत करण्याचे विविध मार्ग विशद करा. [15]

प्रश्न 2) विपणन- निर्णयाला पाठबळ देणारी पद्धत (MDSS) या बद्दल आपण काय जाणता? विपणन- निर्णयाला पाठबळ देणाऱ्या पद्धतीची (MDSS) ची व्याप्ती आणि महत्व स्पष्ट करा. [15]

किंवा

वेब-निहाय विपणन संशोधन म्हणजे काय? वेब-निहाय विपणन-संशोधनाचे फायदे आणि तोटे स्पष्ट करा. [15]

प्रश्न 3) थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणत्याही चारवर) [20]

- अ) चांगल्या गृहीततत्थाची वैशिष्ट्ये
ब) समुह-विश्लेषण (Cluster - Analysis)
क) अभ्यासकीय (वाचणीय) पाहणी
ड) सामाजिक मिडियामधील विपणन संशोधन
इ) विपणन-संशोधनामधील नितीतत्वे
फ) बहू-विध विस्तारा संबंधीचे प्रमाण

Total No. of Cases : 3]

P3555

[5259]Ext.-619
M.Com. (Part -II) (Semester -IV) (For External)
ADVANCED MARKETING
Case Studies in Advanced Marketing
(2013 Pattern) (Special Paper -VIII)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) Attempt any two cases from the following.*
- 2) Each case carry 25 marks.*

Q1) Case No. 1

'Dye-Gen company' is a medium size, fast growing company. It manufactures mainly the blackshade. Their sales manager was impressed by sudden rise in sales of black hair dye in rural sales area. For last ten years, the demand for black hair dye had been steady and evenly spread over the year. Sales record showed a spurt in the demand in the last year, in one quarter of the year, in that area, same things in happening this year also. Market intelligence has come out with surprising facts:

- a) This rural area is particularly well-known for the buffalo breeding and trading.
- b) Sudden rise in the demand for black hair dye in a particular quarter of the year coincides with the cattle trading season.
- c) Buffalo breeders liberally apply the dye on the buffalo's skin, which then shines, look black and attractive to the prospective buyers.

The sales manager is happy because the overall sales figures are going up. But the marketing manager is worried, about the 'human' market reaction, if the so far little known 'animal' application becomes public knowledge, analyse and give suggestions for management.

Q2) Case No. 2

Construct an effective marketing strategy profile for each of the following with reasoning behind the same. (any five)

- a) Text book of the subject 'Marketing'
- b) Mobile Handset
- c) Credit card
- d) Television set
- e) Water proof-wrist watch
- f) Milk and Milk products
- g) Tooth paste

Q3) Case No. 3

'Super Luggage Ltd.' a famous bags and baggages manufacturing company is facing a serious set-back in the market. The reason for this is seen to be a very strong. Dealer promotion scheme employed by 'Hawana Luggage Ltd.' a rival company. This company is even offering a week-long trip to Singapore, to the dealers in couple, if they sell 30,000 pieces in a year.

'M/s Super Luggage Ltd.' always stressed on giving discount to actual consumers, besides offering them the quality product and service. Now they do not know how to handle the aggressive promotion of their rival firm.

Analyse the situation and extend your suggestions for better sales to 'Supper Luggage Ltd.'

Total No. of Cases : 3]

P3555

[5259]Ext.-619

M.Com. (Part -II) (Semester -IV) (For External)

ADVANCED MARKETING

Case Studies in Advanced Marketing

(2013 Pattern) (Special Paper -VIII)

(मराठी रूपांतर)

[एकूण गुण : 50

- सूचना: 1) खालीलपैकी कोणत्याही दोन केसेस सोडवा.
2) प्रत्येक केसला 25 गुण आहेत.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पाहवी.

प्रश्न 1) केस क्रमांक -1

‘डाय-जेन कंपनी’ ही एक मध्यम आकाराची व झपाट्याने विक्रयवाढ होत असलेली कंपनी आहे. सदरची कंपनी प्रामुख्याने काळ्या रंगाचा-शेड याची निर्मिती करत आहे. कंपनीचे विक्री-व्यवस्थापकांचे निदर्शनास आलेली अलीकडील एक बाब म्हणजे ग्रामीण भागामध्ये काळ्या रंगाचे हेअर डायची विक्रीमध्ये अचानक वाढ झालेली आहे. मागील जवळपास 10 वर्षांमध्ये काळ्या रंगाच्या हेअर-डायची विक्री जवळपास स्थिर व वर्षभरात सारखीच याप्रमाणे होत होती.

मात्र मागील वर्षाचे विक्रीचे आकडे पाहिले असता एका तिमाही मधील त्या संबंधीत ग्रामीण भागातील विक्रीमध्ये अचानक वाढ झाल्याचे दिसून आले. चालू वर्षामध्ये देखील तसाच प्रकार परत घडल्याचे दिसून आले. बाजारपेठेचा अभ्यास करणाऱ्या तज्ञांना खालील आश्चर्यकारक बाबी त्यांचे अभ्यासामध्ये दिसून आल्या. त्या थोडक्यात खालीलप्रमाणे

- अ) सदरचा ग्रामीण भाग हा म्हशींची पैदास व विक्रीसाठी म्हणून ओळखला जातो.
ब) म्हशींची/पाळीव प्राण्यांची विक्री-काळ (हंगाम) व काळ्या रंगाचा हेअर-डायची विक्री-कालावधी/काळ याची तिमाही जवळपास एकच असल्याचे योगायोग जूळून आलेला आहे.
क) म्हशींची पैदास करणाऱ्या व्यक्ती या सहजपणे सदर कंपनीने तयार केलेला काळ्या रंगाचा हेअर-डाय म्हशीचे त्वचेला लावत असून त्यामूळे म्हशीचा रंग काळेशार व आकर्षक आणि उजळ दिसत आहे.

विक्री अधिकारी विक्रीवाढत असलेने खुष आहेत याच विपणन व्यवस्थापक काळजी मध्ये आहेत कारण आपण तयार करत असलेले उत्पादन हे मानवाचे उपयोगासाठी वापरात येणे आवश्यक आहे याच ते प्रत्यक्षात पाळीव प्राणी (म्हशींचे) याचेसाठी वापरले जात असून सर्वसाधारण ग्राहकांना याबाबत समजलेवर त्याची प्रतिक्रिया काय असेल या विचाराने चिंतेमध्ये आहेत.

वरील परिस्थितीचे विश्लेषण करा व व्यवस्थापनास याबाबत काय करता येईल याविषयी विविध सूचना सांगा.

प्रश्न 2) केस क्रमांक-2

खालील वस्तूंसाठी त्यांच्या कारणांमिमांसेसह विपणनाची व्यूहरचना तयार करा. (कोणतेही पाच)

- अ) 'विपणन' या विषयावरील क्रमिक पुस्तक
- ब) मोबाईलफोन
- क) पतपत्र (क्रेडीट कार्ड)
- ड) टेलीव्हिजन सेट
- इ) मनगरी घड्याळ (जलाभेदय)
- फ) दूध आणि दूध-उत्पादने
- ग) टूथपेस्ट

प्रश्न 3) केस क्रमांक-3

सुपर लगेज लि. ही सुप्रसिद्ध बॅगा व प्रवासी बॅगा उत्पादन करणारी कंपनी असून बाजारपेठेमध्ये सदर उत्पादनाची विक्री करताना कंपनीला जबरदस्त विक्री-घर सहन करावी लागलेली आहे.

कंपनीचे उत्पादनाला बाजारपेठेमध्ये कमी झालेल्या मागणीचे प्रमुख कारण की जे कंपनीचे लक्षात आले ते म्हणजे त्यांची प्रतिस्पर्धी "हवाना लगेज लि." कंपनीने आपल्या विक्री-प्रतिनिधींसाठी विक्रय-वृद्धी' योजना होय. सदरची प्रतिस्पर्धा कंपनीने आपल्या विक्री-प्रतिनिधींसाठी अशी एक अफलातून योजना देऊ केलेली आहे की जे विक्री प्रतिनिधी कंपनीचे 30,000 नगांची (बॅगाची) विक्री वर्षभरात करतील त्यांना त्यांचे पत्नीसह (परिवारासह) आठवड्याची सिंगापूर ट्रिप मोफत देण्याचे कबूल व मान्य केले.

मे. सुपर लगेज लि. ही कंपनी नेहमी प्रत्यक्ष ग्राहकांना सुट व सवलत देताना देखील कधीच औदार्य दाखवत नाही. चांगले उत्पादन व चांगली सेवा या बरोबरच सदरची बाब देखील ग्राहकांचे दृष्टीने महत्वाची असते.

प्रतिस्पर्धा कंपनी बाजारपेठेत आपल्या मालाची विक्री-वाढ करणेसाठी करत असलेले प्रयत्न पाहता 'सुपर लगेज लि.' कंपनीला या परिस्थितीत मार्ग कसा काढावा ते उमजत नाही. सबब आपण विपणन तज्ञ म्हणून वरील परिस्थितीचे कसे विश्लेषण कराल व विक्री-वाढीसाठी कंपनी व्यवस्थापनाला आपण काय सूचना कराल ते सविस्तर सांगा.

